

STUDIEGIDS 2021-2022 VOLTijd

LERARENOPLEIDING NEDERLANDS

LERARENOPLEIDING
TILBURG

Inhoud

Inleiding	3
Jaar 1	4
Professioneel Handelen Propedeuse fase.....	4
Algemene Professionele Vorming (APV), leerjaar 1	6
Letterkunde en Fictie: Inleiding	9
Letterkunde en Fictie: Hedendaagse letterkunde	10
Taalvaardigheid 1: Omgaan met bronnen en taalverzorging.....	11
Taalvaardigheid 2: Documenteren, beschouwen en kritisch denken	12
Taalbeschouwing 1: syntaxis	13
Taalbeschouwing 2: taalpsychologie en taalverwerving.....	15
Vakdidactiek 1	17
Drama.....	18
Jaar 2	21
Professioneel Handelen Hoofd fase 1	21
Algemene Professionele Vorming (APV), leerjaar 2.....	22
Cultuurportfolio 2.....	25
Interculturele communicatie	27
Differentiatie naar doelgroepen/Taalgericht vakonderwijs II.....	28
Project Allemaal anders	30
Toegepaste syntaxis	32
Voorlezen en vertellen	33
Fictie 2a Filmdidactiek.....	35
Fictie 2b Overgangsliteratuur	37
Fictie 2c Leerlijn fictie	39
Vakdidactiek 2.1 Toetsing	41
Vakdidactiek 2.2 Spreek-, kijk- en luistervaardigheid	44
Mythologie 2	46
Sociolinguïstiek	48
Semantiek en pragmatiek	49
Moderne letterkunde	51
Bijbel en literatuur	53
Poëzie-analyse.....	55
Taalvaardigheid 3 Onderzoeken en overtuigen	57
Jaar 3	60
Professioneel Handelen Hoofd fase 2	60
Algemene Professionele Vorming (APV), leerjaar 3.....	62
Begeleidingsmodule 1, 2, 3 en 4.....	65
Taalvaardigheid 4 Verdiepingsmodule taalvaardigheid	67
Cultuurportfolio 3.....	71
Geschiedenis van het drama	73

De geschiedenis van het Nederlands 1	74
De geschiedenis van het Nederlands 2	75
NT2 De eerste opvang	76
Differentiatie naar doelgroepen/taalgericht vakonderwijs III	78
Grammaticale analyse	80
Historische letterkunde.....	82
Wereldliteratuur.....	84
Taalvaardigheid 4 Verdiepingsmodule taalvaardigheid	86
Dramaproductie.....	90
Vakdidactiek 3.1 Leesvaardigheid	91
Vakdidactiek 3.2 Schrijfvaardigheid	93
Verdiepingsmodules.....	95
Generieke verdieping	95
Intercultureel leren	98
Vakdidactiek Bèta+	105
Vakdidactiek Gamma	107
Vakdidactiek Nederlands NT2	111
Jaar 4.....	113
Professioneel Handelen Afstudeerfase.....	113
Algemene Professionele Vorming 14: Onderwijspedagogisch handelen	115
Vakdidactisch Ontwerpen	116

Inleiding

Welkom bij Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT)! Leraar zijn is een prachtig beroep. FLOT wil de best denkbare leraren opleiden vanuit het besef dat de leraar het verschil kan maken voor elke leerling.

In deze studiegids vind je informatie over alle onderwijseenheden uit het programma.

Algemene informatie over studeren bij FLOT kun je vinden op onze website. Raadpleeg daarnaast regelmatig de actuele informatie op de [portal](#). Hier is onder andere rooster, uitgewerkte informatie bij de onderwijseenheden en overige informatie over de opleiding te vinden. Naast de studiegids en de portal kun je voor vragen of informatie natuurlijk ook terecht bij de studieloopbaanbegeleider, andere opleiders en studiegenoten.

De formele regels die van toepassing zijn op jouw opleiding zijn vastgelegd in de [Onderwijs- en Examenregeling \(OER\)](#). De OER is onderdeel van het studentenstatuut, waar je meer kunt lezen over je rechten en plichten als student van Fontys. Het studentenstatuut vind je op [deze pagina](#).

We wensen je een mooie en succesvolle studietijd toe.

Namens het gehele team van FLOT,
Hanny van Geffen
Directeur Fontys Lerarenopleiding Tilburg

Als gevolg van de Corona situatie is er sprake van een verschuiving van meer offline (op locatie) naar online onderwijs en toetsing. Mede hierdoor kan het zijn dat gedurende het studiejaar een toetsvorm verandert. Eventuele omzettingen vinden plaats in overleg met de examencommissie, een procedure hiervoor zal tijdig beschikbaar zijn.

Jaar 1

Professioneel Handelen Propedeuse fase

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Professioneel handelen Propedeutische fase
Engelse vertaling:	Orientation traineeship
EC:	P-fase: 10 EC
Studiejaar + periode:	Professioneel bekwaam Propedeuse VT: Periode 2 en 3 - (1-2 dagen per week)

Leeruitkomsten P-fase

In het eerste jaar van de lerarenopleiding maak je kennis met het beroep van leraar. VT studenten worden geplaatst op een school. DT studenten zoeken zelf een werkplek. In het eerste jaar is de meest belangrijke vraag dan ook: 'wil en kan ik leraar worden?'. Het leren op de werkplek vormt het hart van de lerarenopleiding. Je leert hierbij in een reële arbeidssituatie de problemen, uitdagingen en successen uit de (toekomstige) beroepspraktijk. De student verbindt op de werkplek drie elementen (theorie, praktijk en persoon) om als aanstaande leraar daadwerkelijk tot groei te komen.

Bij het professioneel handelen wordt gewerkt met leeruitkomsten. Die beschrijven wat je als student aan het eind van de stageperiode moet aantonen.

LUK 1

De student ontwerpt een op zichzelf staande leeractiviteit voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert de activiteit uit en reflecteert op het leerproces en leeropbrengsten, rekening houdend met de context, de doelen, de werkvormen en materialen.

LUK 2

De student draagt bij aan een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen.

LUK 3

De student communiceert effectief door vanuit een professionele rol betrokkenheid te tonen en contact te maken met leerlingen, collega's en medestudenten.

LUK 4

De student reflecteert op het eigen pedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen als professional, stelt leerdoelen op en werkt zo planmatig aan zijn eigen ontwikkeling. De student onderzoekt vanuit een ontwikkelingsgerichte houding de vraag "wil en kan ik leraar worden" en onderbouwt de opbrengsten.

Toetsing

Leerwegaafhankelijke toets

De student maakt een portfolio met daarin bewijslast om de vier leeruitkomsten aan te tonen.

Op basis van het portfolio wordt een eindgesprek georganiseerd tussen student, instituutsopleider (IO), werkplekbegeleider (WPB) en/of schoolopleider (SO). De werkplekbegeleider/ schoolopleider heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De instituutsopleider is examinerator en beoordeelt. De eindbeoordeling vindt plaats op grond van de lesbezoek (of video's), de tussenevaluatie, het stageportfolio en het eindgesprek.

Onderwijsaanbod

Voor Professioneel Handelen is er geen apart onderwijsaanbod. Op het stageportaal kunnen studenten informatie vinden over de stage. De student wordt begeleid door de werkplekbegeleider (en schoolopleider) op de school. Samen met de school wordt gekeken welke activiteiten de student gaat ondernemen. De leeruitkomsten en het ontwikkelplan dat de student zelf maakt zijn hierin leidend.

Opleidingsscholen en aanvullende informatie

Veel studenten starten het werkplekleren op een opleidingsschool. Op opleidingsscholen vormen alle studenten samen een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide opleider in de school, samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie. Studenten volgen een geheel geïntegreerd programma. De student wordt opgenomen in het team en in de cultuur van het onderwijs op die school. Er is veel ruimte voor co-creatie, ook samen leren met zittende leraren.

Voor meer informatie over het werkplekleren en de stages kun je hier terecht: <https://connect.fontys.nl/instituten/flot/Stage/Paginas/Home.aspx>

Algemene Professionele Vorming (APV), leerjaar 1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Algemene Professionele Vorming
Engelse vertaling:	General Professional Training
SBU / EC's:	Professionele ontwikkeling-A (PRO-A): 28 SBU / 1 EC's Professionele ontwikkeling-B (PRO-B): 112 SBU / 4 EC's Pedagogisch didactisch handelen (PDH): 140 SBU / 5 EC's
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, alle periodes
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht	Gezien het practicumkarakter van de modules, waarbij het leren van en met elkaar centraal staat, wordt van studenten verwacht dat ze aanwezig zijn. Zie de OER artikel 17.3.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- In leerjaar 1 gaat het bij APV om het thema 'jij en het beroep'. De student maakt kennis met het beroep van de leraar en werkt aan zijn eigen professionele ontwikkeling. De student oriënteert zich op het werkveld en verdiept zich in de basis van het pedagogisch en didactisch handelen. Gedurende het studiejaar maakt de student zijn professionele ontwikkeling zichtbaar en aan het eind van het studiejaar maakt de student de balans op omtrent zijn onderwijspedagogisch-didactisch handelen door zijn opgebouwde portfolio te presenteren in een assessment.
- In leerjaar 1 wordt er binnen APV gewerkt aan de beroepsbekwaamheidseisen 'vakdidactisch bekwaam', 'pedagogisch bekwaam' en 'professioneel handelen'.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten (LUK's)

In het propedeuse programma van APV wordt gewerkt met leeruitkomsten. Deze leeruitkomsten zijn geformuleerd omtrent de professionele ontwikkeling tot docent, het algemeen didactisch handelen, het pedagogisch handelen op groepsniveau en het pedagogisch handelen op individueel niveau. Onderstaande LUK's geven een indruk van de leeruitkomsten die de student in leerjaar 1 moet aantonen:

- 1) Professionele ontwikkeling: De student laat op een onderbouwde manier zijn ontwikkeling zien richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent voor leerlingen in het tweedegraadsgebied.
- 2) Didactisch handelen: De student laat in zijn didactisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier keuzes maakt voor een ontwerp van een leeractiviteit voor leerlingen in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt zijn didactisch handelen vanuit cognitieve- en sociale ontwikkelingstheorieën.
- 3) Pedagogisch handelen op groepsniveau: De student signaleert het pedagogisch handelen van de leraar en beschrijft hoe de leraar het groepsgedrag van leerlingen begeleidt en een bijdrage levert aan het creëren van een veilig, ondersteunend en ordelijk leerklimaat in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt hoe hij in zijn pedagogisch handelen invloed uitoefent op groepsdynamische processen in het tweedegraadsgebied.
- 4) Pedagogisch handelen op individueel niveau: De student signaleert het pedagogisch handelen van de leraar en beschrijft hoe de leraar het leren van een leerling begeleidt in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt hoe hij in zijn pedagogisch handelen effectief communiceert en werkt vanuit de psychologische basisbehoeften van de leerling in het tweedegraadsgebied.

Inhoud

Professionele ontwikkeling

Omtrent de professionele ontwikkeling is de student allereerst bezig met kennismaking met het beroep en het in kaart brengen van bestaande beelden en overtuigingen over het beroep van leraar. De student onderzoekt in jaar 1 zijn of haar professionele identiteit. Aan de hand van het opdoen van ervaringen in de praktijk, het bijwonen van bijeenkomsten en het uitwisselen van ervaringen met medestudenten ontdekt de student of het beroep van de docent bij hem of haar passend is. Ook maakt de student inzichtelijk wat zijn of haar leervensen en ontwikkelbehoeften zijn; om zo te groeien in de rol van de leraar die hij voor ogen heeft. Van de student wordt een kritische, reflectieve en onderzoekende houding verwacht. Hiermee zet de student de eerste stap richting de ontwikkeling naar een onderzoekende, betekenisgerichte en autonome docent. Uiteindelijk willen we bij FLOT dat je een karaktervolle leraar wordt; een leraar voor het onderwijs van morgen, een wendbare professional.

Pedagogisch didactisch handelen

De eerste beginselen van het pedagogisch en didactisch handelen komen aan de orde. Een oriëntatie omtrent het concept 'leren' speelt een belangrijke rol: Wat is leren? Welke verschillende visies op leren zijn er? Welke verschillende vormen van leren zijn er? En hoe werkt het geheugen? Deze kennis over leren is van belang om leerlingen te kunnen begeleiden bij het leren en leerprocessen van leerlingen te stimuleren als leraar. Er is ruimte om diverse vaardigheden te oefenen. Studenten leren hoe ze een les moeten voorbereiden en welke aspecten daarbij een rol spelen. Daarnaast leert de student contact maken met leerlingen, zowel met een groep leerlingen als individuele leerlingen. Hij leert de eerste stappen omtrent het opbouwen van een relatie met leerlingen en het creëren van een positief leerklimaat. Dit alles met als doel dat de student leert om zich in zijn professioneel handelen te richten op het geven van betekenis aan het leren van zijn leerlingen.

Relatie met Kennisbasis

De subdomeinen uit de generieke kennisbasis voor leraren in het tweedegraadsgebied die aan de orde komen zijn:

- A1 Opvattingen over leren en leerconcepten
- A3 Hersenen en leren
- A5 Begeleiden van leerprocessen
- A6 Hanteren van doelen
- A7 Ontwerpen van onderwijs
- B2 Pedagogische functie van de school
- B3 Pedagogisch klimaat in de school
- B4 Leerlingbegeleiding
- C1 Ontwikkelingen in het onderwijs
- C3 Persoonlijke professionele ontwikkeling
- C4 Onderzoekend vermogen
- C5 Professionele identiteit

Werkwijze en organisatie

Het leren vindt plaats middels lessen met een divers aanbod (denk aan: colleges, weblectures, workshops, projecten, onlineplatform, literatuurbesprekingen, momenten voor peerfeedback, etc.). Er is een basisaanbod voor iedere student en een aanbod waarbinnen de studenten keuzes kunnen maken op basis van hun professionele leerbehoeften en vraagstukken uit de onderwijspraktijk.

Voor alle studenten is er APV-coaching binnen de eigen opleiding. Hierin wordt de student begeleid bij het in beeld brengen van de eigen ontwikkeling, het opstellen van persoonlijke leervragen en het omgaan met uitdagende situaties binnen de stage. Van- en met elkaar leren in een veilige groep staat binnen coaching centraal.

Literatuur en leermiddelen

Onderstaande literatuur en leermiddelen behoren tot de basislijst. Deze literatuurlijst kan uitgebreid worden met verplichte en aanvullende literatuur door de docent.

- Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). *Handboek voor leraren*. Bussum: Coutinho. Let op: dit is een nieuwe druk.
- Slooter, M. (2018). *De zes rollen van de leraar*. Huizen: Uitgeverij Pica
- Van den Herik, M., & Schuitema, A. (2016). *Een onderzoekende houding: werken aan professionele ontwikkeling*. Bussum: Coutinho.
- Boek gratis te downloaden:
Suma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P.A. (2019). *Wijze lessen: twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek*. Meppel: Ten Brink Uitgevers.
https://www.ou.nl/documents/846784/0/Wijze_Lessen_digitaal_160919.pdf/53ce9ca8-c213-ebc6-d674-ac24f78596ef
- Gratis artikel te downloaden:
Kelchtermans, G. (2012). *De leraar als (on) eigentijdse professional* https://www.onderwijsraad.nl/binaries/onderwijsraad/documenten/rapporten/2013/03/11/studie-de-leraar-als-oneigentijdse-professional/notitie-kelchtermans-ku-leuven-20120250_1029.pdf

Toetsing

- De onderwijseenheid 'Professionele ontwikkeling' wordt afgesloten met een deeltaets portfolioassessment (PRO-A) en een deeltaets portfolioassessment (PRO-B).
- De onderwijseenheid 'Pedagogisch didactisch handelen' wordt afgesloten met een portfolioassessment (PDH).
- Deadlines voor toetsmomenten staan vermeld in de studiehandleiding. Wanneer de student de deadline mist vervalt de eerste gelegenheid en kan de student gebruik maken van de tweede gelegenheid.

Aanvullende informatie

- Indien er een vermoeden van fraude is, wordt direct de examencommissie verwittigd, die sancties kan opleggen. Een voorbeeld hiervan is het plegen van plagiaat.
- APV kent een practicumkarakter. Hierbij staat 'leren van en met elkaar' centraal. Van studenten wordt verwacht dat ze aanwezig zijn en op actieve en professionele wijze participeren. Dit wordt beoordeeld door de docent. Voorwaardelijk daarvoor is dat zij op tijd aanwezig zijn en voorbereid naar de lessen komen. Als een student om bijzondere omstandigheden een bijeenkomst afwezig is dan dient de student deze inhouden zelf in te halen.

Letterkunde en Fictie: Inleiding

Leerdoelen	
Naam onderwijseenheid	Letterkunde en Fictie: inleiding
Engelse vertaling	Literature: introduction
Plaats blok in de opleiding	Vakinhoudelijk bekwaam propedeuse
EC	5 EC
Leerdoelen + werkwijze	- De student kent de analytische termen die behoren tot het discours van (jeugd)literair proza, poëzie en toneelteksten en kan deze toepassen in literaire werken. - De student kan op basis van een onderzoekende houding in combinatie met kennis van het literaire begrippenapparaat een oordeel geven over de bruikbaarheid van literaire werken in het (v)mbo of avo. Toelichting - De student kan (mondeling) verslag uitbrengen over onderzoeksvragen van jeugdliteratuur (proza en poëzie), bijvoorbeeld over leeftijd en schooltype. - De student kan literaire begrippen toepassen op fictionele (jeugd)literaire teksten. - Deze module sluit aan bij de bekwaamheidseisen: - De leraar vho beheerst qua kennis en vaardigheden de leerstof waarvoor hij verantwoordelijk is en kent de theoretische achtergronden van zijn vak. - De leraar vho kan de leerstof op een begrijpelijke en aansprekende manier samenstellen, uitleggen en demonstreren hoe ermee gewerkt moet worden. - De leraar vho heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de leerstof voor dat deel van het curriculum waarin hij werkt. - De leraar vho weet dat zijn leerlingen de leerstof op verschillende manieren kunnen opvatten, interpreteren en leren. - De leraar vho kan zijn onderwijs afstemmen op die verschillen tussen leerlingen. - Deze module dekt de domeinen 4.1, 4.2 en 4.3 van de kennisbasis. - De module bestaat uit hoor- en werkcolleges.
Toetsing	Expertopdracht en schriftelijke toets. Gedurende de module krijgt de student feedback.
Bronnen (literatuur, websites etc.)	- Joosten, C. e.a. (2020). <i>Basisboek Literatuur</i>. Groningen: Uitgeverij De kleine uil. (7^e druk). - Literatuur en andere materialen worden beschikbaar gemaakt in de digitale leeromgeving.

Letterkunde en Fictie: Hedendaagse letterkunde

Leerdoelen	
Naam onderwijseenheid	Letterkunde en fictie: Hedendaagse Letterkunde
Engelse vertaling	Literature and fiction: Contemporary literature
Plaats blok in de opleiding	Vakinhoudelijk bekwaam Propedeuse
EC	5
Leerdoelen + toelichting/werkwijze	1. De student leest een aantal literaire sleutelwerken vanaf 2000. 2. De student weet de gelezen epische, lyrische en dramatische teksten werken uit de Nederlandse letterkunde van na 2000 te plaatsen in de diverse letterkundige stromingen. 3. De student kan de via dialogisch lezen verworven kennis van de gelezen werken helder communiceren (aan de hand van het literaire begrippenapparaat) met vakgenoten als onderdeel van zijn literaire competentie. Toelichting • De student kan mondeling verslag uitbrengen over onderzoeksvragen naar het (al dan niet) postmoderne gehalte van de hedendaagse letterkunde, of naar mogelijke literaire interpretaties. • De student onderzoekt zijn eigen visie over literatuur. • De theorie wordt besproken in hoorcolleges, in de werkcolleges bespreken de studenten de gelezen werken. • Deze module sluit aan bij de bekwaamheidseisen: • De leraar vho beheerst qua kennis en vaardigheden de leerstof waarvoor hij verantwoordelijk is en kent de theoretische achtergronden van zijn vak. • De leraar vho heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de leerstof voor dat deel van het curriculum waarin hij werkt. • Deze module dekt de domeinen 4.1 en 4.2 van de kennisbasis.
Toets	Formatief: beoordeling / feedback van docent tijdens de werkcolleges. Summatief: mondelinge toets.
Bronnen (literatuur, websites, etc.)	Joosten, C. e.a. (2020). <i>Basisboek Literatuur</i>. Groningen: Uitgeverij De kleine uil. (7^e druk). Faure, G., De Jong, J. & Jongenelen, B. (2020). <i>Zelf gedichten lezen</i>. Groningen: Uitgeverij De kleine uil.

Taalvaardigheid 1: Omgaan met bronnen en taalverzorging

Leerdoelen	
Naam onderwijseenheid	Taalvaardigheid 1: Omgaan met bronnen, uiteenzetten en taalverzorging
Engelse vertaling	Language skills 1
Plaats blok in de opleiding	Vakinhoudelijk bekwaam Propedeuse
	5
Leerdoelen + toelichting	1. De student is in staat om voor zijn onderwerp relevante bronnen op te zoeken en te selecteren. 2. De student kan uit deze bronnen de informatieve kern destilleren. 3. De student kan met het oog op een coherente uiteenzetting de informatie uit de bronnen synthetiseren. 4. De student kan een uiteenzetting schrijven waarin hij verslag brengt van zijn kritische bronnenstudie. Toelichting 1. De student volgt o.a. workshops informatievaardigheden van de mediatheek die hem in staat stellen om met de nodige mediawijsheid de bronnenselectie uit te voeren. 2. De student leert om met een analytische blik naar zakelijke teksten te kijken en om hoofd- van bijzaken te onderscheiden. 3. De student maakt kennis met verschillende structurele verbanden die zakelijke teksten vormgeven. 4. De student leert om de informatie uit de bronnen te vergelijken, contrasteren, samenvatten, etc. 5. De student ontwikkelt de deelvaardigheden spelling, formulering en tekststructuur zodanig dat hij een verzorgde uiteenzetting kan schrijven. Relatie met kennisbasis: subdomeinen 2.1, 2.2 en 2.5.
Toetsing	Eindproduct: uiteenzetting. Handelingsdeel: dossier (met verschillende opdrachten).
Bronnen (literatuur, websites, etc.)	• Poelmans, P., & Severijnen, O. (2013). <i>De APA-richtlijnen</i>. Bussum: Uitgeverij Coutinho. • Renkema, J. (2014). <i>Schrijfwijzer</i>. Den Haag: Sdu Uitgevers. • Klein, M., & Visscher, M. (2013). <i>Praktische cursus spelling</i>. Groningen: Wolters-Noordhoff. (6^e druk) • Materialen beschikbaar in de digitale leeromgeving.

Taalvaardigheid 2: Documenteren, beschouwen en kritisch denken

Leerdoelen	
Naam onderwijseenheid	Taalvaardigheid 2: documenteren, beschouwen en kritisch denken
Engelse vertaling	Language skills 2
Plaats blok in de opleiding	Vakinhoudelijk bekwaam Propedeuse
EC	5
Leerdoelen + toelichting	1. De student kan kritisch reflecteren op complexe argumentaties in zakelijke teksten. 2. De student kan een genuanceerde beschouwing schrijven over een vakgerelateerd onderwerp. Toelichting 1. De student herkent argumentatieve verbanden en kan deze op hun aanvaardbaarheid beoordelen. 2. De student leert op zoek te gaan naar de nuance in een bepaalde problematiek. 3. De student kan in de beschouwing de complexiteit van de problematiek aantonen en zet de lezer hiermee aan tot denken. 4. De student kan in zijn beschouwing de relevantie van de problematiek voor zichzelf en de lezer duidelijk maken. 5. De student werkt verder aan de verschillende aspecten van schrijfvaardigheid die een voorwaarde voor een kwalitatieve beschouwing (zie studiegidstekst TVH1). Relatie met kennisbasis: subdomeinen 2.1, 2.2. en 2.5.
Toetsing	Eindproduct: beschouwing. Handelingsdeel: dossier (met verschillende opdrachten).
Bronnen (literatuur, websites, etc.)	• Poelmans, P. & Severijnen, O. (2013). <i>De APA-richtlijnen</i>. Bussum: Uitgeverij Coutinho. • Renkema, J. (2014). <i>Schrijfwijzer</i>. Den Haag: Sdu Uitgevers. • Klein, M. & Visscher, M. (2013). <i>Praktische cursus spelling</i>. Groningen: Wolters-Noordhoff. (6^e druk) • Materialen beschikbaar in de digitale leeromgeving.

Taalbeschouwing 1: syntaxis

Leerdoelen	
Naam onderwijsseenheid	Taalbeschouwing 1: syntaxis
Engelse vertaling	Linguistics: syntax
Plaats blok in de opleiding	Vakinhoudelijk bekwaam Propedeuse
EC	5
Leerdoelen + toelichting/werkwijze	- De student begrijpt de grammaticale structuur van het Nederlands op basisniveau (zoals omschreven in de kennisbasis). - De student ontwikkelt een visie op en ideeën over taalbeschouwing in het onderwijs Toelichting - De student kan de functie van woordgroepen/constituenten binnen een zin aangeven. - De student kan de interne structuur van complexe woordgroepen analyseren. - De student herkent en analyseert verschillende typen zinnen (bijv. enkelvoudige vs. samengestelde zinnen; actieve vs. passieve zinnen) - De student heeft een grondige kennis van de verschillende woordsoorten. - De student evalueert verschillende vormen grammaticaonderwijs (o.a. traditioneel, semantisch). - De student beargumenteert zijn visie op basis van vakdidactische literatuur en ervaringen uit de eigen lespraktijk. Deze module heeft betrekking op domeinen 3.2.3, 3.5.1 en 1.4.1 van de kennisbasis. Iedere periode zijn er 8 werkcolleges (van elk 2 uren). Voor ieder college bestuderen de studenten de opgegeven theorie uit het studiemateriaal en maken zij de bijbehorende oefeningen. In de werkcolleges wordt aandacht besteed aan uitwerkingen en wordt nieuw oefenmateriaal gepresenteerd, uitgewerkt en besproken. In de colleges wordt met verschillende opdrachten gewerkt aan de ontwikkeling van een visie op grammaticaonderwijs, bijvoorbeeld door het onderdeel grammatica van verschillende lesmethodes te analyseren. De studenten presenteren achtergrondliteratuur en bespreken met elkaar hun visie op de didactiek van grammatica. In het visiestuk worden de opdrachten en reflecties van presentaties opgenomen.
Toets	Zowel aan het eind van periode 1 als aan het eind van periode 2 wordt een schriftelijk tentamen afgenomen. Aan het eind van periode 3 levert de student een visiestuk in (portfolioassessment).

Bronnen (literatuur, websites, etc.)	• Klein, M. & van den Toorn, M.C. (2011). <i>Praktische cursus zinsontleding</i>. Noordhoff. (7^e druk, ISBN 9789001794866). • Artikelen in de digitale leeromgeving.

Taalbeschouwing 2: taalpsychologie en taalverwerving

Leerdoelen	
Naam onderwijseenheid	Taalbeschouwing 2: Taalpsychologie en taalverwerving
Engelse vertaling	Linguistics: Psychology of language and language acquisition
Plaats blok in de opleiding	Vakinhoudelijk bekwaam Propedeuse
EC	5
Leerdoelen + toelichting/werkwijze	1. De student heeft kennis en begrip van eigenschappen van natuurlijke talen en taalveranderingsprocessen. 2. De student heeft kennis en begrip van taalverwerkings- en verwervingsprocessen. Toelichting • De student kent, herkent en begrijpt eigenschappen van, en verschillen/overeenkomsten tussen natuurlijke talen (bv. productiviteit; universalia; taalfamilies; gesproken vs. gebarentaal). • De student kent, herkent en begrijpt de relatie tussen taal en cultuur en de relatie tussen taal en denken (bv. Sapir-Whorfhypothese). • De student heeft kennis en begrip van de representatie van woordkennis (bv. receptieve vs. productieve woordkennis; mentaal lexicon). • De student kent en begrijpt theorieën over moedertaalverwerving (bv. behaviorisme; generativisme; usage-based). • De student kent en begrijpt processen en stadia in moedertaalverwerving (bv. ontwikkelingsfouten; voortalige periode; vroegtalige periode; differentiatiefase; voltooiingsfase; kritische periode). • De student kent en begrijpt theorieën en principes van tweedetaalverwerving (bv. inputhypothese; interactiehypothese; universele grammatica). • De student kent en begrijpt situaties van tweedetaalverwerving (bv. gestuurde tweedetaalverwerving; ongestuurde tweedetaalverwerving; simultane tweetaligheid; sequentiële tweetaligheid). • De student kent en begrijpt processen (bv. interferentie; impliciete vs. expliciete kennisontwikkeling; codewisseling), stadia (bv. tussentaal; fossilisatie) en factoren (bv. motivatie; taalomgeving) in tweedetaalverwerving • De student heeft kennis en begrip van meertalige taalsituaties en meertalige taalgebruikers (bijvoorbeeld taalkeuze; codewisseling). • De student begrijpt het proces van taalverandering en is zich bewust van attitudes ten opzichte van taalverandering. Deze module heeft betrekking op de domeinen 3.1.1, 3.2.2, 3.3, en 3.4 van de kennisbasis.
Toets	Schriftelijk tentamen aan het eind van periode 4.

Bronnen (literatuur, websites, etc.)	• Baker, A. E. et al. (red.) (2013). <i>Taal en taalwetenschap</i>. Oxford: Wiley-Blackwell. • Materialen beschikbaar in de digitale leeromgeving.

Vakdidactiek 1

Leerdoelen	
Naam onderwijseenheid	Vakdidactiek 1
Engelse vertaling	Teaching methods 1
Plaats blok in de opleiding	Vakinhoudelijk bekwaam Propedeuse
EC	10
Leerdoelen + toelichting/werkwijze	• De student formuleert en evalueert zijn professionele visie op het schoolvak, de (digitale) didactiek en de beroepspraktijk van een docent Nederlands. De student maakt daarbij gebruik van de professionele context van het schoolvak in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. • De studenten geeft schrijfvaardigheidsonderwijs en onderwijs in tekstverzorging (geïntegreerd) vorm in (digitale) lessen/lesmaterialen voor leerlingen op het vo en op het mbo. De student maakt daarbij gebruik van didactische strategieën bij de onderdelen schrijfvaardigheid en tekstverzorging. De student onderbouwt deze lessen/lesmaterialen met relevante (wetenschappelijke) vakdidactische inzichten. De student beoordeelt het schrijfvaardigheidsniveau van leerlingen op basis van onderbouwde beoordelingscriteria. • De student geeft leesvaardigheidsonderwijs vorm in (digitale) lessen/lesmaterialen en toetsing voor leerlingen op het vo en op het mbo. Hij maakt daarbij gebruik van didactische strategieën in het domein leesvaardigheid. De student onderbouwt deze lessen met relevante vakdidactische (wetenschappelijke) inzichten Deze module heeft betrekking op de domeinen 1.1, 1.2, 1.3.1, 1.4, 2.1.2, 2.1.3, 2.2, en 2.5 van de kennisbasis. Gedurende vier periodes worden individueel of in groepjes verschillende opdrachten gemaakt, waardoor studenten leren zelfstandig te studeren, zelfverantwoordelijk te leren en in groepsverband samen te werken.
Toets	Portfolioassessment.
Bronnen (literatuur, websites, etc.)	• Bonset, H. e.a. (2015). <i>Nederlands in de onderbouw</i>. Bussum: Coutinho. Zesde druk. (ISBN 9789046904466). • Burg, C. van der, & Berben (2017). <i>Activerende didactiek en passende werkvormen</i>. Amersfoort: CPS. (ISBN 9789065080202). • Simon Thomas, V. (2016). <i>Telt dit mee? 57 items over toetsen en beoordelen in het voortgezet onderwijs</i>. Zuidhoorn: De Rode Planeet. (ISBN 9789082458404). • Collegestof, opdrachten en uitgereikte artikelen.

Drama

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Drama
Engelse vertaling	Drama
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Propedeuse
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Aanwezigheid (100%), actieve en constructieve opstelling in de lessen, drie leerdoelen, reflectieverslag

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- De module 'Drama' helpt mee aan de vorming tot professioneel docent.
- De inhoud is vakoverstijgend en valt onder het meesterschapdomein.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- neemt deel met een open en respectvolle, nieuwsgierige houding;
- draagt zorg voor een gedisciplineerde werkhouding en orde in de eigen klas;
- wordt zich bewust van zijn verbale en non-verbale houding en het effect daarvan op anderen;
- begrijpt het belang van non-verbale communicatie;
- onderzoekt nieuwsgierig naar het vergroten van de comfortzone;
- doet een beroep op zijn creativiteit;
- vergroot zijn zelfvertrouwen;
- leert zijn medestudenten op een andere manier kennen, stelt zich daarin niet-oordelend en open-minded op;
- bouwt aan een positieve groepsdynamiek in eigen groep;
- legt verbanden met het eigen toekomstige docentschap en begrijpt het belang van een veilige en creatieve leeromgeving in de eigen klassen;
- oefent zijn improvisatievermogen;
- werkt aan zijn drie leerdoelen.

Inhoud

In de lessen wordt door drama en theatertechnieken het docentschap onderzocht.

Een aantal basisvaardigheden van de docent komen aan bod:

- Het ontwikkelen van een creatieve werkhouding, het aanbieden van lesstof op een creatieve manier, aansluitend bij de doelgroep.
- Evenwichtig voor een groep staan, gebruik maken van verbale en non-verbale technieken, bewust zijn van je (fysieke) uitstraling.
- Contact maken: de ander zien en horen, oog krijgen voor verschillen tussen mensen: in achtergrond, behoeftes en grenzen en daar respectvol mee omgaan, het eigen oordeel uitstellen.
- Kennis van de Maslovpiramide en realisatie van wat dat betekent als docent.
- Jezelf genuanceerd en vriendelijk uiten.
- Het creëren van een veilige leeromgeving.
- Improviseren in onverwachte situaties.
- Inzicht krijgen in en omgaan met emoties van jezelf en van de ander.
- Het bewust worden van je eigen status en die kunnen verhogen en verlagen, afhankelijk van wat de situatie vraagt.

Werkwijze en organisatie

De module wordt in één van de 4 periodes ingeroosterd, één blokkuur per week. Er zijn in totaal 16 contacturen. Om roostertechnische redenen wordt daar incidenteel van afgeweken. De contacturen worden dan in een workshopvorm (bijvoorbeeld 4 x 4 uur) aangeboden. In de regel vinden de lessen plaats in drama-lokaal D012.

Tijdens de lessen werkt iedere student vanuit drie zelfgekozen persoonlijke ontwikkelingsdoelen. Deze kunnen o.a. liggen in het fysieke domein (houding, expressie, stem), gaan over het uitbreiden van je comfortzone, over de mate waarin je ruimte inneemt in de klas (meer/minder), over de mate waarin je jezelf laat kennen en geïnteresseerd bent in de ander (meer nieuwsgierig en open minded zijn/minder oordelen) of over je improvisatievermogen. Je mailt voor de 2e les drie persoonlijke leerdoelen naar a.langenhoff@fontys.nl. Tijdens de Dramalessen (en wellicht daarbuiten) oefen je je daarin binnen alle aangeboden werkvormen. Je evalueert je eigen groei later in je reflectieverslag: op welke manier heb je er aan gewerkt (binnen drama, in je stage, privé)? Wat heeft het opgeleverd? Waar ga je mee verder?

Toetsing

Wanneer je de module 'Drama' met een voldoende afsluit, ontvang je één studiepunten. Dat punt is noodzakelijk om je propedeuse te halen.

Wat moet je daarvoor doen?

1. HOUDING

Actief en met een open houding meedoen met de oefeningen, opdrachten en reflectiemomenten in de lessen. Je zorgt voor rust in de klas zodat er met aandacht gewerkt en gedeeld kan worden. Je brengt jezelf actief in.

2. AANWEZIGHEID

Honderd procent presentieplicht.

- Mis je 1 les, dan krijg je aan het eind van de periode de mogelijkheid te herkansen door een inhaalles bij te wonen. De inhaalles is telkens op de eerste maandag van de tentamenweek van 09.30 tot 11.00 uur in D012. Inschrijven is verplicht! Schrijf je in bij a.langenhoff@fontys.nl.
- Mis je 2 lessen, dan heb je een inhaalles en een extra opdracht. Informeer bij je dramadocent over deze opdracht.
- Mis je 3 of meer lessen, dan moet je de module overdoen in het nieuwe schooljaar.

3. REFLECTIEVERSLAG

Het verslag dient aan de volgende 11 voorwaarden te voldoen:

1. Minimaal 2 A4.
2. Vertel je wat je hebt geleerd in de module ten aanzien van je persoonlijke ontwikkeling. Evalueer je eigen ontwikkeling ook t.a.v. de drie persoonlijke leerdoelen die je hebt ingeleverd. Motiveer en geef concrete voorbeelden. Hoe heb je er aan gewerkt (bij Drama maar misschien ook tijdens je stage, in andere lessen of in je privéleven), welke ontwikkeling heeft er plaats gevonden, hoe ga je met je doelen verder na de dramamodule?
3. Beschrijf de dynamiek van de eigen groep. Wat heeft Drama bijgedragen aan de ontwikkeling daarvan? Wat heb je geleerd over de eigen groepsdynamiek en wat heeft dat voor inzicht gebracht over groepsdynamieken van je eigen groepen in de toekomst?
4. Beschrijf wat je hebt geleerd over je toekomstig docentschap. Motiveer en geef concrete voorbeelden. Verwerk hierin de Maslovpiramide en creativiteit.
5. Voeg in jouw bijdrage van een creatieve opdracht, waarin je een vakinhoud koppelt aan een creatieve opdracht en een bepaalde klas/niveau. Zorg dat je hem zo concreet en helder beschrijft dat iedereen het kan begrijpen en mogelijk zelf uitvoeren. Deze opdracht wordt ook verwerkt in het groepsdocument door een van de studenten voor de hele klas verzameld.
6. Schaalwandelen: Status, de krukken 1 (lage status) t/m 10 (hoge status): - waar zat je in het verleden (kindertijd/puberteit), wat had invloed op die plaatsing of eventuele stijging/daling? Waar zit je nu? Hoe komt dat, hoe is dat? Waar zou je in de toekomst graag zitten privé? Waarom? Wat is er nodig om daar te komen? Waar zou je als docent willen zitten ten aanzien van je klassen? Waarom? Wat is er nodig om daar te komen?
7. Beoordeel je houding en inzet tijdens de module met een cijfer. Motiveer en geef concrete voorbeelden.
8. Maak kort en krachtig duidelijk waarom de module 'Drama' meehelpt aan de vorming tot professioneel docent.
9. Volg bovenstaande verslagindeling.
10. Gebruik een heldere vormgeving.

11. Vermeld in de e-mail en op het verslag duidelijk je:

- voor- en achternaam
- studentnummer
- studierichting /klas

Lever het verslag digitaal in [gebruik je fontysmail] binnen 14 dagen na de laatste cursusdag. Bewaar zelf een (digitale) kopie van het verslag.

Naam en e-mailadres van je docent: Anemoon Langenhoff a.langenhoff@fontys.nl

Jaar 2

Professioneel Handelen Hoofdfase 1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Professioneel Handelen Hoofdfase 1
Engelse vertaling:	Professional Skills
EC:	10 EC
Studiejaar + periode:	Professioneel bekwaam Hoofdfase 1
	VT: Periode 2, 3, en 4 (1-2 dagen per week)

Leeruitkomsten Hoofdfase 1

In het tweede jaar van de lerarenopleiding ga je je sterker richten op het geven van onderwijs en het hanteren van goed groeps- en klasse management. Je leert hierbij in een reële arbeidssituatie de problemen, uitdagingen en successen uit de (toekomstige) beroepspraktijk. De student verbindt op de werkplek drie elementen (theorie, praktijk en persoon) om als aanstaande leraar daadwerkelijk tot groei te komen. De student gaat aan de slag met vier leeruitkomsten:

LUK 1

De student ontwerpt leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert deze uit en reflecteert op het leerproces en leeropbrengsten, gebruikmakend van enkele werkvormen en volgens een gestructureerde opbouw van de lesstof.

LUK 2

De student creëert een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen en levert hiermee een bijdrage aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen.

LUK 3

De student handelt en communiceert respectvol vanuit zijn professionele rol naar leerlingen, collega's en medestudenten, vanuit zijn eigen kennis en opvattingen over onderwijs en respecteert hierbij de opvattingen van anderen.

LUK 4

De student geeft richting en vorm aan de ontwikkeling van zijn onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen als professional op een planmatige manier op basis van een leerwerkplan en reflecteert hierbij op het eigen handelen onderbouwd vanuit zelfreflectie en feedback van anderen.

Toetsing

Leerwegaafhankelijke toets

De student maakt een portfolio met daarin bewijslast om de leeruitkomsten aan te tonen.

Op basis van het portfolio wordt een eindgesprek georganiseerd tussen student, instituutsopleider (IO), werkplekbegeleider (WPB) en/of schoolopleider (SO). De werkplekbegeleider/schoolopleider heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De instituutsopleider is examinator en beoordeelt. De eindbeoordeling vindt plaats op grond van de lesbezoeken (of video's), de tussenevaluatie, het stageportfolio en het eindgesprek.

Onderwijsaanbod

De student wordt begeleid door de werkplekbegeleider (en schoolopleider) op de school. Samen met de school wordt gekeken welke activiteiten de student gaat ondernemen. De leeruitkomsten en het ontwikkelplan dat de student zelf maakt zijn hierin leidend.

Opleidingsscholen en aanvullende informatie

Veel studenten starten het werkplekleren op een opleidingsschool. Op opleidingsscholen vormen alle studenten samen een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide opleider in de school, samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie. Studenten volgen een geheel geïntegreerd programma. De student wordt opgenomen in het team en in de cultuur van het onderwijs op die school. Er is veel ruimte voor co-creatie, ook samen leren met zittende leraren. Voor meer informatie over het werkplekleren en de stages kun je hier terecht: <https://connect.fontys.nl/instituten/flot/Stage/Paginas/Home.aspx>

Algemene Professionele Vorming (APV), leerjaar 2

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Algemene Professionele Vorming Professionele ontwikkeling (PRO) Pedagogisch didactisch handelen (PDH)
Engelse vertaling:	General Professional Training
SBU / EC's:	PRO: 140 SBU / 5 EC's PDH: 140 SBU / 5 EC's
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, alle periodes
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht	Gezien het practicumkarakter van de modules, waarbij het leren van en met elkaar centraal staat, wordt van studenten verwacht dat ze aanwezig zijn.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- In leerjaar 2 gaat het bij APV om het thema 'jij en de klas'. De student gaat zich verdiepen in groepen leerlingen. Daarbij komen o.a. het voeren van gesprekken en groepsprocessen bij groepen leerlingen aan de orde. Ook verdiept de student zich in de ethische en normatieve aspecten die het werken met leerlingen met zich mee kan brengen. Gedurende het studiejaar maakt de student zijn professionele ontwikkeling zichtbaar en aan het eind van het studiejaar maakt de student de balans op omtrent zijn onderwijspedagogisch-didactisch handelen in een dossier.
- In leerjaar 2 wordt er binnen APV gewerkt aan de beroepsbekwaamheidseisen vakdidactisch bekwaam, pedagogisch bekwaam en professioneel handelen.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

In het Hoofdphase-I programma van APV wordt gewerkt met leeruitkomsten. Deze leeruitkomsten zijn geformuleerd omtrent de professionele ontwikkeling tot docent, het algemeen didactisch handelen, het pedagogisch handelen op groepsniveau en het pedagogisch handelen op individueel niveau. Onderstaande LUK's geven een indruk van de leeruitkomsten die de student in leerjaar 2 moet aantonen:

- 1) Professionele ontwikkeling: De student verantwoordt zijn gemaakte keuzes in zijn doorlopende ontwikkeling richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent voor leerlingen in het tweedegraadsgebied.
- 2) Didactisch handelen: De student laat in zijn didactisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier keuzes maakt voor een ontwerp van leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt zijn didactisch handelen vanuit leer-en motivatietheorieën.
- 3) Pedagogisch handelen op groepsniveau: De student laat in zijn pedagogisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier intervineert in het groepsproces van leerlingen en een bijdrage levert aan een veilig, ondersteunend en ordelijk leerklimaat in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt hoe hij in zijn pedagogisch handelen en klassenmanagement rekening houdt met het pedagogisch klimaat in de groep, de leefwerelden van leerlingen en de pedagogische functie van de school.
- 4) Pedagogisch handelen op leerlingniveau: De student laat in zijn pedagogisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier het leren van een leerling begeleidt in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt vanuit ontwikkelings-en leertheorieën hoe hij in zijn pedagogisch handelen effectief communiceert en werkt vanuit de psychologische basisbehoeften en de leefwereld van de leerling in het tweedegraadsgebied.

Inhoud

Professionele ontwikkeling

In het eerste studiejaar heb je kennisgemaakt met het beroep van de leraar. Daarnaast heb je ook aandacht besteed aan wie jij bent en wat jij als docent belangrijk vindt. In het tweede studiejaar ga je je verder ontwikkelen richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent. Naast dat je reflecteert op betekenisvolle ervaringen en zo tot leren komt ga je ook actief op zoek naar betekenisvolle ervaringen. Je creëert ze zelf door op een andere manier te handelen voor een groep leerlingen of door met collega's in gesprek te gaan etc. Je stuurt je eigen leren. Bijvoorbeeld door te werken aan de doelen die je in studiejaar 1 hebt opgesteld n.a.v. de PRO-toets. Je krijgt handvatten en wordt begeleid bij je ontwikkeling en het maken van keuzes. Van de student wordt een kritische, reflectieve en onderzoekende houding verwacht. Hiermee zet je een vervolgstap richting de ontwikkeling naar een onderzoekende, betekenisgerichte en autonome docent. Uiteindelijk willen we bij FLOT dat je een karaktervolle leraar wordt; een leraar voor het onderwijs van morgen, een wendbare professional.

Pedagogisch didactisch handelen

De eerste beginselen van het pedagogisch en didactisch handelen zijn in het eerste studiejaar aan de orde geweest. In dit studiejaar zet je de volgende stap. Voor het algemeen didactisch handelen ga je opeenvolgende leeractiviteiten ontwerpen. Waarbij je rekening houdt met de context, leertheorieën en onderwijsconcepten. Vervolgens analyseer je de opbrengsten van je leeractiviteiten op groepsniveau. Wat leren je leerlingen van jouw leeractiviteiten?

Naast het oefenen van je didactische vaardigheden ga je ook je pedagogische vaardigheden uitbreiden. Welke interventies kun je toepassen in een groep leerlingen? Hoe beïnvloed je het groepsklimaat op een positieve manier? Wat is de pedagogische visie van de school? Hoe sluit je hierbij aan als docent? Wat voor effect heeft jouw ingezette interventie gehad om het leerklimaat te verbeteren? Op leerlingniveau zoom je in op de individuele behoeften van leerlingen in een groep. Hoe maak je goed contact? Hoe spreek je leerlingen aan? Hoe voer je een gesprekje over iets dat voorgevallen is in de klas? Hoe kijkt een puber eigenlijk aan tegen school en zijn leefwereld?

Relatie met Kennisbasis

De subdomeinen uit de generieke kennisbasis voor leraren in het tweedegradsgebied die aan de orde komen zijn:

- A2 Onderwijsconcepten
- A3 Hersenen en leren
- A4 Leer- en motivatieprocessen
- A5 Begeleiden van leerprocessen
- A7 Ontwerpen van onderwijs
- B1 School in de pluriforme maatschappij
- B2 Pedagogische functie van de school
- B3 Pedagogisch klimaat in de school
- B4 Leerlingbegeleiding
- B5 Ontwikkelingstheorieën
- C1 Ontwikkelingen in het onderwijs
- C3 Persoonlijke professionele ontwikkeling
- C4 Onderzoekend vermogen
- C5 Professionele identiteit
- C6 Digitale onderwijsmiddelen

Werkwijze en organisatie

Het leren vindt plaats middels een divers aanbod (denk aan: colleges, weblectures, workshops, projecten, onlineplatform, literatuurbesprekingen). Er is een basisaanbod voor iedere student en een aanbod waarbinnen de student keuzes kunnen maken op basis van hun professionele leerbehoeften en vraagstukken uit de onderwijspraktijk.

Literatuur en leermiddelen

Onderstaande literatuur en leermiddelen behoren tot de basislijst. Deze literatuurlijst kan uitgebreid worden met verplichte en aanvullende literatuur door de docent.

- Geerts, W., & Van Kralingen, R. (2020). *Handboek voor leraren*. Bussum: Coutinho.
- Gratis te downloaden:
Kelchtermans, G. (2012). *De leraar als (on) eigentijdse professional*. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven. https://www.onderwijsraad.nl/binaries/onderwijsraad/documenten/rapporten/2013/03/11/studie-de-leraar-als-oneigentijdse-professional/notitie-kelchtermans-ku-leuven-20120250_1029.pdf
- Gratis te downloaden:
Kirschner, P.A., Claessens, L., & Raaijmakers, S. (2018). *Op de schouders van reuzen*. Meppel: Ten Brink Uitgevers. <https://newsroom.didactiefonline.nl/uploads/BOE-KEN/20190107%20Op%20de%20schouders%20van%20reuzen%20Definitief%20download.pdf>
- Ros, A, Castelijns, J., van Loon, A., & Verbeeck, K. (2020). *Gemotiveerd leren en lesgeven*. Bussum: Coutinho.
- Slooter, M. (2018). *De zes rollen van de leraar*. Huizen: Uitgeverij Pica.
- Van der Wal, J., & De Wilde, J. (2017). *Identiteitsontwikkeling en leerlingbegeleiding*. Bussum: Coutinho.
- Van den Herik, M., & Schuitema, A. (2016). *Een onderzoekende houding: werken aan professionele ontwikkeling*. Bussum: Coutinho
- Gratis te downloaden:
Van der Wateren, D. (2014). *Gert Biesta over het prachtige risico van onderwijs*. <https://onderzoekonderwijs.net/2014/05/19/gert-biesta-over-het-prachtige-risico-van-onderwijs/>

Toetsing

- De onderwijseenheid 'Professionele ontwikkeling' wordt afgesloten met een portfolioassessment.
- De onderwijseenheid 'Pedagogisch didactisch handelen' wordt afgesloten met een portfolioassessment.
- Deadlines voor toetsmomenten staan vermeld in de studiehandleiding. Wanneer de student de deadline mist vervalt de eerste gelegenheid en kan de student gebruik maken van de tweede gelegenheid.

Aanvullende informatie

- Indien fraude wordt vermoed, wordt direct de examencommissie verwittigd, die sancties kan opleggen. Een vorm van fraude die bij schriftelijke toetsing voorkomt is plagiaat.
- APV kent een practicumkarakter. Hierbij staat 'leren van en met elkaar' centraal. Van studenten wordt verwacht dat ze aanwezig zijn en op actieve en professionele wijze participeren. Dit wordt beoordeeld door de docent. Voorwaardelijk daarvoor is dat zij op tijd aanwezig zijn en voorbereid naar de lessen komen. Als een student om bijzondere omstandigheden een bijeenkomst afwezig is dan dient de student deze inhouden zelf in te halen.

Cultuurportfolio 2

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Cultuurportfolio 2
Engelse vertaling:	Culture portfolio 2
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 1, 2, 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	80%

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

In zijn cultuurportfolio werkt de aanstaande docent, die in een onderwijsorganisatie immers een belangrijke cultuurdrager is, aan zijn eigen culturele ontwikkeling. Deze cursus maakt deel uit van het domein 'Cultuur-educatie'.

Doelen en inhoud

Doelen

- Studenten maken kennis met verschillende kunstuitingen binnen en buiten hun opleiding, die veelal deel uit maken van de culturele canon en het culturele erfgoed.
- Studenten nemen deel aan een aantal culturele manifestaties van hun keuze.
- Studenten zijn zich bewust van hun rol als overdrager van kunst en cultuur en voeren deze rol daadwerkelijk uit.
- Studenten zijn verantwoordelijk voor hun eigen culturele ontwikkeling, kunnen daarop reflecteren en zijn in staat daarvan mondeling of schriftelijk verslag te doen.

Inhoud

Tijdens de opleiding volgen studenten onderdelen uit het domein 'Cultuureducatie' (literatuur, film, drama, joods-christelijke cultuur en klassieke mythologie enz.). Daarnaast kunnen zij zich oriënteren op andere kunst disciplines zoals beeldende vakken en muziek. Zij richten zich hierbij niet alleen op hun persoonlijke ontwikkeling, maar zij staan ook stil bij de vraag welke rol zij spelen in de overdracht van kunst en cultuur in hun onderwijssituatie. Studenten kunnen een bijdrage leveren aan te ondernemen culturele activiteiten van de vakgroep Nederlands.

Relatie met Kennisbasis

Kennisbasis: 6.1, 6.2, 7.3, 11.2 (mondeling en schriftelijk rapporteren; documenteren)

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands.(verdieping in de achtergronden van de gekozen kunst- of cultuuruiting; reflectie op de persoonlijke culturele ontwikkeling).

Herijkte kennisbasis:

2.2.3 Taalverzorging: Lay-out, interpunctie, spellingregels, grammaticale adequaatheid, woordkeus, publiekgerichtheid, tekstopbouw

2.3.1 Luister- en Kijkvormen en –kenmerken

2.4.3 Presentatietechnieken

2.5.1 Gebruik en beoordelen van bronnen

Vanaf studiejaar 18/19 geldt de herijkte kennisbasis 2017 voor studenten vanaf cohort 2018-2019. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis en ook voor de LKT wordt tot 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

Werkwijze en organisatie

- Studenten doen schriftelijk of mondeling verslag van hun ontwikkeling in een cultuurportfolio.
- In het cultuurportfolio doet de student verslag van 6 activiteiten per studiejaar.
- De studenten worden begeleid door een aspirant-docent in het werken aan hun portfolio.
- In overleg met de aspirant-docent wordt de concrete invulling van het portfolio vastgesteld.
- Tijdens de groepsbijeenkomsten presenteren studenten de voortgang van de ondernomen en de te ondernemen activiteiten aan elkaar.

Literatuur en leermiddelen

Achtergrondinformatie m.b.t. de gekozen culturele activiteiten.

Toetsing

Het vak wordt afgesloten met een portfolio in de vorm van een schriftelijk verslag, een blog, of een vlog. De studiepunten worden toegekend wanneer:

- het portfolio met een voldoende cijfer beoordeeld is;
- de student aan de presentieverplichting van 80% heeft voldaan.

Interculturele communicatie

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Interculturele communicatie
Engelse vertaling:	Cross-cultural communication
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 2
Ingangseisen:	N.v.t.
Aanwezigheidsplicht:	80%

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Kennis van deze onderwijseenheid wordt toegepast bij 'Project Allemaal Anders'.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kan uitleggen vanuit welk perspectief hij tegen situaties uit de praktijk aankijkt.
- De student kan vragen stellen om andere perspectieven te achterhalen.
- De student kan feiten en meningen m.b.t. diversiteit onderzoeken.
  - De student heeft kennis van enkele theorieën over interculturele communicatie.

Inhoud

Studenten onderzoeken hun eigen perspectief op diversiteit en oefenen met zich inleven in meerdere perspectieven. Dit leidt tot een vergroting van de interculturele sensitiviteit van studenten.

Relatie met Kennisbasis¹

2 Vakdidactiek: differentiatie naar doelgroepen

2.1 Meertalige klassen Invloed van verschillende culturen op een klassen- en schoolsituatie:

interetnische communicatie, intercultureel handelen, de weerslag van economische, religieuze en politieke wijkontwikkelingen op de schoolsituatie; communicatie: richtlijnen om te kunnen communiceren met anderstalige leerlingen in en rondom de lessen; cultureel perspectief in teksten: interculturele teksten, verschillen in ervaringen en voorkennis van leerlingen.

9. Diversiteit en onderwijs

9.1 Onderwijskansen

9.3 Omgaan met diversiteit

9.4 Culturen en levensbeschouwingen

Generieke kennisbasis:

Domein B: De school als onderwijs-pedagogische omgeving

In het bijzonder domein B3: Pedagogisch klimaat in school en klas – Interculturele communicatie

Werkwijze en organisatie

Hoor-/werkcolleges: zie de modulewijzer voor de invulling.

Literatuur en leermiddelen

- Blom, H. (2015). Interculturele samenwerking in organisaties: Professioneel omgaan met verschillen. Bussum: Coutinho (verplicht).
- Leermaterialen aangereikt tijdens de module.

Toetsing

Mondeling examen. Per studiejaar zijn er twee kansen om het mondelinge examen af te leggen.

---

¹ De herijkte kennisbasis 2017 geldt voor studenten vanaf cohort 2018-2019. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis. Ook voor de Landelijke Kennistoets (LKT) wordt tot aan studiejaar 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

Differentiatie naar doelgroepen/Taalgericht vakonderwijs II

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Differentiatie naar doelgroepen/Taalgericht vakonderwijs II
Engelse vertaling:	Language and content integrated learning II
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 2
Ingangseisen:	De module <i>Taalverwerving en taalverandering</i> en <i>Differentiatie naar doelgroepen/TVO 1</i> of in overleg met de docent.
Aanwezigheidsplicht:	n.v.t.

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De module *Differentiatie naar doelgroepen/Taalgericht vakonderwijs II* is de tweede module van de reeks *Taal en zorg*. De module *Taalverwerving en taalontwikkeling* gaat aan deze reeks vooraf. Deze leerlijn bestaat verder uit de modules *Differentiatie naar doelgroepen/Taalgericht vakonderwijs I* en *Differentiatie naar doelgroepen/Taalgericht vakonderwijs II*. Deze reeks maakt deel uit van het domein *Vakdidactiek*.

Doelen en inhoud

Doelen

Het doel van deze cursus is de eerder verworven kennis en inzichten in de rol van taal in de samenleving en in het onderwijs en in de problematiek van het leren in het Nederlands als (tweede) taal uit te breiden en te koppelen aan de didactiek van het vak Nederlands binnen de context van de zaakvakken.

De student krijgt inzicht in:

- woordenschatdidactiek;
- lees- en schrijfproblematiek;
- relatie tussen taal en leren;
- didactiek van taalgericht vakonderwijs;
- interactiestrategieën;
- scaffolding;
- de rol van taalcoach.

Inhoud

De Nederlandse taal komt in het (voortgezet) onderwijs op verschillende manieren voor. Niet alleen als communicatiemiddel, maar ook als middel om de inhoud van de vakken te verwerven. Het taalgebruik op school wijkt vaak af van de taal die in de dagelijkse omgang wordt gebruikt. Daarnaast moeten leerlingen verschillende taaltaken kunnen uitvoeren, zoals een tekst lezen, vragen stellen over een onderwerp dat (nog) niet begrepen wordt, vragen beantwoorden enz. Ook heeft ieder vak zijn eigen woordenschat (vaktaal) die de leerlingen moeten leren. Een goede taalvaardigheid is daarom een essentiële factor voor succes op school.

Relatie met Kennisbasis

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands.

Hoofddomein 1 Vakdidactiek

1.1.1 Kennis over en visie op het schoolvak Nederlands

1.2.1 Taalgericht vakonderwijs

1.2.2 Taalvaardigheidsniveaus

1.2.3 Woordenschatdidactiek

1.3.1 Dyslexie, laaggeletterdheid en lees-, spreek- en schrijfproblemen bij het schoolvak Nederlands

Werkwijze en organisatie

Deze cursus bestaat uit 8 colleges. Tijdens deze colleges wordt steeds de theorie gekoppeld aan de praktijkopdracht waar studenten gedurende deze module aan werken. Studenten krijgen de opdracht om met een medestudent van een zaakvak twee taalgerichte vaklessen te ontwerpen en de uitvoering hiervan te evalueren. Ter voorbereiding op het ontwerpen van de lessen verdiept de student zich in de taal van het desbetreffende schoolvak door het bestuderen van literatuur, in gesprek te gaan met de vakdocent en bijvoorbeeld ook het analyseren van o.a. schoolboekteksten, proefwerken en lesvoorbeelden. De uitwerkingen van deze voorbereidende activiteiten en ook het ontwerp van de lessen zelf worden tijdens de colleges door de studenten met elkaar besproken. Samenwerken en het geven en ontvangen van feedback staat daarbij centraal. Tijdens de laatste bijeenkomst presenteren studenten hun ervaringen met het samen ontwerpen van taalgerichte vaklessen.

Literatuur en leermiddelen

- Laarschot, M. van de, *Lesgeven in meertalige klassen, Handboek Nederlands als tweede taal in het voortgezet onderwijs*, Groningen: Wolters-Noordhoff, laatste druk (ISBN 90 280 1862 x) – alleen nog tweedehands verkrijgbaar.
- Meijerink, H.P. (2009). *Referentiekader taal en rekenen. De referentiekaders*. SLO: Enschede.
- Hajer, M. & Meestringa, T. (2015). *Handboek Taalgericht vakonderwijs*. Bussum: Couthino.

Toetsing

De module wordt afgesloten met een portfolio assessment.

Project Allemaal anders

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Project Allemaal anders
Engelse vertaling:	Project Everybody is different
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC's
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 4
Ingangseisen:	Kennis van Interculturele Communicatie
Aanwezigheidsplicht:	100% aanwezigheidsplicht tijdens de voorbereiding en de workshops

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De cursus maak deel uit van de leerlijnen Interculturele Communicatie, (vak)didactiek en van het domein 'Cultuur'.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kan samenwerken om een activerende workshop voor te bereiden en uit te voeren.
- De student kan een relatie leggen tussen culturele achtergrond en de omgang met cultuuruitingen als film en literatuur.
- De student kan een relatie leggen tussen (multi)culturaliteit en onderwijs.

Inhoud

De studenten bereiden in groepen van vier (of vijf) een workshop voor voor ongeveer zestien deelnemers. In de workshop verwerven de deelnemers inzicht in de doorwerking van culturele achtergronden bij de communicatie over sociale en/of culturele onderwerpen binnen en buiten de klas.

Relatie met Kennisbasis

Domein 1 Vakdidactiek

Subdomein 1.4 Didactiek van het schoolvak

1.4.1 Didactiek taalvaardigheid, taalbeschouwing en fictie

Domein 2 Taalvaardigheid

Subdomein 2.4 Mondelinge taalvaardigheid en presenteren

2.4.1. Gespreks- en spreekvormen

2.4.3 Presentatietechnieken

Subdomein 2.5 Documenteren

2.5.1 Gebruik en beoordelen van bronnen

Domein 3 Taalbeschouwing

Subdomein 3.1 Taal en communicatie

3.1.2 Taalgebruik en pragmatiek

Subdomein 3.4 Talen en taalgemeenschap

3.4.2 Meertaligheid

Vanaf volgend studiejaar geldt de herijkte kennisbasis 2017 voor studenten vanaf cohort 2018-2019. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis en ook voor de LKT wordt tot 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

Werkwijze en organisatie

Studenten bereiden in groepjes een workshop rond een bepaald thema voor. Deze workshop voeren zij uit in week 10 van de periode. Studenten zijn verplicht alle workshops bij te wonen.

Studenten worden bij de voorbereiding begeleid door docenten en student-assistenten. Het is de bedoeling dat de begeleiding in de loop van de periode minder wordt en dat het initiatief steeds meer bij de studenten komt te liggen. Er vindt een eindgesprek plaats waarin studenten hun workshop én hun samenwerking evalueren.

Literatuur en leermiddelen

- Syllabus '*Allemaal Anders*'. Deze is voor aanvang van de cursus digitaal beschikbaar.

Toetsing

- Actieve aanwezigheid tijdens voorbereiding, uitvoering en nabespreking van de eigen workshop.
- Goed uitgewerkt workshopdossier.
- Actieve aanwezigheid als deelnemer aan de workshops van medestudenten.

Toegepaste syntaxis

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Toegepaste syntaxis
Engelse vertaling:	Applied syntax
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 2
Ingangseisen:	Syntaxis 1 en 2 (of in overleg met de docent)
Aanwezigheidsplicht:	-

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

Onderdeel van de leerlijn syntaxis, onderdeel van het domein Taalbeschouwing.

Syntaxis 1: jaar 1, periode 1.

Syntaxis 2, jaar 1, periode 2.

Toegepaste syntaxis: jaar 2, periode 2.

Grammaticale analyse: jaar 3, periode 1.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student breidt zijn kennis van de grammatica uit.
- De student evalueert verschillende vormen grammaticaonderwijs (o.a. traditioneel, semantisch).
- De student beargumenteert zijn visie op basis van vakdidactische literatuur en ervaringen uit de eigen lespraktijk.
- De student kan een les ontwikkelen op basis van de semantische benadering van grammaticaonderwijs.

Inhoud

- Kennismaking met andere vormen van syntactisch analyseren (tekst- en betekenisgericht).
- Studentpresentaties van vakdidactische artikelen over grammaticaonderwijs gevolgd door discussie.
- Schrijven van een visiestuk over 'zin en onzin van grammaticaonderwijs'.

Relatie met Kennisbasis

1.4.1 Didactiek taalvaardigheid, taalbeschouwing en fictie

3.5.1 Didactische aanpak

Werkwijze en organisatie

De cursus bestaat uit 8 werkcolleges (van elk 2 uren) in periode 2. Voor ieder college bestuderen de studenten de opgegeven theorie uit het studiemateriaal en maken de bijbehorende opdrachten. In de colleges wordt met verschillende opdrachten gewerkt aan de ontwikkeling van een visie op grammaticaonderwijs, bijvoorbeeld door het onderdeel grammatica van verschillende lesmethodes te analyseren. De studenten presenteren achtergrondliteratuur en bespreken met elkaar hun visie op de didactiek van grammatica. In het portfolioassessment worden de opdrachten en reflecties van presentaties opgenomen.

Literatuur en leermiddelen

Artikelen uit onder andere Levende Talen Magazine.

Toetsing

Portfolioassessment.

Voorlezen en vertellen

Algemeen

Naam module:	Voorlezen en vertellen
Engelse vertaling:	Story telling
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Minimaal 80%

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands. *Kennisbasis*: 3.3, 4.4, 5.4, 10.2, 10.3.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- kan aangeven wat de functie van voorlezen en vertellen in de klas is;
- weet welke uitdrukkingsmiddelen en effecten er zijn om de voorgelezen tekst zo indringend mogelijk over te brengen;
- weet wat je tijdens het voorlezen van een tekst kunt doen met intonatie, dynamiek, volume, tempowisseling, timbre en frasering. Hij kan deze effecten hanteren zodat het voorlezen het luisteren waard wordt;
- kan aangeven wat de grondbeginselen van het vertellen van verhalen zijn;
- kan stapsgewijs van een verhaal een vertelling maken;
- kan boeiend een verhaal vertellen (rekening houdend met: opbouw van het verhaal, lichaamstaal, tempo, ritme, stemgebruik, vertelperspectief, het tot leven brengen van een persoon, nieuwsgierigmakend begin en klinkend slot);
- kan een vertelling afstemmen op zijn doelgroep;
- kan gerichte feedback geven op de prestaties van medestudenten.

Inhoud

Tijdens het eerste college wordt a.d.h.v. een voorleesfragment geanalyseerd welke uitdrukkingsmiddelen er zijn om de voorgelezen tekst zo boeiend mogelijk te maken. De colleges daarna oefenen de studenten hoe ze deze effecten zo goed mogelijk kunnen hanteren. Tijdens het tweede deel van de cursus worden de grondbeginselen van het vertellen van verhalen uitgelegd en oefenen de studenten de verteltechnieken.

Relatie met Kennisbasis

3.3 Leesvaardigheidsdidactiek
4.4 Verbale en non-verbale communicatie
5.4 Presentatietechnieken
10.2 Stimuleren van leesontwikkeling
10.3 Literatuurdidactiek

Werkwijze en organisatie

De cursus wordt in de vorm van een workshop gegeven. De studenten krijgen voorlees- en vertelopdrachten. De opdrachten worden voorbereid en uitgewisseld in de groep. Uitleg en oefening gaan hand in hand.

Literatuur en leermiddelen

- Riet, Jelle van, *Voorlezen kan iedereen* (NBD Bibliion 2005).
- Swagerman, Jan, *Vertel op!* (Amsterdam 2003).

Toetsing

De beoordeling aan het eind van een periode vindt plaats op basis van:

- actieve aanwezigheid van minimaal 80%;
- de in de groep uitgevoerde voorlees- en vertelopdrachten zijn door de docent met een 'voldoende' beoordeeld.

Fictie 2a Filmdidactiek

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Fictie 2a: Filmdidactiek (jeugdfilms)
Engelse vertaling:	Fiction 2a: Film didactics
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 3 en 4 (onderdeel van Fictie 2)
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	80%

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Verspreid over studiejaar 1 en 2 wordt de leerlijn *Fictie* aangeboden. *Fictie 2a t/m 2c* wordt in het tweede studiejaar aangeboden en beslaat twee periodes. In de module *Fictie 2a* verdiepen de studenten zich in de analyse van jeugdfilms en in de manier waarop men deze kan gebruiken in het (literatuur)onderwijs. *Fictie 2b* draait om overgangsliteratuur. De studenten lezen boeken over en voor jongeren en bepalen op basis van theorie in hoeverre deze boeken geschikt zijn voor jongeren. Ook wordt stilgestaan bij de wijze waarop de boeken een rol kunnen spelen in de les. Bij *Fictie 2c* worden twee leesbevorderingsprojecten bestudeerd en in verband gebracht met de leesmotivatie, leesbeleving en leesbevordering. De leerlijn *Fictie* is onderdeel van het domein *Letterkunde* en heeft raakvlakken met *Vakdidactiek*.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- fragmenten selecteren die vanuit filmervarende en filmbestuderende didactiek interessant zijn om te behandelen in een les;
- filmfragmenten selecteren aan de hand waarvan inhoudelijke thema's behandeld kunnen worden;
- n.a.v. de geselecteerde fragmenten opdrachten ontwikkelen die in de les voor en na het kijken van de film uitgevoerd kunnen worden.

Inhoud

Films, tv-programma's, computerspelletjes en internet hebben met elkaar gemeen dat ze hun boodschap overbrengen via een combinatie van bewegend beeld, woord en geluid. Leerlingen groeien tegenwoordig op met deze media, zij kennen de wereld niet anders. Beeldmedia vormen hun referentiekader, leveren rolmodellen en creëren gezamenlijke meningen. Het onderwijs moet daarom niet alleen gericht zijn op het leren omgaan met woordtaal, maar ook aandacht besteden aan beeldtaal. Filmeducatie is daarvoor een middel. Het stelt jongeren in staat niet alleen te kijken naar deze combinatie van beeld, woord en geluid, maar deze ook te kunnen ontleden en doorgronden.

In aansluiting op de didactiek van jeugdliteratuur en kennis van filmkunde wordt er materiaal ontwikkeld waarmee filmeducatie vormgegeven kan worden.

Relatie met kennisbases

Deze module draagt bij aan de verwerving van de kennisbasis Nederlands, met name:

1.4 Didactiek van het schoolvak Nederlands (fictie)

4.1.1 Proza- en poëzieanalyse

4.2 Fictieonderwijs en fictiedidactiek

Werkwijze en organisatie

De module bestaat uit vijf tot zeven bijeenkomsten van elk anderhalf uur. In deze bijeenkomsten wordt ingegaan op de theorie over filmanalyse en in groepen gewerkt aan het ontwikkelen van lessen bij films.

Literatuur en leermiddelen

- Kamp, I., De Jong-Slagtman, J., Van Duijvenboden, P. (2019), *Jeugdliteratuur en fictiedidactiek. Handboek voor VO en MBO*. Bussum: Coutinho.
- Materiaal (reader, artikelen, presentaties en opdrachten) voor deze module staat op de portal van de opleiding Nederlands.

Toetsing

- Een eindopdracht in de vorm van een groepswerkstuk; een lessenserie van drie lessen bij één bekeken film.
- Een individuele verantwoording waarin wordt ingegaan op het groepsproces en op de vraag hoe het groepswerkstuk tot stand is gekomen.
- Feedback op de eindopdracht door een ander groepje.
- Om een voldoende te behalen voor de het onderdeel *Fictie 2a* dient het gewogen eindcijfer tenminste een 5,5 te zijn.

Fictie 2b Overgangsliteratuur

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Fictie 2b: Overgangsliteratuur
Engelse vertaling:	Fiction 2b: Young adult literature
SBU / EC:	56 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 3 en 4 (onderdeel van Fictie 2)
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	80%

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Verspreid over studiejaar 1 en 2 wordt de leerlijn *Fictie* aangeboden. *Fictie 2a t/m 2c* wordt in het tweede studiejaar aangeboden en beslaat twee periodes. In de module *Fictie 2a* verdiepen de studenten zich in de analyse van jeugdfilms en in de manier waarop men deze kan gebruiken in het (literatuur)onderwijs. *Fictie 2b* draait om overgangsliteratuur. De studenten lezen boeken over en voor jongeren en bepalen op basis van theorie in hoeverre deze boeken geschikt zijn voor jongeren. Ook wordt stilgestaan bij de wijze waarop de boeken een rol kunnen spelen in de les. Bij *Fictie 2c* worden twee leesbevorderingsprojecten bestudeerd en in verband gebracht met de leesmotivatie, leesbeleving en leesbevordering. De leerlijn *Fictie* is onderdeel van het domein *Letterkunde* en heeft raakvlakken met *Vakdidactiek*.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- kan de verschillende definities voor de term *jeugdliteratuur* plaatsen;
- kan verschillen en overeenkomsten in boeken met een zelfde thema aangeven;
- kan aangeven welke adaptaties een schrijver in een boek kan maken t.a.v. zijn lezerspubliek;
- kan beargumenteren of een boek al dan niet geschikt is voor de onderwijspraktijk;
- kan passende lesideeën bij boeken uitwerken voor de onderwijspraktijk.

Inhoud

'Adolescentenliteratuur/overgangsliteratuur' is een problematisch begrip. In boekhandels en bibliotheken kom je geen kast tegen met overgangsliteratuur. Alleen het onderwijs gebruikt deze term. Er wordt dan de literatuur tussen jeugdliteratuur en literatuur voor volwassenen mee bedoeld. Waar boekhandel en bibliotheek boeken of bij de ene of bij de andere categorie onderbrengen, deelt het onderwijs 'moeilijkere' jeugdboeken en 'makkelijker' volwassenenliteratuur in als overgangsliteratuur. Maar niet alle relatief eenvoudige boeken voor volwassenen horen hier thuis. Want dwars door de genoemde leeftijdgebonden indelingscriteria speelt hier ook nog het verschil tussen literaire en niet- literaire werken. Die laatste vallen ook bij overgangsliteratuur buiten de boot.

Binnen de module *Fictie* verdiepen studenten zich in al deze kwesties. Hiertoe lezen zij een aantal literaire werken rond een zelfgekozen thema, proberen zij de gelezen werken op een verantwoorde manier te categoriseren, ontwikkelen zij materiaal en presenteren zij hun bevindingen aan medestudenten.

Relatie met Kennisbasis

Deze module draagt bij aan de verwerving van de kennisbasis Nederlands, met name:

1.4 Didactiek van het schoolvak Nederlands (fictie)

4.1.1 Proza- en poëzieanalyse

4.2 Fictieonderwijs en fictiedidactiek

Werkwijze en organisatie

De module bestaat uit vijf tot zeven bijeenkomsten van elk anderhalf uur. In deze bijeenkomsten wordt de overgangsliteratuur vanuit verschillende invalshoeken behandeld en in groepen gewerkt aan de analyse van de gelezen boeken.

Literatuur en leermiddelen

- Bonset, H. e.a. (2010), *Nederlands in de onderbouw*. Bussum: Coutinho.
- Kamp, I., De Jong-Slagtman, J., Van Duijvenboden, P. (2019), *Jeugdliteratuur en fictiedidactiek. Handboek voor VO en MBO*. Bussum: Coutinho.
- Materiaal (reader, artikelen, presentaties en opdrachten) voor deze module staat op de portal van de opleiding Nederlands.

Toetsing

- Vanwege de vereiste actieve bijdrage en het begeleidende karakter van de bijeenkomsten geldt een presentieplicht van 80%.
- De studenten maken een verslag van de analyse van de boeken en houden een presentatie over de didactische toepasbaarheid van deze boeken.
- Het eindcijfer wordt bepaald door het verslag en de presentatie. Het cijfer voor het verslag telt twee keer mee en dat voor de presentatie telt één keer mee. Om een voldoende te behalen voor de het onderdeel *Fictie 2b* dient het gewogen eindcijfer tenminste een 5,5 te zijn.

Fictie 2c Leerlijn fictie

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Fictie 2c: Leerlijn fictie
Engelse vertaling:	Fiction 2c: The learning line fiction
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 3 en 4 (onderdeel van Fictie 2)
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	80%

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Verspreid over studiejaar 1 en 2 wordt de leerlijn *Fictie* aangeboden. *Fictie 2a t/m 2c* wordt in het tweede studiejaar aangeboden en beslaat twee periodes. In de module *Fictie 2a* verdiepen de studenten zich in de analyse van jeugdfilms en in de manier waarop men deze kan gebruiken in het (literatuur)onderwijs. *Fictie 2b* draait om overgangsliteratuur. De studenten lezen boeken over en voor jongeren en bepalen op basis van theorie in hoeverre deze boeken geschikt zijn voor jongeren. Ook wordt stilgestaan bij de wijze waarop de boeken een rol kunnen spelen in de les. Bij *Fictie 2c* worden twee leesbevorderingsprojecten bestudeerd en in verband gebracht met de leesmotivatie, leesbeleving en leesbevordering. De leerlijn *Fictie* is onderdeel van het domein *Letterkunde* en heeft raakvlakken met *Vakdidactiek*.

Doelen en inhoud

Doelen

De student heeft inzicht in:

- de context waarbinnen leesbevorderingsprojecten een belangrijke functie hebben;
- de opzet en uitvoering van enkele leesbevorderingsprojecten;
- het verband tussen deze projecten en de leesbeleving en -motivatie van leerlingen.

Inhoud

In jaar 2, periode 4, bestuderen studenten twee leesbevorderingsprojecten: één ervan is voor alle studenten gelijk, één ervan kiezen ze zelf. Ze richten zich bij de analyse op de leerling: in hoeverre wordt deze door het project gestimuleerd om (meer) te lezen? Hoe worden zijn leesbeleving en –motivatie aangesproken?

Relatie met Kennisbasis

Deze module draagt bij aan de verwerving van de kennisbasis Nederlands, met name:

1.4 Didactiek van het schoolvak Nederlands (fictie)

4.1.1 Proza- en poëzieanalyse

4.2 Fictieonderwijs en fictiedidactiek

Werkwijze en organisatie

De module bestaat uit vijf tot zeven bijeenkomsten van elk anderhalf uur. In deze bijeenkomsten maken studenten kennis met (het belang van) leesbevorderingsprojecten en werken ze in groepen aan de vergelijking van twee leesbevorderingsprojecten.

Literatuur en leermiddelen

- Bonset, H. e.a. (2010), *Nederlands in de onderbouw*. Bussum: Coutinho.
- Kamp, I., de Jong-Slagtman, J., van Duijvenboden, P. (2019), *Jeugdliteratuur en fictiedidactiek. Handboek voor VO en MBO*. Bussum: Coutinho.
- Materiaal (reader, artikelen, presentaties en opdrachten) voor deze module staat op de portal van de opleiding Nederlands.

Toetsing

- Vanwege de vereiste actieve bijdrage en het begeleidende karakter van de bijeenkomsten geldt een presentieplicht van 80%.
- De studenten maken een verslag van de vergelijking van de twee leesbevorderingsprojecten.
- Het eindcijfer wordt bepaald door het verslag en de presentatie. Het cijfer voor het verslag telt twee keer mee en dat voor de presentatie telt één keer mee. Om een voldoende te behalen voor de het onderdeel *Fictie 2c* dient het gewogen eindcijfer tenminste een 5,5 te zijn.

Vakdidactiek 2.1 Toetsing

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 2.1
Engelse vertaling:	Teaching methods 2.1
SBU / EC:	84 SBU / 3 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Aanwezigheid tijdens de lessen is sterk aanbevolen voor een goede studievoortgang. Dossieropdrachten en minilessen kunnen tijdens de lessen worden uitgevoerd.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Vakdidactiek 2.1 is het vijfde onderdeel van de leerlijn Vakdidactiek, die bestaat uit diverse modules: de modules Vakdidactiek 1.1 t/m 1.4, 2.1, 2.2, 3.1 en 3.2). De leerlijn is onderdeel van het domein Vakdidactiek.

Doelen en inhoud

Doelen

De studenten:

- kennen informatiebronnen met betrekking tot toetsing bij het vak Nederlands;
- kennen de verschillende programma's van toetsing en examinering binnen alle domeinen en voor de verschillende niveaus. Hierbij maken zij kennis met de herzieningen sinds het invoeren van het referentiekader Taal;
- kennen de gang van zaken rondom examinering;
- kunnen verschillende soorten toetsen en beoordelingen in de klas herkennen;
- kunnen aantonen welke problematiek kan voorkomen bij beoordeling van werk;
- kunnen vaststellen welke type vragen een examen bevat en kunnen dit zichtbaar maken in een toetsmatrijs;
- kunnen de complexiteit van een toets inschatten;
- kunnen beargumenteren of een toetsitem op de juiste manier gesteld is en deze eventueel aanpassen;
- kunnen beoordelen in hoeverre onderbouwtoetsen de leerling voorbereiden op eindexamens;
- kunnen toetsen en beoordelingsmodellen ontwikkelen.

Inhoud

In de cursus Vakdidactiek 2.1 wordt aandacht besteed aan de **toetsing** van de domeinen schrijfvaardigheid, spreekvaardigheid, kijk- en luistervaardigheid, leesvaardigheid en fictie. Aan de hand verschillende soorten toetsen in de klas, schoolexamens, centrale examens en artikelen uit de belangrijkste vaktijdschriften zullen deze domeinen op het gebied van toetsing worden verkend.

Relatie met Kennisbasis

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands.

Oude kennisbasis: verder draagt dit vak bij aan de verwerving van de kennisbasis Nederlands, met name 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 11.1, 11.2 en 11.3.

1 Vakdidactiek: het schoolvak Nederlands

1.1 Onderwijsdoelen en en leerlijnen

1.2 Beginsituatie en aansluiting

1.3 Onderwijsproces, leeractiviteiten, leermiddelen, werkvormen

1.4 Toetsing en evaluatie

- 11 Professionele context
- 11.1 Beroepsgroep
- 11.2 Onderzoek, vakliteratuur en internetsites
- 11.3 Geschiedenis van het schoolvak Nederlands

Vanaf studiejaar 18/19 geldt de herijkte kennisbasis 2017 voor studenten vanaf cohort 2018-2019. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis en ook voor de LKT wordt tot 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

Herijkte kennisbasis:

1.1.1 *Kennis van en visie op het schoolvak Nederlands*: Geschiedenis van het schoolvak, kerndoelen, examenprogramma's, referentieniveaus, eindtermen en kwalificatiedossiers

1.1.2 *Beroepsgroep*: Onderzoeks- vakliteratuur en internetsites, congressen (zoals de HSN); beroepsverenigingen, zoals Levende Talen en andere relevante organisaties zoals De Nederlandse Taalunie, SLO, Stichting Lezen.

1.2.2 *Taalvaardigheidsniveaus*: Vaststellen van referentieniveaus op basis van referentieniveaus en andere instrumenten; voor theorie zie 3.3 en 3.4; voor didactisering zie 2.1.3, 2.2.4, 2.3.3, 2.4.4.

1.4.1 *Didactiek taalvaardigheid, taalbeschouwing en fictie*: Integratie van de verschillende onderdelen van het schoolvak; bijvoorbeeld: spellingdidactiek is opgenomen in 2.2.4 en impliciet in 3.5; leesdidactiek komt aan bod in 2.1.3 en 4.3; differentiëren naar niveau en rekening houden met doelgroep, interesses, culturele en maatschappelijke achtergronden, leerstijlen en werktempo; interactief, taalvaardigheidsonderwijs; samenwerkend leren; activerende didactiek; peerfeedback. Zie voor de specifieke didactiek van de domeinen: 2.1.3, 2.2.4, 2.3.3, 2.4.4, 3.5 en 4.3.

2.1.3 *Didactiek van leesvaardigheid*: Doelen van het leesonderwijs; samenhang leesvaardigheid met andere vaardigheden en kennisgebieden; doorgaande leerlijn leesvaardigheid; bevordering leesmotivatie: manieren om leesontwikkeling te stimuleren (zie 4.4); differentiatie in begeleiding en leermiddelen (zie 1.3.1); leesproblemen (zie 1.3.1); modellen/hardop denken; interactieve tekstanalyse; didactiek digitale geletterdheid; woordenschatdidactiek (zie 1.2.3); specifieke toetsing van leesvaardigheid bijvoorbeeld het beantwoorden van vragen over een tekst.

2.2.4 *Didactiek van schrijfvaardigheid*: Doelen van het schrijfonderwijs; samenhang schrijfvaardigheid en andere vaardigheden en kennisgebieden (als vervolgonderwijs, beroepspraktijk); doorgaande leerlijn schrijfvaardigheid (vo/mbo); zakelijk schrijven en creatief schrijven als zelfstandig onderdeel; reviseren en formatief beoordelen op basis van bijvoorbeeld schrijfkaders; observerend leren en peerfeedback geven; functioneel spellingonderwijs; ict bij het schrijven: stijl- en formuleerdidactiek; leren en denken door schrijven.

2.3.3 *Didactiek van luister- en kijkvaardigheid*: Doelen van luister- en kijkvaardigheid; samenhang luister- en kijkvaardigheid met andere vaardigheden en kennisgebieden (zoals vervolgonderwijs en beroepspraktijk); doorgaande leerlijn luister- en kijkvaardigheid; (vo/mbo); luister- en kijkproblemen (zie 1.3.1.) en toetsing van luisteren en kijken (v)mbo).

2.4.4 *Didactiek van mondelinge taalvaardigheid en presenteren*: Doelen van mondelinge taalvaardigheid en presenteren. De samenhang met andere vaardigheden en kennisgebieden (zoals vervolgonderwijs en beroepspraktijk); doorgaande leerlijn mondelinge taalvaardigheid en presenteren; (vo/mbo); communicatiepatronen; toetsing van mondelinge taalvaardigheid en presenteren.

Werkwijze en organisatie

Deze cursus bestaat uit maximaal acht werkcolleges (van elk twee lessen). Tijdens de colleges wordt gewerkt aan een toetsplan, waardoor de studenten leren zelfstandiger te studeren, zelfverantwoordelijk te leren en in groepsverband te werken. In groepen stelt de student een toetsplan samen voor een leerlaag in het vo. Hiervoor worden o.a. toetsen geanalyseerd uit een lesmethode om te zien hoe de kerndoelen hierin aan bod komen en ze onderzoeken hoe toetsing vorm wordt gegeven binnen de verschillende schooltypen, wordt een online module toetsen gevolgd en de kennis wordt geïntegreerd in een zelfontwikkeld toetsplan, dat in een eindgesprek met docenten verdedigd wordt.

Literatuur en leermiddelen

- Reader.
- Bonset, H., Boer, M. de, & Ekens, T. (2015). *Nederlands in de onderbouw*. Bussum: Coutinho. Zesde druk. (ISBN 9789046904466).
- Collegestof, opdracht en uitgereikte artikelen.
- Online toetsmodule: Basiskennis toetsen en beoordelen.

Toetsing

De studiepunten worden toegekend als:

- het toetsplan is ingeleverd en de student een volwaardige bijdrage heeft geleverd;
- het toetsplan én het eindgesprek met een voldoende is beoordeeld.

Vakdidactiek 2.2 Spreek-, kijk- en luistervaardigheid

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 2.2 Spreek-, kijk- en luistervaardigheid
Engelse vertaling:	Teaching methods 2.2
SBU / EC:	84 SBU / 3 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Aanwezigheid tijdens de lessen is sterk aanbevolen voor een goede studievoortgang. Dossieropdrachten en minilessen kunnen tijdens de lessen worden uitgevoerd.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Vakdidactiek 2.2 is het zesde onderdeel van de leerlijn Vakdidactiek, die bestaat uit diverse modules: de modules Vakdidactiek 1.1 t/m 1.4, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2 en VDO (vakdidactisch ontwerpen). De leerlijn is onderdeel van het domein Vakdidactiek.

Doelen en inhoud

Doelen

De studenten:

- doen kennis op van spreek-, kijk- en luisterprocessen;
- hebben inzicht in de verschillende onderdelen spreekvaardigheid in het curriculum;
- hebben inzicht in de wijze van toetsing en beoordeling van het domein spreekvaardigheid;
- hebben inzicht in de opzet van een leerlijn spreekvaardigheid;
- hebben inzicht in de problemen die leerlingen bij spreekvaardigheid kunnen ervaren;
- hebben inzicht in de onderdelen kijk- en luistervaardigheid in het curriculum;
- hebben inzicht in de wijze van toetsing en beoordeling van het domein kijk- en luistervaardigheid;
- hebben inzicht in de opzet van een leerlijn kijk- en luistervaardigheid;
- hebben inzicht in de problemen die leerlingen bij kijk- en luistervaardigheden kunnen ervaren.

Inhoud

In de cursus Vakdidactiek 2.2 wordt aandacht besteed aan het onderdeel **spreekvaardigheid** en het onderdeel **kijk- en luistervaardigheid**.

Relatie met Kennisbasis

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands. Verder draagt dit vak bij aan de verwerving van de kennisbasis Nederlands, met name 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.3, 2.4, 2.5

Domein 1 Vakdidactiek

1.1 Professionele context

1.1.1 Kennis van en visie op het schoolvak Nederlands

1.1.2 Beroepsgroep

1.2 Taalontwikkelen lesgeven

1.2.2 Taalvaardigheidsniveaus

1.3 Taal en zorg

1.3.1 Dyslexie, laaggeletterdheid en lees- spreek- en schrijfproblemen bij het schoolvak Nederlands

1.4 Didactiek van het schoolvak

1.4.1 Didactiek, taalvaardigheid, taalbeschouwing en fictie

2.3 Luister- en kijkvaardigheid

2.3.1 Luister- en kijkvormen en –kenmerken

2.3.2 Luister- en kijkproces en –strategieën

2.3.3 Didactiek van luister- en kijkvaardigheid

2.4 Mondelinge taalvaardigheid en presenteren

2.4.1 Gespreks- en spreekvormen

2.4.2 Gespreksanalyse en –strategieën

2.4.3 Presentatietechnieken

2.4.4 Didactiek van mondelinge taalvaardigheid en presenteren.

2.5 Documenteren

2.5.1 Gebruik en beoordelen van bronnen

2.5.2 Didactiek van documenteren

Werkwijze en organisatie

Deze cursus bestaat uit maximaal acht werkcolleges (van elk twee lessen). Tijdens de colleges worden individueel of in groepjes verschillende spreekopdrachten gedaan (o.a. pitch en sectiegesprek), waardoor de studenten leren zelfstandiger te studeren, zelfverantwoordelijk te leren en in groepsverband samen te werken. Ze analyseren o.a. een lesmethode om te zien hoe spreekvaardigheid hierin aan bod komt en ze onderzoeken hoe het mondelinge taalvaardigheidsonderwijs vorm heeft gekregen binnen de verschillende schooltypen.

Literatuur en leermiddelen

- Bonset, H., Boer, M. de, & Ekens, T. (2015). *Nederlands in de onderbouw*. Bussum: Coutinho. Zesde druk (ISBN 978 90 469 0446 6).
- Collegestof, opdrachten en uitgereikte artikelen.

Toetsing

Portfolioassessment met eindgesprek.

De studiepunten worden toegekend als:

- alle spreektaken zijn uitgevoerd;
- het portfolioassessment en het eindgesprek met een voldoende beoordeeld zijn.

Mythologie 2

Algemeen

Naam module:	Mythologie 2
Engelse vertaling:	Mythology 2
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 1
Ingangseisen:	Mythologie 1
Aanwezigheidsplicht:	Vanaf bijeenkomst 4: 100%

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Tijdens de cursus Mythologie 2 wordt de stof van de cursus Mythologie 1 'afgestoft' en komt het Gilgamesj-epos, de mythologie van Noord-Europa en de invloed op letterkunde en kunst aan de orde. Daarnaast komen andere (historische) grote verhalen en de nawerking daarvan in de hedendaagse kunst en cultuur aan bod.

Deze module maakt deel uit van het domein Letterkunde en stelt studenten in staat om literaire teksten te duiden aan de hand van intertekstualiteit. De student is bovendien in staat om zelf intertekstuele relaties te presenteren aan de hand van zelf gekozen (jeugd)literaire werken.

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- kent het Gilgamesj-epos en de belangrijkste mythen en sagen van het noorden van Europa van voor de kerstening;
- kent de belangrijkste bronnen van onze kennis van de Noord-Europese mythologie;
- doet onderzoek naar een literair- (historisch) verhaalfiguur en presenteert de bevindingen aan de groep;
- is in staat een onderbouwd antwoord te geven op de vraag of en op welke manier kennis van deze canonieke verhalen relevant is voor het literatuuronderwijs van nu.

Inhoud

Tijdens het eerste college wordt de stof van de cursus *Mythologie 1* 'afgestoft' en komt het Gigamesj-epos aan de orde. De studenten leren de mythologie van het noorden van Europa van voor de kerstening kennen, onderzoeken de invloed van deze verhalen in de (Europese) letterkunde en komt de vraag aan de orde waarom de verhalen vaak onduidelijk/ duister zijn en we eigenlijk weinig weten van deze mythologie. De studenten voeren zelf onderzoek uit naar een zelf gekozen literair(-historisch) verhaalfiguur en presenteren hun bevindingen, zodat ze in staat zijn om onderbouwd antwoord te geven op de vraag of en op welke manier kennis van de door hun gekozen verhaalfiguur relevant is voor het literatuuronderwijs van nu.

Relatie met (oude) Kennisbasis

- 9.2 Literatuurgeschiedenis
- 5.4 Presentatietechnieken
- 10.2 Stimuleren van leesontwikkeling
- 10.3 Literatuurdidactiek

Relatie met (nieuwe) Kennisbasis

- 4.1 literatuuranalyse
- 4.2 literatuurgeschiedenis

Vanaf dit studiejaar geldt de herijkte kennisbasis 2017 voor studenten vanaf cohort 2018-2019. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis en ook voor de LKT wordt tot 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

Werkwijze en organisatie

De cursus bestaat uit maximaal 7 bijeenkomsten, die deels kunnen worden voorbereid aan de hand van door de docent ter beschikking gesteld materiaal en een aantal werkcolleges waarin de studenten in de gelegenheid worden gesteld om hun onderzoek uit te voeren. Toetsing van de module bestaat uit een presentatie van het eigen onderzoek. Deze presentaties vinden plaats in week 8 van de collegereeks.

Literatuur en leermiddelen

Aanbevolen literatuur

- Vermeyden, Paula en Quak, Arend, *Van Aegir tot Ymir*, Personages en thema's uit de Germaanse en Noordse mythologie (Nijmegen 2000).
- Sturluson, Snorri, *Over de noordse goden* (Amsterdam 1983).
- Kerkwijk, Henk van, *Verhalen uit de godenwereld van de Edda* (Amsterdam 1991).
- Page, Raymond, *Oudnoorse Mythen* (Baarn 1992).

Toetsing

De student voert een onderzoek uit naar een zelfgekozen literair (historische) verhaalfiguur en geeft antwoord op de vraag op welke manier kennis van deze canonieke verhalen aan bod komt in het literatuuronderwijs van nu. In dit onderzoek staat de primaire literatuur centraal, worden minimaal twee secundaire bronnen gebruikt en wordt een duidelijke link gemaakt naar het literatuuronderwijs van nu.

Sociolinguïstiek

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Sociolinguïstiek
Engelse vertaling:	Sociolinguistics
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	80%

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De cursus *Sociolinguïstiek* kan beschouwd worden als een verdiepingscursus van een aantal onderdelen uit het propedeuseprogramma taalbeschouwing, zoals het onderdeel taalvariatie, taalverandering en het onderdeel taal en interactie (discourse en taalhandelingen).

Doelen en inhoud

Doelen

- De student maakt kennis met een aantal deelgebieden van de sociolinguïstiek.
- De student bestudeert per deelonderwerp aanvullende literatuur en doet hier verslag van.
- De student maakt bij een aantal deelonderwerpen de opgedane kennis inzichtelijk door het maken van praktijkopdrachten.

Inhoud

Onderwerpen o.a.: de studie van taal en sociale groep, de ontwikkeling van de sociolinguïstiek na 1963, dialecten en regiolecten, leeftijdsgebonden variatie, etnolecten, mannen- en vrouwentaal, stilistische variatie, taalaccommodatie.

Relatie met Kennisbasis

Domein 3 Taalbeschouwing
Subdomein 3.1 Taal en communicatie
3.1.1 Natuurlijke talen
3.1.2 Taalgebruik en pragmatiek
Subdomein 3.4 Talen en taalgemeenschap
3.4.1 Taalvariatie, taalverandering en taalattitudes

Werkwijze en organisatie

Deze cursus bestaat uit 8 colleges. Voor ieder college bestuderen de studenten de opgegeven theorie uit het studiemateriaal en maken de bijbehorende opdrachten. De colleges zijn gericht op het verwerken van de vooraf bestudeerde theorie en de bespreking van opdrachten.

Literatuur en leermiddelen

Reader.

Toetsing

De studiepunten worden toegekend als:

- Het dossier met een voldoende cijfer beoordeeld is.
- De student aan de presentieverplichting van 80% heeft voldaan.

Semantiek en pragmatiek

Algemeen

Naam module	Semantiek en pragmatiek
Engelse vertaling:	Semantics and pragmatics
SBU / EC	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode	Studiejaar 2, periode 4
Ingangseisen	Geen
Aanwezigheidsplicht	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus maakt onderdeel uit van het domein Taalkunde en daarbinnen van de driedelige leerlijn 'Taal en taalverschijnselen'. De cursus *Semantiek en pragmatiek* is het derde onderdeel van deze leerlijn, die verder bestaat uit *Taalpsychologie* en *Fonologie en morfologie*.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student maakt kennis met aspecten van het taalgebruik die bijdragen aan succesvolle communicatie. Hij leert een aantal regels die aan de basis van 'discourse' liggen.
- De student leert op welke manieren zinnen geconstrueerd zijn, uit welke onderdelen die bestaan en met welke (on)mogelijkheden iedere taalgebruiker te maken heeft bij de constructie van zinnen. Daarnaast leert hij dat zinnen meer betekenis hebben dan de som van de betekenis van de onderdelen waaruit zij bestaan.
- De student leert te reflecteren en te communiceren over de theorie van de interactie en over de pragmatische aspecten van taal.

Inhoud

- Interactie en 'discourse'.
- Succesfactoren voor effectieve communicatie.
- Taaluitingen en taalhandelingen.
- Locuties en illocuties.
- Topic en focus.
- Stijl en pragmatische gepastheid.
- Constituenten en constituentenstructuren.
- Het onderscheid tussen grammaticale en lexicale woorden.
- Verschillende soorten betekenissen van woorden en van constituenten.
- De functie van het predicat, het argument en het adjunct.
- Woordvolgorde.

Relatie met Kennisbasis

Kennisbasis geldend tot studiejaar 2017 – 2018: 5.2, 7.1, 8.3.

Kennisbasis geldend vanaf studiejaar 2018 – 2019: 3.1.2, 3.2.3.

Werkwijze en organisatie

Deze cursus bestaat uit 8 werkcolleges (van elk 2 lesuren). Voor ieder college bestuderen de studenten de opgegeven theorie uit het studiemateriaal en maken de bijbehorende opdrachten. De colleges zijn gericht op het verwerken van de vooraf bestudeerde theorie en de bespreking van opdrachten.

Literatuur en leermiddelen

A.E. Baker e.a. (red.) (2013). *Taal en taalwetenschap*. Oxford: Wiley-Blackwell. Hoofdstukken 4, 5, 6, 7, 8 en 9.

Toetsing

De studiepunten worden toegekend als de toets met een voldoende beoordeeld is.

Moderne letterkunde

Algemeen

Naam module:	Moderne letterkunde (1905-1995)
Engelse vertaling:	Modern literature
SBU / EC:	140 SBU / 5 EC
Studiejaar + periode:	Jaar 2 voltijd, periode 2 en 3
Ingangseisen:	Hedendaagse letterkunde
Aanwezigheidsplicht:	80%

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands. De cursus *Moderne letterkunde* geeft een inleiding tot het lezen van literatuur uit de in literair, cultureel en maatschappelijk opzicht tumultueuze periode 1900-1980. De cursus maakt deel uit van het domein *Letterkunde en cultuureducatie*.

Doelen en inhoud

Doelen

De cursus *Moderne letterkunde* geeft een inleiding tot het lezen van literatuur uit de in literair, cultureel en maatschappelijk opzicht tumultueuze periode 1900-1980.

- De student kent de stromingen vanuit het besef dat de literatuur geen geïsoleerd of isoleerbaar maatschappelijk verschijnsel is, maar juist als (sub)systeem deel uitmaakt van een groter maatschappelijk en cultureel (poly)systeem wordt de letterkunde geplaatst naast en tegenover andere historische uit deze tijd.
- De student kan de gelezen boek plaatsen in stromingen.

Inhoud

Onder enig voorbehoud komen in 14 hoor/werkcolleges de volgende onderwerpen aan de orde:

- Inleiding. Periodeoverzicht, opbouw van de cursus, lijst- en tentameneisen. Het begin van de twintigste eeuw en de erfenis van '80. De generatie van 1910. Werk van J.C. Bloem, A. Roland Holst en J.A. dèr Mouw.
- Het interbellum. 1916: *De stijl*, *Het getij* en M. Nijhoff. Nieuwe visies op kunst en literatuur. Werk van Theo van Doesburg en Paul van Ostaïen. Gedichten van H. Marsman. Martinus Nijhoffs versimmanente poëtica aan de hand van enkele teksten. Reactie van 'de mannen van *Forum*'. Het Europees modernistisch proza van Joyce, Woolf en Proust. S. Vestdijk en E. du Perron als Nederlandse modernisten. Vorm of vent. De *Prisma*-polemie. De literatuurvisie van Menno ter Braak. Herwaardering van Nescio en Willem Elsschot. F. Bordewijk. De plaats van katholieke, protestante en socialistische schrijvers in de jaren dertig. Jan Engelman. Gerrit Achterberg.
- Naoorlogs proza. Het effect van oorlogsjaren in Nederland en Vlaanderen. Het naoorlogse herstel van de status quo. Doorbraak en personalisme. Opkomst van het existentialisme. Het vroege werk van Blaman, Hermans en (Van het) Reve. Louis-Paul Boon, 'tedere anarchist' en vernieuwer van de Nederlandstalige literatuur. Hugo Claus. Experimenteel dichter, naturalistisch prozaïst, vernieuwend toneelschrijver. W.F. Hermans, eenling in een sadistisch universum. De onkenbare mens in zijn absurde wereld. Harry Mulisch, bouwer van een oeuvre. De schrijver als schepper van zijn eigen heeal. Hella S. Haasse.
- De Vijftigers. Kenmerken van de experimentele kunstenaars van na 1945. Overeenkomsten tussen schilders (Cobra) en dichters. Een beeld van de Vijftigers. Werk van Lucebert, Kouwenaar, Claus, Campert.
- Poëzie en proza uit de jaren zestig. Dichters, schilders en popart. De tijdschriften *Barbarber* en *Gard Sivik*. Aandacht voor het werk van K. Schippers, Armando en C.B. Vaandrager. Realisme, experiment en reportage. Cultureel en maatschappelijk verzet: Provo en het studentenprotest. Aandacht voor *Serpentina's petticoat* (Jan Wolkers – 1961), *Breekwater* (Sybren Polet – 1961) en *Bericht aan de rattenkoning* (Harry Mulisch – 1966) en de opera *Reconstructie* (libretto Hugo Claus en Harry Mulisch – 1968). De column als nieuw literair genre.

- De jaren zeventig en tachtig in proza en Poëzie. Realisme vs. idealisme. Jeroen Brouwers' pamflet 'De nieuwe revisor'. Realistisch proza: *Han de Wit gaat in ontwikkelingshulp* (1972) van Heere Heeresma. Idealistisch proza: *Mystiek lichaam* (1986) van Frans Kellendonk. Het literaire feminisme in *De schaamte voorbij* (1976) van Anja Meulenbelt. Maximale poëzie (Zwagerman, Lanoye, Michel).

Ook leest de student een lijst van 20 literaire werken die besproken worden in kleine werkgroepen van 6 tot 10 studenten. Deze groepen komen vanaf het achtste hoorcollege wekelijks bij elkaar. Zij bespreken per week drie literaire werken (ongeveer een halfuur per werk) aan de hand van een presentatie van een van de groepsleden, waarbij twee andere groepsleden als referent optreden.

Voor het werk in de werkgroepen is 100% (actieve) aanwezigheid vereist. Slechts bij hoge uitzondering (en na met redenen omklede afmelding vooraf) kan de docent afwezigheid toestaan. Dan is een vervangende opdracht verplicht.

Relatie met Kennisbasis

De cursus Moderne letterkunde heeft betrekking op domein 9 en 10 Literaire/fictionele teksten en lezen van literaire /fictionele teksten

9.1 literaire genres

9.2 literatuurgeschiedenis

10.1 literaire analyse

10.2 stimuleren van leesontwikkeling

Werkwijze en organisatie

Hoorcolleges en werkgroepen.

Literatuur en leermiddelen

- Jan de Jong (et al.): *Moderne letterkunde, 1905-heden* (syllabus). Deze is digitaal voor de studenten beschikbaar.
- Leeslijst met 20 literaire titels voor de werkgroepen. Deze lijst wordt ruim voor aanvang van de cursus bekend gemaakt.

Toetsing

Mondelinge toets over de boeken en de collegestof.

Bijbel en literatuur

Algemeen

Naam module	Bijbel en literatuur
Engelse vertaling:	Bible and literature
SBU / EC	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode	Studiejaar 2
Ingangseisen	Geen
Aanwezigheidsplicht	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De studenten maken kennis met de Bijbel als literaire bron en de cursus biedt een oriëntatie op de relatie die de Bijbel met de kunsten en in het bijzonder met de literatuur heeft. Deze module maakt deel uit van het domein Letterkunde en stelt studenten in staat om literaire teksten te duiden aan de hand van intertekstualiteit. De student is bovendien in staat om zelf intertekstuele relaties te presenteren aan de hand van zelf gekozen (jeugd)literaire werken.

Doelen en inhoud

Doelen

- De studenten kennen de opbouw van de Bijbel, haar ontstaansgeschiedenis en haar plaats in de Westerse samenleving en cultuur.
- De studenten hebben een aantal belangrijke Bijbelse verhalen gelezen en begrijpen hoe deze universele thema's doorwerken in de hedendaagse kunst en cultuur.
- De studenten kunnen verschillende intertekstuele verwijzingen in literaire teksten herkennen, benoemen en presenteren aan de groep aan de hand van een zelfgekozen thema en primaire werken.
- De studenten kunnen een onderbouwd antwoord geven op de vraag of en op welke manier kennis van de Bijbel relevant is voor het literatuuronderwijs van nu.

Inhoud

Na een korte beschrijving van de ontstaansgeschiedenis van de Bijbel, haar opbouw en de belangrijkste thema's, zal aan de hand van een aantal voorbeelden getoond worden op welke manier de Bijbel de westerse (literaire) kunst beïnvloed heeft.

Relatie met Kennisbasis²

9.2 Literatuurgeschiedenis

10.1 Literaire analyse, interpretatie en kritiek

10.2 Stimuleren van leesontwikkeling

Herijkte Kennisbasis:

Domein 4 Fictie

Subdomeinen 4.1 Literatuuranalyse en 4.2 Literatuurgeschiedenis

---

² De herijkte kennisbasis 2017 geldt voor studenten vanaf cohort 2018-2019. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis. Ook voor de Landelijke Kennistoets (LKT) wordt tot aan studiejaar 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

Werkwijze en organisatie

De colleges zijn opgebouwd volgens het principe Flipping the classroom: studenten bereiden zich voor met behulp van primaire Bijbelse teksten en ondersteunende filmpjes. In de werkcolleges is deze voorkennis noodzakelijk om de literaire teksten te kunnen interpreteren en het intertekstuele web te ontrafelen. In begeleide werkgroepen gaan studenten aan de slag met de aangeboden literaire fragmenten en poëzie en leren zij om zelfstandig eenzelfde soort interpretaties te kunnen maken van teksten die zij zelf hebben gekozen.

Literatuur en leermiddelen

- Een Bijbelvertaling (verplicht, mag ook online).
- Door de docent aangereikte leermiddelen.

Toetsing

Studenten ronden de module af met een expertopdracht waarin ze:

- in werkgroepen onderzoek doen naar een thema in de Bijbel;
- en dit thema kunnen toepassen op literaire werken en in kunstuitingen (ontwikkelen van vaardigheid m.b.t. het interpreteren literatuur en intertekstualiteit).

De presentatievorm is vrij, maar moet wel worden voorgelegd aan de docent. De studiepunten worden toegekend als de expertopdracht met een voldoende beoordeeld is.

Poëzie-analyse

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Poëzie-analyse
Engelse vertaling:	Poetry analysis
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 1
Ingangseisen:	Hedendaagse letterkunde
Aanwezigheidsplicht:	

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands.

In de cursus *Poëzieanalyse* ontwikkelt de student zowel zijn eigen vaardigheid, als zijn kennis van de sociaal-culturele omgeving van twintigste-eeuwse poëzie. Vanuit het besef dat de literatuur geen geïsoleerd of isoleerbaar maatschappelijk verschijnsel is, maar juist als (sub)systeem deel uitmaakt van een groter maatschappelijk en cultureel (poly)systeem wordt de poëzie geplaatst naast en tegenover andere culturele en historische verschijnselen uit deze tijd.

De cursus maakt deel uit van de leerlijn Letterkunde.

Doelen en inhoud

Doelen

De cursus Poëzieanalyse blikkt vooruit naar de cursus Moderne letterkunde heeft als zodanig betrekking op de punten 9.1, 9.2 en 10.1 van de kennisbasis.

- De student kan de poëtische aspecten herkennen en benoemen.
- De student kan cultureel-maatschappelijke invloeden herkennen en benoemen in de moderne poëzie.
- De student kan stijlfiguren, metrum e.d. toepassen.

Inhoud

De cursus bestaat uit 7 hoor/werkcolleges, waarin studenten hun analyse van thuis voorbereide gedichten aan elkaar presenteren en met elkaar bespreken. Vooruitlopend op de cursus Moderne letterkunde kunnen er gedichten van zulke uiteenlopende dichters als J.C. Bloem, A. Roland Holst, J.A. dèr Mouw, M. Nijhoff, Paul van Ostaijen, H. Marsman, Jan Engelman, Gerrit Achterberg, Lucebert, Gerrit Kouwenaar, Hugo Claus, Remco Campert, Leo Vroman, Rutger Kopland, K. Schippers, Armando, C.B. Vaandrager, Joost Zwagerman, Tom Lanoye en K. Michel aan de orde komen.

Relatie met (oude) Kennisbasis

Domein 9 en 10 - literaire/fictionele teksten; lezen van literaire/fictionele teksten.

De cursus Poëzieanalyse blikkt vooruit naar de cursus Moderne letterkunde heeft als zodanig betrekking op de punten 9.1, 9.2 en 10.1 van de kennisbasis.

9.1 Literaire genres

9.2 Literatuurgeschiedenis

10.1 Literaire analyse

10.2 Stimuleren van leesontwikkeling

Relatie met (nieuwe) Kennisbasis

4.1 Literatuuranalyse

4.2 Literatuurgeschiedenis

Vanaf volgend studiejaar geldt de herijkte kennisbasis 2017 voor studenten vanaf cohort 2018-2019. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis en ook voor de LKT wordt tot 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

Werkwijze en organisatie

De cursus bestaat uit 7 hoor/werkcolleges, waarin studenten hun analyse van thuis voorbereide gedichten aan elkaar presenteren en met elkaar bespreken. Het vak wordt afgesloten met een tentamen waarin de student aan de hand van concrete vragen een nog niet besproken gedicht analyseert van een van de dichters die in de cursus aan de orde zijn geweest. Hij mag hierbij een woordenboek als hulpmiddel gebruiken.

Literatuur en leermiddelen

C.J. Aarts en M.C. van Etten (2013): *Domweg gelukkig in de Dapperstraat. De bekendste gedichten uit de Nederlandse literatuur*. Amsterdam: Prometheus Bert Bakker. € 15,00. 336 blz.

Toetsing

Een schriftelijk tentamen.

Taalvaardigheid 3 Onderzoeken en overtuigen

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Taalvaardigheid 3
Engelse vertaling:	Language Skills 3
SBU / EC:	168 SBU / 6 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Gezien de aard van de colleges, het trainen van spreekvaardigheid en groepsafhankelijkheid is deelname aan de lessen verplicht

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus richt zich vooral op ontwikkeling van de vakinhoudelijke en vakdidactische competentie van studenten en maakt deel uit van het domein Taalbeheersing. De verdieping is gericht op het argumentatieleer, het schrijven van overtuigende teksten (betoog) en (overtuigend) spreken (speech, debat en eventueel het socratisch gesprek). Het vak bestaat uit een combinatie van kennis en vaardigheden.

Doelen en inhoud

De student leert aan de hand van modellen (o.a. de pragma-dialectica en klassieke retorica) betogende teksten te schrijven die gebruikt worden als speech en in het debat. Op basis van de uitgangspunten van retorica (Logos, Ethos en Pathos) leert de student op welke manier een tekst overtuigend voor het voetlicht kan worden gebracht. Ook ontwikkelt de student m.b.v. Socratische vaardigheden een kritische houding t.a.v. de eigen opvattingen en die van anderen.

De module biedt de theoretische en praktische uitwerking van argumentatieleer:

- De student kan standpunten herkennen en benoemen.
- De student kan hoofd- en subargumenten herkennen en benoemen.
- De student kan standpunten, argumenten en weerleggingen van tegenargumenten, interpreteren en weergeven met het aangeleerde begrippenapparaat.
- De student kan veelvoorkomende drogredenen herkennen en benoemen.
- De student kan stijlfiguren toepassen in een betoog.
- De student maakt zich technieken eigen om zowel een geschreven als een gesproken tekst overtuigend over te brengen.
- De student kan Logos, Pathos en Ethos inzetten om de ander te overtuigen.

Relatie met de kennisbasis

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands.

Oude kennisbasis: 3.1, 3.2, 3.4, 4.1, 4.2, 4.4, 5.1, 5.2, 5.4, 6.1 en 7.3.

3 Taalvaardigheid: leesvaardigheid

3.1 Teksten en tekstkenmerken

Archetypen: informerend, beschouwend, betogend, overhalend.

3.2 Leesproces en leesstrategieën

Verschil feiten en meningen; herkenning en waardering van argumentatiestructuren.

3.4 Bronnen

Gebruik van bronnen: gebruik van actuele, gevarieerde en betrouwbare bronnen; gebruik van handboeken, woordenboeken en naslagwerken, gebruik van internetbronnen, gebruik van mondelinge bronnen, regels voor bronvermelding, citeren en parafraseren, plagiaat; mediawijsheid: gebruik van databanken, zoekmethodes voor digitale media, aandacht voor hypertexten, manieren om de (on)betrouwbaarheid van digitale bronnen vast te stellen, privacywetgeving, herkennen van reclame en propaganda.

4 Taalvaardigheid: luisteren kijkvaardigheid

4.1 Luister- en kijkvormen en –kenmerken

Archetypen: informatieve, diverterende en opiniërende programma's op radio, televisie en nieuwe media; voor opleiding en beroep relevante luister- en kijkvormen en hun typerende kenmerken, zoals instructies en demonstraties; massacommunicatie; medialandschap; relatie tekst-beeld; herkenning van argumentatie, propaganda en reclame.

4.2 Luister- en kijkproces en –strategieën

Selectief luisteren en kijken, herkenning hoofd- en bijzaken; problemen met woordenschat en kennis van de wereld; bronherkenning en mediawijsheid.

4.4 Verbale en non-verbale communicatie

Communicatieproces: eenzijdige en tweezijdige communicatie, massacommunicatie; non-verbaal gedrag: mimiek, gebaren, lichaamshouding en -taal; actieve luisterhouding; miscommunicatie.

5 Taalvaardigheid: Gespreksvaardigheid en spreken

5.1 Gespreks- en spreekvormen

Archetypen: monoloog, dialoog en polyloog; voor opleiding en maatschappelijk functioneren relevante spreek- en gespreksvormen en hun typerende kenmerken: waaronder presentatie, discussie, sollicitatie-gesprekken, vergaderingen, debat; beroepsspecifieke gespreksvormen en hun typerende kenmerken: zoals verkoopgesprekken, adviesgesprekken.

5.2 Gespreksanalyse en –strategieën

Spreek- en luisterdoelstellingen en hun realisering in de praktijk: oriënteren op de taak, sturing tijdens uitvoering, evaluatie van resultaten, reflectie op gespreksvaardigheid; gespreksvaardigheden; argumentatievaardigheden.

5.4 Presentatietechnieken

Vorbereidingsactiviteiten: doel en publiek vaststellen, materiaal verzamelen, brainstormen en inhoudelijk en vormelijk structureren; verbale en non-verbale technieken: waaronder stemgebruik, intonatie, lichaamshouding; structuur van de presentatie; spreeschema; gebruik van media, middelen om het publiek te betrekken en boeien.

6 Taalvaardigheid: schrijfvaardigheid

6.1 Tekstsoorten en –kenmerken

Archetypen: expressief, esthetisch, informerend, betogend, beschouwend, amuserend; verschillende schriftelijke tekstsoorten en hun typerende kenmerken: zoals brieven, advertenties, verslag, werkstuk, samenvatting, beschouwing, betoog, uiteenzetting.

7.3 Spelling

Beginnelsen van de Nederlandse spelling: basisbeginsel, standaarduitspraak; nevenbeginselen: gelijkvormigheid, analogie en etymologie; principes van de werkwoordspelling.

3.4 Bronnen

Gebruik van bronnen: gebruik van actuele, gevarieerde en betrouwbare bronnen; gebruik van handboeken, woordenboeken en naslagwerken, gebruik van internetbronnen, gebruik van mondelinge bronnen, regels voor bronvermelding, citeren en parafraseren, plagiaat; mediawijsheid: gebruik van databanken, zoekmethodes voor digitale media, aandacht voor hypertexten, manieren om de (on)betrouwbaarheid van digitale bronnen vast te stellen, privacywetgeving, herkennen van reclame en propaganda.

Vanaf studiejaar 18/19 geldt de herijkte kennisbasis 2017 voor studenten vanaf cohort 2018-2019. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis en ook voor de LKT wordt tot 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

Herijkte kennisbasis:

2.1.1 Teksten en tekstkenmerken: Tekstbegrip, analyse en beoordeling van (argumentatieve) teksten; argumentatiestructuren; (digitale) geletterdheid; voor opleiding en beroep relevante tekstsoorten en –vormen en hun typerende kenmerken (vo/mbo).

2.1.2 Leesproces en leesstrategieën: Proces van leren lezen; relevante theorieën over het leesproces; theorieën over leesvaardigheid; leesstrategieën; verschil tussen feiten en meningen; tekstgerichte strategieën en metacognitieve strategieën; woordleerstrategieën (zie 1.2.3).

2.2.1 Tekstsoorten en tekstkenmerken: Voor opleiding en beroep relevante schriftelijke (digitale) tekstsoorten en -vormen en hun typerende kenmerken.

2.2.2 Schrijfproces en schrijfstrategieën: Theorieën over het leren schrijven en over het schrijfproces; schrijfstrategieën; tekstopbouw; formuleren; stijlkenmerken; problemen bij de uitvoering van het schrijfproces; compensatiestrategieën; argumentatievaardigheden.

2.2.3 Tekstverzorging: Lay-out, interpunctie, spellingregels, grammaticale adequaatheid, woordkeus, publiekgerichtheid, tekstopbouw.

2.2.4 Didactiek van schrijfvaardigheid: Doelen van het schrijfonderwijs; samenhang schrijfvaardigheid en andere vaardigheden en kennisgebieden (als vervolgopleiding, beroepspraktijk); doorgaande leerlijn schrijfvaardigheid (vo/ mbo); zakelijk schrijven en creatief schrijven als zelfstandig onderdeel; reviseren en formatief beoordelen op basis van bijvoorbeeld schrijfkaders; observerend leren en peerfeedback geven; functioneel spellingonderwijs; ict bij het schrijven: stijl- en formuleerdidactiek; leren en denken door schrijven.

2.3.1 Luister- en kijkvormen en –kenmerken: Luister- en kijkvormen met hun typerende kenmerken voor het maatschappelijk functioneren en die voor de opleiding en het beroep relevant zijn. relatie tekst-beeld.

2.3.2 Luister- en kijkproces en -strategieën Theorieën over het luister- en kijkproces; strategieën; concentratie en geheugen; communicatieproces; non-verbaal gedrag; actieve luisterhouding.

2.4.1 Gespreks- en spreekvormen: Voor maatschappelijk functioneren-, opleidings- en beroepsrelevante spreek- en gespreksvormen, zoals een monoloog, dialoog, polyloog, discussie en debat en hun typerende kenmerken.

2.5.1 Gebruik en beoordelen van bronnen: Het zoeken naar en verzamelen van geschikte bronnen, het beoordelen van die bronnen op betrouwbaarheid en bruikbaarheid, het kritisch gebruiken van de bronnen, het op correcte wijze inzetten van en verwijzen naar bronnen.

Werkwijze en organisatie

Taalvaardigheid 3 is een combinatie van hoorcolleges en werkcolleges.

Literatuur en leermiddelen

- Braas, C., van der Geest, E., de Schepper, A. (2015). *Taaltopics Argumenteren. Denk kritisch, adviseer overtuigend!* Houten/Groningen: Noordhoff.
- Voor Debatteren wordt gebruik gemaakt van materiaal dat door het Nederlands Debatinstituut is ontwikkeld, dit materiaal is digitaal beschikbaar.
- Voor Socratische gespreksvoering gebruiken we artikelen uit *Het socratisch gesprek* van Jos Delnou en Wieger van Dalen.

Toetsing

- Een dossier met schrijfoopdrachten.
- Overtuigende speech/Debatpresentaties (en/of Socratisch gesprek).

Jaar 3

Professioneel Handelen Hoofdfase 2

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Professioneel Handelen Hoofdfase 2
Engelse vertaling:	Professional Skills
EC:	10 EC
Studiejaar + periode:	Professioneel bekwaam Hoofdfase 2
	VT: Periode 1 en 2 (2-3 dagen per week)

Leeruitkomsten H2-fase

In hoofdfase 2 verdiept de student zich nog meer in lesgeven of onderwijs aanbieden. In deze fase dient de student zich meer te richten op de individuele behoefte van de doelgroep en maakt zich differentiatie meer eigen. Ook het blikveld dient zich te vergroten. (van klas/groep naar team en school).

LUK 1

De student ontwerpt samenhangende leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert deze uit en reflecteert en evalueert het leerproces en leeropbrengsten van de samenhangende leeractiviteiten, gebruikmakend van afwisselende en activerende werkvormen volgens een gestructureerde opbouw van de lesstof waarbij tegemoet gekomen wordt aan de verschillende leerbehoeften van de leerlingen.

LUK 2

De student creëert een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen en levert hiermee een bijdrage aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. Hij kan zijn pedagogisch handelen afstemmen met zijn collega's en met anderen die voor de ontwikkeling van de leerling verantwoordelijk zijn.

LUK 3

De student handelt en communiceert respectvol vanuit zijn professionele rol naar ouders en professionals (leerlingbegeleider, decaan, mentoren, zorgcoördinator) en gebruikt deze expertise bij het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van zijn eigen onderwijs.

LUK 4

De student onderzoekt zijn onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen en kan op basis van een zelfbeoordeling, gebaseerd op zelfreflectie en feedback van anderen, zelfstandig richting en vorm geven aan zijn ontwikkeling als professional.

Toetsing

Leerwegaafhankelijke toets

De student maakt een portfolio met daarin bewijslast om de leeruitkomsten aan te tonen.

Op basis van het portfolio wordt een eindgesprek georganiseerd tussen student, instituutsopleider (IO), werkplekbegeleider (WPB) en/of schoolopleider (SO). De werkplekbegeleider/schoolopleider heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De instituutsopleider is examinerator en beoordeelt. De eindbeoordeling vindt plaats op grond van de lesbezoeken (of video's), de tussenevaluatie, het stageportfolio en het eindgesprek.

Onderwijsaanbod

De student wordt begeleid door de werkplekbegeleider (en schoolopleider) op de school. Samen met de school wordt gekeken welke activiteiten de student gaat ondernemen. De leeruitkomsten en het ontwikkelplan dat de student zelf maakt zijn hierin leidend.

Opleidingsscholen en aanvullende informatie

Veel studenten starten het werkplekleren op een opleidingsschool. Op opleidingsscholen vormen alle studenten samen een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide opleider in de school, samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie. Studenten volgen een geheel geïntegreerd programma. De student wordt opgenomen in het team en in de cultuur van het onderwijs op die school. Er is veel ruimte voor co-creatie, ook samen leren met zittende leraren.

Voor meer informatie over het werkplekleren en de stages kun je hier terecht: <https://connect.fontys.nl/instituten/flot/Stage/Paginas/Home.aspx>

Algemene Professionele Vorming (APV), leerjaar 3

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Algemene Professionele Vorming Professionele ontwikkeling en Pedagogisch didactisch handelen
Engelse vertaling:	General Professional Training
SBU / EC's:	(PROPDH3): 168 SBU / 6 EC's
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, Periode 1 en 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht	Gezien het practicumkarakter van de modules, waarbij het leren van en met elkaar centraal staat, wordt van studenten verwacht dat ze aanwezig zijn.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- In leerjaar 3 gaat het bij APV om het thema 'jij en de leerling'. De student gaat zich verdiepen in het begeleiden van individuele leerlingen. Onderwerpen die aan de orde komen zijn differentiatie, loopbaanleren, passend onderwijs en leerlingbegeleiding. Gedurende de eerste twee periodes maakt de student zijn professionele ontwikkeling zichtbaar en aan het eind van deze periodes maakt de student de balans op omtrent zijn onderwijspedagogisch-didactisch handelen in een portfolio.
- In leerjaar 3 wordt er binnen APV gewerkt aan de beroepsbekwaamheidseisen vakdidactisch bekwaam, pedagogisch bekwaam en professioneel handelen.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

In het Hoofd fase-2 programma van APV wordt gewerkt met leeruitkomsten. Deze leeruitkomsten zijn geformuleerd omtrent de professionele ontwikkeling tot docent, het algemeen didactisch handelen, het pedagogisch handelen op groepsniveau en het pedagogisch handelen op individueel niveau. Onderstaande LUK's geven een indruk van de leeruitkomsten die de student in leerjaar 3 moet aantonen:

- 1) Professionele ontwikkeling: De student verantwoordt zijn gemaakte keuzes in zijn doorlopende ontwikkeling richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent voor leerlingen in het tweedegraadsgebied.
- 2) Didactisch handelen: De student laat in zijn didactisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier keuzes maakt voor een ontwerp van leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt zijn didactisch handelen vanuit cognitieve- en sociale ontwikkelingstheorieën, leer- en motivatietheorieën en differentiatietheorieën.
- 3) Pedagogisch handelen op groepsniveau: De student laat in zijn pedagogisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier het groepsproces van leerlingen begeleidt en een veilig, ondersteunend en ordelijk leerklimaat creëert in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt hoe hij in zijn pedagogisch handelen rekening houdt met het begeleiden van leerprocessen, het pedagogisch klimaat in de groep en de pedagogische functie van de school in een pluriforme maatschappij.
- 4) Pedagogisch handelen op leerlingniveau: De student laat in zijn pedagogisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier het leerproces van een leerling begeleidt in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt vanuit ontwikkelings- en leertheorieën hoe hij in zijn pedagogisch handelen effectief communiceert en werkt vanuit de psychologische basisbehoeften in het tweedegraadsgebied en rekening houdt met de pedagogische functie van de school in een pluriforme maatschappij.

Inhoud

Professionele ontwikkeling

Ook in het derde studiejaar ga je je verder ontwikkelen richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent. Naast dat je reflecteert op betekenisvolle ervaringen en zo tot leren komt ga je ook actief op zoek naar betekenisvolle ervaringen. Je creëert ze zelf door op een andere manier te handelen voor een groep leerlingen of door met collega's in gesprek te gaan etc. Je stuurt je eigen leren. Bijvoorbeeld door te werken aan de doelen die je in studiejaar 2 hebt opgesteld n.a.v. de PRO-toets. Je krijgt handvatten en wordt begeleid bij je ontwikkeling en het maken van keuzes. Van de student wordt een kritische, reflectieve en onderzoekende houding verwacht. Hiermee zet je een vervolgstap richting de ontwikkeling naar een onderzoekende, betekenisgerichte en autonome docent. Uiteindelijk willen we bij FLOT dat je een karaktervolle leraar wordt; een leraar voor het onderwijs van morgen, een wendbare professional.

Pedagogisch didactisch handelen

Voor het algemeen didactisch handelen zoom je in jaar drie in op differentiëren. Hoe zorg je ervoor dat je tegemoetkomt aan de verschillende behoeften van de verschillende leerlingen in je groep?

Naast het oefenen van je didactische vaardigheden ga je ook je pedagogische vaardigheden uitbreiden. Daarbij ga je proberen om zelf een positief leerklimaat te creëren. Op leerlingniveau leer je het leerproces van leerlingen begeleiden. Niet alleen rondom de vakinhoud, maar ook met het oog op mentoraat, loopbaanbegeleiding en andere individuele behoeften.

Relatie met Kennisbasis

De subdomeinen uit de generieke kennisbasis voor leraren in het tweedegraadsgebied die aan de orde komen zijn:

- A2 Onderwijsconcepten
- A3 Hersenen en leren
- A4 Leer- en motivatieprocessen
- A5 Begeleiden van leerprocessen
- A6 Hanteren van doelen
- A7 Ontwerpen van onderwijs
- B1 School in de pluriforme maatschappij
- B2 Pedagogische functie van de school
- B3 Pedagogisch klimaat in de school
- B4 Leerlingbegeleiding
- B5 Ontwikkelingstheorieën
- C1 Ontwikkelingen in het onderwijs
- C3 Persoonlijke professionele ontwikkeling
- C4 Onderzoekend vermogen
- C5 Professionele identiteit

Werkwijze en organisatie

Het leren vindt plaats vinden middels een divers aanbod (denk aan: colleges, weblectures, workshops, projecten, onlineplatform, literatuurbesprekingen). Er is een basisaanbod voor iedere student en een aanbod waarbinnen de student keuzes kunnen maken op basis van hun professionele leerbehoeften en ervaren concerns uit de onderwijspraktijk.

Literatuur en leermiddelen

Onderstaande literatuur en leermiddelen behoren tot de basislijst. Deze literatuurlijst kan uitgebreid worden met verplichte en aanvullende literatuur door de docent.

- Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2016). *Handboek voor leraren*. Bussum: Coutinho,
- Van der Wal, J & De Wilde, J (2017). *Identiteitsontwikkeling en leerlingbegeleiding*. Bussum: Coutinho,

Toetsing

- De onderwijseenheid 'Professionele ontwikkeling en Pedagogisch Didactisch handelen' wordt afgesloten met een portfolioassessment, waarbij Professionele ontwikkeling voorwaardelijk is voor Pedagogisch Didactisch Handelen.
- Deadlines voor toetsen worden gecommuniceerd door de docent. Wanneer de student de deadline mist vervalt de eerste gelegenheid en kan de student gebruik maken van de tweede gelegenheid.

Aanvullende informatie

- Indien fraude wordt vermoed wordt direct de examencommissie verwittigd, die sancties kan opleggen. Een vorm van fraude die bij schriftelijke toetsing voorkomt is plagiaat.
- APV kent een practicumkarakter. Hierbij staat 'leren van en met elkaar' centraal. Van studenten wordt verwacht dat ze aanwezig zijn en op actieve en professionele wijze participeren. Dit wordt beoordeeld door de docent. Voorwaardelijk daarvoor is dat zij op tijd aanwezig zijn en voorbereid naar de lessen komen. Als een student om bijzondere omstandigheden een bijeenkomst afwezig is dan dient de student deze inhouden zelf in te halen.

Begeleidingsmodule 1, 2, 3 en 4

Algemeen

Naam module	Begeleidingsmodule 1, 2, 3 en 4
Engelse vertaling:	Supervision module 1, 2,3 and 4
SBU / EC	112 SBU / 4 EC
Studiejaar + periode	Studiejaar 2 en 3
Ingangseisen	

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

In principe dienen deze activiteiten uitgevoerd te worden tijdens de hoofdfase (jaar 2 en/of 3), maar studenten kunnen van hun slb toestemming krijgen om al tijdens het eerste studiejaar te beginnen met de invulling van de vrije ruimte/begeleidingsmodules. De slb beslist hierover op grond van o.a. de aard van de activiteiten en de studievoortgang.

Het is niet mogelijk voor dit onderdeel vrijstelling te verkrijgen. Er is dus geen EVC-procedure of NVT-verklaring mogelijk.

Doelen en inhoud

Inhoud

In het curriculum is ruimte gereserveerd voor zelfstandig uit te voeren activiteiten die bijdragen aan de opleiding en ontwikkeling van studenten tot startbekwame leraren Nederlands. Deze activiteiten kunnen betrekking hebben op organisatorische, vakinhoudelijke en/of begeleidingsvaardigheden.

Werkwijze en organisatie

1. Studenten moeten **voorafgaand aan de uitvoering** aan de betreffende docent/slb (zie schema op volgende pagina) middels het *Formulier toestemming en akkoord invulling begeleidingsmodule* (portal Nederlands) toestemming vragen om de beoogde activiteiten in te zetten als invulling van de vrije ruimte/begeleidingsmodules. De activiteiten dienen relevant te zijn voor de opleiding tot leraar Nederlands.
2. Studenten vullen de rest van het formulier in nadat de activiteiten zijn afgerond. Zij voegen stukken toe waaruit duidelijk blijkt dat zij het betreffende onderdeel volledig, adequaat of met goed gevolg hebben afgelegd. Het formulier inclusief de bewijsstukken worden vervolgens ter beoordeling en ondertekening voorgelegd aan de betreffende docent/slb.
3. Studenten zijn zelf verantwoordelijk voor het bewaren van het originele formulier. Als alles is ingevuld en akkoord bevonden, geven zij een kopie van het ondertekende formulier aan hun slb, die ervoor zorgt dat het resultaat wordt doorgegeven aan de cijferadministratie.

Activiteiten ter invulling van de begeleidingsmodules

1. Studenten kunnen kiezen uit de in deze modulebeschrijving genoemde activiteiten. Indien er meer gegadigden dan beschikbare plaatsen zijn, overlegt de slb met de betrokken partijen. De slb besluit uiteindelijk of studenten geplaatst kunnen worden.
2. Studenten kunnen ook zelf met een voorstel komen. Zij dienen dit voorstel in bij hun slb. Deze beslist of het voorstel als relevante invulling van de vrije ruimte gezien wordt.

Voorbeelden van activiteiten zijn:

- Student-assistent bij verschillende modules, zoals bij Hedendaagse letterkunde, workshop *Alleen maar anders*.
- Literatuuronderzoek c.q. literatuurvergelijking voor verschillende modules ter ondersteuning van de docenten.
- Actieve deelname aan het SDO/de OC.
- Deelname aan een sollicitatiecommissie.
- Module volgen bij een andere opleiding (incl. afronding).
- Schrijftutor of assistent bij de Taalwerkplaats.

Zie voor verdere uitgewerkte suggesties het overzicht op de volgende pagina.

3. Bij twijfel of onenigheid over een beslissing van de slb, verwijst deze studenten naar de examencommissie.
4. De op de volgende pagina genoemde ects zijn onder voorbehoud: ze zijn altijd afhankelijk van de concrete tijdsbesteding en invulling en ter beoordeling van de begeleidend docent.

Relatie met Kennisbasis

Niet van toepassing.

Literatuur en leermiddelen

Niet van toepassing.

Toetsing

De beoordeling over de relevante van de activiteit is aan de slb. De afronding is afhankelijk van de invulling van de module.

Taalvaardigheid 4 Verdiepingsmodule taalvaardigheid

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Taalvaardigheid 4: Verdiepingsmodule taalvaardigheid
Engelse vertaling:	Language skills 4
SBU / EC's:	112 SBU / 4 EC'S
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1, 2, of periode 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus maakt deel uit van het domein Taalbeheersing, en is een uitwerking en verdieping van de leerlijnen leesvaardigheid, argumentatieve vaardigheden en schrijfvaardigheid. De studenten zijn aan de slag met hun eigen taalbeheersing op hbo-niveau. Op inhoudelijk gebied staat dit vak ook niet op zichzelf, het is gekoppeld aan vakken als: taalkunde, letterkunde en vakken op het gebied van onderwijsontwikkeling.

Doelen en inhoud

Doelen

De studenten:

- kennen de twee belangrijkste soorten essays: volgens Michel de Montaigne en volgens Francis Bacon;
- kunnen de geboden theorie over essays en schrijftechnieken toepassen;
- kunnen een essay kritisch beoordelen en analyseren;
- kunnen bronnen gebruiken en weergeven;
- kunnen foutloos (op het gebied van spelling, stijl, formulering et cetera) zelf een baconiaans en een montaignesk essay schrijven.

Inhoud

Deze cursus richt zich vooral op ontwikkeling van de schrijfvaardigheid en de ontwikkeling van denkvermogen en verbanden leggen tussen (deel)onderwerpen. Studenten krijgen een globaal overzicht van de ontwikkeling van essayistiek (in Nederland). De studenten lezen en analyseren vijf essays en schrijven er zelf twee: één montaignesk en één baconiaans essay. Het onderwerp van de eigen essays is taalkunde, letterkunde, taalbeheersing of onderwijsontwikkeling.

Relatie met Kennisbasis

Taalvaardigheid 4 sluit aan bij de diverse kernconcepten uit de kennisbasis.

Oude kennisbasis:

2.7 Woordenschatdidactiek

(..)verschil tussen schooltaal- en vaktaalwoorden; incidenteel – intentioneel woordenschatonderwijs; strategieën voor het uitbreiden van woordenschat en idioomkennis.

3. Taalvaardigheid: leesvaardigheid

3.1 Teksten en tekstkenmerken

Archetypen: informerend, beschouwend, betogend, amuserend/ diverterend, overhalend; voor opleiding en beroep relevante tekstsoorten en hun typerende kenmerken, zoals handleiding, artikel, recept.

3.2 Leesproces en leesstrategieën

Proces van leren lezen vanaf het aanvankelijk lezen: technisch lezen, begrijpend lezen; relevante theorieën over het (fysieke) leesproces: het mentale lexicon, bouwstructuur van woorden, zinnen en teksten; leesstrategieën: vaststellen van leesdoel, kiezen van adequate strategie zoals oriënterend, globaal, intensief en kritisch lezen; herkenning van tekstverbanden en tekststructuren; verschil feiten en meningen; herkenning en waardering van argumentatiestructuren; metacognitieve strategieën: reflectie op de leestaak, sturing van aanpak; woordleerstrategieën met betrekking tot receptieve en productieve woordenschat, betekenisaspecten.

3.4 Bronnen

Gebruik van bronnen: gebruik van actuele, gevarieerde en betrouwbare bronnen; gebruik van handboeken, woordenboeken en naslagwerken, gebruik van internetbronnen, gebruik van mondelinge bronnen, regels voor bronvermelding, citeren en parafraseren, plagiaat; mediawijsheid: gebruik van databanken, zoekmethodes voor digitale media, aandacht voor hypertexten, manieren om de (on)betrouwbaarheid van digitale bronnen vast te stellen, privacywetgeving, herkennen van reclame en propaganda.

5.4 Presentatietechnieken

Vorbereidingsactiviteiten: doel en publiek vaststellen, materiaal verzamelen, brainstormen en inhoudelijk en vormelijk structureren; verbale en non-verbale technieken: waaronder stemgebruik, intonatie, lichaamshouding; structuur van de presentatie; spreeschema; gebruik van media, middelen om het publiek te betrekken en boeien.

6. Taalvaardigheid: schrijfvaardigheid

6.1 Tekstsoorten en -kenmerken

Archetypen: expressief, esthetisch, informerend, betogend, beschouwend, amuserend; verschillende schriftelijke tekstsoorten en hun typerende kenmerken: zoals brieven, advertenties, verslag, werkstuk, samenvatting, beschouwing, betoog, uiteenzetting.

6.2 Schrijfproces en schrijfstrategieën

Theorieën over het schrijfproces en schrijfvaardigheid; samenhang tussen tekstopbouw en structuur; strategieën bij het schrijven: zoals de oriëntatie op de taak, sturing van het proces (schrijfplan maken, informatie verwerven, verwerken en verstrekken), feedback op proces en product (inclusief herschrijven); stijkenmerken: zoals het verschil formeel – informeel taalgebruik, redundantie, beeldspraak, uitdrukkingen, zegswijzen en spreekwoorden; aandacht voor lay-out, interpunctie en tekstverzorging; inzicht in problemen bij de uitvoering van het schrijfproces; zoals een te geringe woordenschat, stijlproblemen, zinsbouwfouten, structureelproblemen; schrijfblokkades; compensatie-strategieën; dyslexie.

7.3 Spelling

Beginnelen van de Nederlandse spelling toepassen

8.4 Taalbeschouwingsdidactiek

Aanpak van taalbeschouwing in een methode: analyse van concrete taalsituaties; zinsanalyse in dienst van taalbeheersing en taalverzorging; meerduidige invulling van de term taalbeschouwing.

11. Professionele context

11.1 Beroepsgroep

Beroepsverenigingen: zoals Levende Talen, Stichting Lezen, vakcommunities, onderwijsvakbonden; kenniscentra en ondersteuning, zoals APS en KPC, congressen, zoals Dag van het Schoolvak Nederlands, competentieprofielen; kaders en regelingen: zoals richtlijnen ministerie, Raamwerk Nederlands, examenvoorschriften.

11.2 Onderzoek, vakliteratuur en internetsites

Recent onderzoek naar het schoolvak Nederlands, vakliteratuur: vaktijdschriften zoals Levende Talen, Jeugdliteratuur in praktijk, en voor het vak relevante actuele publicaties: actuele artikelen, boeken, rapporten en proefschriften op het gebied van de Neerlandistiek; relevante internetsites: zoals kennisnet, digischool, toetswijzer, taalunie.

Vanaf studiejaar 18/19 geldt de herijkte kennisbasis 2017 voor studenten vanaf cohort 2018-2019. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis en ook voor de LKT wordt tot 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

Herijkte kennisbasis:

2.1.1 *Teksten en tekstkenmerken*: Tekstbegrip, analyse en beoordeling van (argumentatieve) teksten; argumentatiestructuren; (digitale) geletterdheid; voor opleiding en beroep relevante tekstsoorten en –vormen en hun typerende kenmerken (vo/mbo).

2.1.2 *Leesproces en leesstrategieën*: Proces van leren lezen; relevante theorieën over het leesproces; theorieën over leesvaardigheid; leesstrategieën; verschil tussen feiten en meningen; tekstgerichte strategieën en metacognitieve strategieën; woordleerstrategieën (zie 1.2.3).

2.2.1 *Tekstsoorten en tekstkenmerken* Voor opleiding en beroep relevante schriftelijke (digitale) tekstsoorten en -vormen en hun typerende kenmerken.

2.2.2 *Schrijfproces en schrijfstrategieën*: Theorieën over het leren schrijven en over het schrijfproces; schrijfstrategieën; tekstopbouw; formuleren; stijkenmerken; problemen bij de uitvoering van het schrijfproces; compensatiestrategieën; argumentatievaardigheden.

2.2.3 *Tekstverzorging* Lay-out, interpunctie, spellingregels, grammaticale adequaatheid, woordkeus, publiekgerichtheid, tekstopbouw.

2.2.4 *Didactiek van schrijfvaardigheid*: Doelen van het schrijfonderwijs; samenhang schrijfvaardigheid en andere vaardigheden en kennisgebieden (als vervolgopleiding, beroepspraktijk); doorgaande leerlijn schrijfvaardigheid (vo/ mbo); zakelijk schrijven en creatief schrijven als zelfstandig onderdeel; reviseren en formatief beoordelen op basis van bijvoorbeeld schrijfkaders; observerend leren en peerfeedback geven; functioneel spellingonderwijs; ict bij het schrijven: stijl- en formuleerdidactiek; leren en denken door schrijven.

2.3.1 *Luister- en kijkvormen en –kenmerken*: Luister- en kijkvormen met hun typerende kenmerken voor het maatschappelijk functioneren en die voor de opleiding en het beroep relevant zijn. relatie tekst-beeld.

2.3.2 *Luister- en kijkproces en -strategieën* Theorieën over het luister- en kijkproces; strategieën; concentratie en geheugen; communicatieproces; non-verbaal gedrag; actieve luisterhouding.

2.4.1 *Gespreks- en spreekvormen*: Voor maatschappelijk functioneren-, opleidings- en beroepsrelevante spreek- en gespreksvormen, zoals een monoloog, dialoog, polyloog, discussie en debat en hun typerende kenmerken.

2.5.1 *Gebruik en beoordelen van bronnen*. Het zoeken naar en verzamelen van geschikte bronnen, het beoordelen van die bronnen op betrouwbaarheid en bruikbaarheid, het kritisch gebruiken van de bronnen, het op correcte wijze inzetten van en verwijzen naar bronnen.

Werkwijze en organisatie

Studenten analyseren een essay van een Nederlandse auteur aan de hand van een analyseoverzicht. Die analyses worden besproken in groepjes en/of klassikaal. Daarna worden er tijdens de colleges schrijfplannen besproken voor de eigen essays. Op die manier werkt de student aan een portfolio. De eerste versie van het oefenessay wordt via een peerassessment formatief getoetst. Op basis van de verkregen feedback schrijft de student de definitieve versie. Vervolgens bereidt hij het tentamenessay op vergelijkbare wijze voor. Als het dossier volledig is, dan heeft de student toegang tot het tentamen waarin hij het tentamenessay schrijft.

Literatuur en leermiddelen

- Een aantal essays uit: Joost Zwagerman, *De Nederlandse en Vlaamse literatuur vanaf 1880 in 200 essays*, Amsterdam 2008 (de docent bepaalt de keuze en stelt de teksten digitaal beschikbaar).
- P. Poelmans en O. Severijnen, *De APA-richtlijnen* Coutinho, Bussum, 2013.

Toetsing

Dossier en tentamen

In les 7 van de module levert de student zijn dossier in met daarin:

- Analyses van de opgegeven essays
- Schrijfplan oefenessay met onderwerp, hoofdgedachte / -vraag of stelling, schrijfplan, bronnenlijst en feedback medestudenten
- Eerste versie oefenessay (1750-2000 woorden)
- Peerbeoordeling oefenessay
- Eindversie oefenessay
- Feedback medestudent voorbereiding tentamenessay
- Schrijfplan tentamenessay
- Bronnen tentamenessay
- Aantekeningen tentamenessay

Als dit dossier met een voldoende wordt beoordeeld (uitwerking en diepgang) geeft dat toegang tot het tentamen. Het oefenessay mag beschouwd worden als formatieve proeftoets omdat het vergelijkbaar is met het tentamenessay en een ingangseis is voor het tentamen. Aan het einde van de module heeft de student in ieder geval één baconiaans en één montaignesk essay geschreven. De student kiest zelf de vorm van het oefenessay en bepaalt daarmee ook in welke vorm hij het tentamenessay schrijft.

Schriftelijk tentamen (digitaal)

De student krijgt bij aanvang van het tentamen zijn dossier terug en schrijft aan de hand van zijn eigen bronmateriaal een essay van ongeveer 1500 woorden waarin hij een maatschappelijk thema bespreekt vanuit drie boeken uit drie verschillende periodes (kies uit: middeleeuwen, renaissance, verlichting, romantiek en fin-de-siècle) die onderling samenhangen (hetzelfde thema, dezelfde soort hoofdpersoon, dezelfde opbouw, etc.). De beoordeling van het tentamenessay is normatief. De student moet een 5,5 halen om het vak af te kunnen sluiten.

Cultuurportfolio 3

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Cultuurportfolio 3
Engelse vertaling:	Culture portfolio 3
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1, 2, 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	80%

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

In zijn cultuurportfolio werkt de aanstaande docent, die in een onderwijsorganisatie immers een belangrijke cultuurdrager is, aan zijn eigen culturele ontwikkeling. Deze cursus maakt deel uit van het domein 'Cultuur-educatie'.

Doelen en inhoud

Doelen

- Studenten begeleiden de kennismaking met verschillende kunstuitingen binnen en buiten hun opleiding van eerste- en tweedejaarsstudenten. De kunstuitingen maken veelal deel uit van een culturele canon en het culturele erfgoed.
- Studenten begeleiden een aantal culturele activiteiten.
- Studenten zijn zich bewust van hun rol als overdrager van kunst en cultuur en voeren deze rol daadwerkelijk uit.
- Studenten zijn verantwoordelijk voor hun eigen culturele ontwikkeling, kunnen daarop reflecteren en zijn in staat daarvan mondeling en schriftelijk verslag te doen.

Inhoud

Tijdens de opleiding volgen studenten onderdelen uit het domein 'Cultuureducatie' (literatuur, film, drama, joods-christelijke cultuur en klassieke mythologie enz.). Daarnaast kunnen zij zich oriënteren op andere kunst disciplines zoals beeldende vakken en muziek. Zij richten zich hierbij niet alleen op hun persoonlijke ontwikkeling, maar zij staan ook stil bij de vraag welke rol zij spelen in de overdracht van kunst en cultuur in hun onderwijssituatie. aan te ondernemen culturele activiteiten van de vakgroep Nederlands.

Relatie met Kennisbasis

2.2.3 Taalverzorging: Lay-out, interpunctie, spellingregels, grammaticale adequaatheid, woordkeus, publiekgerichtheid, tekstopbouw.

2.3.1 Luister- en Kijkvormen en –kenmerken.

2.4.3 Presentatietechnieken.

2.5.1 Gebruik en beoordelen van bronnen.

Werkwijze en organisatie

- De studenten begeleiden eerste- en tweedejaarsstudenten in het werken aan het cultuurportfolio.
- De studenten zorgen voor de organisatie van de verschillende bijeenkomsten.
- De studenten doen een voorstel voor beoordeling van het cultuurportfolio van de eerste- en tweedejaarsstudenten.
- De eerste- en tweedejaarsstudenten doen een voorstel tot beoordeling van de derdejaarsstudenten.

Literatuur en leermiddelen

Achtergrondinformatie m.b.t. de gekozen culturele activiteiten.

Toetsing

Het vak wordt afgesloten middels een peerassessment.

- Het peerassessment moet met een voldoende cijfer beoordeeld worden.
- De student aan de presentieverplichting van 80% heeft voldaan.

Geschiedenis van het drama

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Geschiedenis van het drama
Engelse vertaling:	History of the drama
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Ja

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- De studenten hebben kennis van een aantal belangrijke toneelteksten uit de Nederlandse toneelgeschiedenis.
- Deze cursus maakt deel uit van de domeinen letterkunde en cultuureducatie. De studenten maken kennis met toneelmatige middelen waarmee een toneelschrijver/regisseur zijn verhaal vertelt, met belangrijke genres en stromingen.

Doelen en inhoud

Doelen

De studenten:

- kennen een aantal klassieke werken in de geschiedenis van het toneel;
- kennen de belangrijkste filmische termen;
- kunnen overweg met narratieve techniek in het toneel en de film;
- kunnen dramaturgische beslissingen maken om scènes uit de toneelgeschiedenis tot uitvoer te brengen.

Inhoud

Deze cursus heeft betrekking op de punten 9.1, 9.2 en 10.1 van de kennisbasis.

In deze cursus worden scènes uit enkele gecanoniseerde toneelstukken gelezen, besproken en eventueel nagespeeld.

Relatie met Kennisbasis³

De cursus heeft betrekking op de punten 9.1, 9.2 en 10.1 van de kennisbasis.

Herijkte Kennisbasis:

Domein 4 Fictie

Subdomeinen 4.1 Literatuuranalyse en 4.2 Literatuurgeschiedenis

Werkwijze en organisatie

In ieder college staat een toneelstuk centraal en/of een filmisch aspect.

Literatuur en leermiddelen

De door de docent vervaardigde toneelteksten en collegestof.

Toetsing

Opvoeringsassessment.

---

³ De herijkte kennisbasis 2017 geldt voor studenten vanaf cohort 2018-2019. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis. Ook voor de Landelijke Kennistoets (LKT) wordt tot aan studiejaar 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

De geschiedenis van het Nederlands 1

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	De geschiedenis van het Nederlands 1
Engelse vertaling:	History of the Dutch language and literature 1
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 2
Ingangseisen:	In overleg
Aanwezigheidsplicht:	N.v.t.

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

- De geschiedenis van het Nederlands vormt de afronding van een vijfdelige reeks, die verder bestaat uit *Taalpsychologie en taalverandering*, *Fonologie en morfologie* en *Semantiek en pragmatiek*. In deze eerste drie delen werd de aandacht gericht op de taal en de taalkunde in het algemeen; in deze module staat de geschiedenis van alleen de Nederlandse taal centraal. Deze reeks maakt deel uit van het domein Taalkunde.
- De cursus *De geschiedenis van het Nederlands* is verdeeld over twee perioden: *De geschiedenis van het Nederlands 1* en *De geschiedenis van het Nederlands 2*.

Doelen en inhoud

Doelen

De student bezit kennis en heeft begrip van de fases in de ontstaansgeschiedenis van het Nederlands (Proto-Indo-Europees, Germaans, West-Germaans, Oudnederlands, Middelnederlands, Vroegnieuw-nederlands, Modern Nederlands).

De student bezit kennis en heeft begrip van de terminologie waarmee het ontstaan van de Nederlandse beschreven kan worden (bv. de wet van Grimm, r-metathesis, auslautverscherping, diftongering, grammaticalisatie).

Inhoud

De cursus 'Geschiedenis van het Nederlands 1' geeft een overzicht van de geschiedenis van de Nederlandse taal vanaf het Indo-Europees tot en met het Middelnederlands (het Vroegnieuw-nederlands en het Modern Nederlands worden in het tweede deel behandeld). Veel aandacht wordt besteed aan de vraag welke algemene principes verantwoordelijk zijn voor taalverandering. Daarnaast maken studenten kennis met de belangrijkste taalveranderingen uit de genoemde periodes. De klemtoon ligt hierbij op klankveranderingen en grammaticale veranderingen en in mindere mate op nieuwe woorden of woordvorming.

Relatie met Kennisbasis

1.1.1 Vakdidactiek – Professionele context – Geschiedenis van het schoolvak Nederlands

3.4.1 Taalbeschouwing - Taalvariatie, taalverandering, en taalattitudes

Werkwijze en organisatie

Deze cursus bestaat uit 8 interactieve colleges.

Literatuur en leermiddelen

Materiaal op de portal.

Toetsing

Schriftelijk tentamen.

De geschiedenis van het Nederlands 2

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	De geschiedenis van het Nederlands 2
Engelse vertaling:	History of the Dutch language and literature 2
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 3
Ingangseisen:	In overleg
Aanwezigheidsplicht:	N.v.t.

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

- De geschiedenis van het Nederlands vormt de afronding van een vijfdelige reeks, die verder bestaat uit *Taalpsychologie en taalverandering*, *Fonologie en morfologie* en *Semantiek en pragmatiek*. In deze eerste drie delen werd de aandacht gericht op de taal en de taalkunde in het algemeen; in deze module staat de geschiedenis van alleen de Nederlandse taal centraal. Deze reeks maakt deel uit van het domein Taalkunde.
- De cursus *De geschiedenis van het Nederlands* is verdeeld over twee perioden: *De geschiedenis van het Nederlands 1* en *De geschiedenis van het Nederlands 2*.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- bezit kennis en heeft begrip van de fases in de ontstaansgeschiedenis van het Nederlands (Proto-Indo-Europees, Germaans, West-Germaans, Oudnederlands, Middelnederlands, Vroegnieuwnederlands, Modern Nederlands);
- bezit kennis en heeft begrip van de terminologie waarmee het ontstaan van de Nederlandse beschreven kan worden (bv. de wet van Grimm, r-metathesis, auslautverscherping, diftongering, grammaticalisatie).

Inhoud

De cursus 'Geschiedenis van het Nederlands 2' geeft een overzicht van de geschiedenis van de Nederlandse taal vanaf het Vroegnieuwnederlands tot en met het hedendaagse Nederlands (eerdere taalfasen worden in het eerste deel behandeld). Veel aandacht wordt besteed aan de vraag welke algemene principes verantwoordelijk zijn voor taalverandering. Daarnaast maken studenten kennis met de belangrijkste taalveranderingen uit de genoemde periodes. De klemtoon ligt hierbij op klankveranderingen en grammaticale veranderingen en in mindere mate op nieuwe woorden of woordvorming.

Relatie met Kennisbasis

1.1.1 Vakdidactiek – Professionele context – Geschiedenis van het schoolvak Nederlands

3.4.1 Taalbeschouwing - Taalvariatie, taalverandering, en taalattitudes

Werkwijze en organisatie

Deze cursus bestaat uit 8 interactieve werkcolleges.

Literatuur en leermiddelen

Materiaal op de portal.

Toetsing

Schriftelijk tentamen.

NT2 De eerste opvang

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	NT2 De eerste opvang.
Engelse vertaling:	Dutch as a second language, the first introduction
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC's
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	80%

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De cursus *NT2 De eerste Opvang* kan beschouwd worden als een verdiepingscursus van een aantal onderdelen uit het propedeuseprogramma taalbeschouwing en vakdidactiek.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kan in eigen woorden vertellen wat de theorieën en principes van tweedetaalverwerving inhouden (bv. inpuithypothese; interactiehypothese; universele grammatica).
- De student kan aangeven wat de didactiek van de taalvaardigheden, woordenschat en grammatica in het NT2-onderwijs is.
- De student kan processen (bv. interferentie; impliciete vs. expliciete kennisontwikkeling), stadia (bv. tussentaal; fossilisatie) en factoren (bv. motivatie; taalomgeving) in tweedetaalverwerving noemen.
- De student adviseert collega-docenten uit het vervolgonderwijs over de problemen die er zijn bij de overgang van ISK/ EOA naar regulier onderwijs.

Inhoud

In de module *Nederlands als tweede taal: de eerste opvang* maakt de student kennis met het onderwijstype NT2 in de praktijk (zowel volwassenonderwijs als VO: ISK). De volgende onderwerpen komen aan bod: NT2-leerprocessen, NT2-didactiek (o.a. grammatica en alfabetisering), de overgangsproblematiek van ISK naar het reguliere onderwijs en de gevolgen van de instroom van de ISK naar het reguliere onderwijs.

Deze module behandelt hoofdstuk 1, 2, 6, 7 van het **Handboek Nederlands als tweede taal**⁴. Daarnaast worden relevante artikelen (website LOWAN, tijdschrift LES, Levende Talen Magazine) besproken. Deze artikelen staan op de portal.

Relatie met Kennisbasis

2.1 Meertalige klassen

2.2 NT2-didactiek

2.7 Woordenschatdidactiek

7.1 Fonetiek, fonologie, morfologie, semantiek, lexicologie

8.1 Theorieën over taalverwerving

Werkwijze en organisatie

Deze module bestaat uit zeven colleges (van elk twee lessen), en een bezoek aan een ISK-afdeling of NT2-school. Ter voorbereiding op de colleges bestudeert de student de relevante stof. De module wordt afgesloten door middel van een mondeling examen waarin kennis, opdrachten en inzichten verwerkt worden.

---

⁴ **Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs**, B. Bossers e.a. Herziene uitgave mei 2015. Bussum: Coutinho.

Literatuur en leermiddelen

- *Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs*, B. Bossers e.a. Herziene uitgave mei 2015. Bussum: Coutinho.
- Artikelen (op Sharepoint).

Toetsing

Er wordt een actieve bijdrage van de deelnemer tijdens de colleges verwacht.

- Afronding: mondeling examen.

Differentiatie naar doelgroepen/taalgericht vakonderwijs III

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Differentiatie naar doelgroepen/taalgericht vakonderwijs III
Engelse vertaling:	Language-oriented professional education III
SBU / EC:	84 SBU / 3 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 3
Ingangseisen:	De modules <i>Taalverwerving en taalontwikkeling</i> , <i>Differentiatie naar doelgroepen - Taalgericht vakonderwijs I</i> , <i>Differentiatie naar doelgroepen - Taalgericht vakonderwijs II</i> of in overleg met de docent
Aanwezigheidsplicht:	-

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De module *Differentiatie naar doelgroepen/taalgericht vakonderwijs III* is de derde module van de reeks *Taal en zorg*. De module *Taalverwerving en taalontwikkeling* gaat aan deze reeks vooraf. Deze leerlijn bestaat verder uit de modules *Differentiatie naar doelgroepen - Taalgericht vakonderwijs I* en *Differentiatie naar doelgroepen - Taalgericht vakonderwijs II*. Deze reeks maakt deel uit van het domein *Vakdidactiek*.

Doelen en inhoud

Doelen

De student zet zijn visie uiteen over taalonderwijs binnen het middelbaar beroepsonderwijs en op de rol die zowel de docent Nederlands als de vakdocent daarbij heeft en betreft daarbij beroepsspecifieke taaltaken uit de kwalificatiedossiers, een verkenning van de onderwijspraktijk in het mbo en onderliggende theoretische informatie over taalbeleid en de didactiek van taalbewust beroepsonderwijs.

- De student bezit kennis van de geschiedenis van het schoolvak Nederlands op het mbo en kent de recente ontwikkelingen binnen het beroepsgericht onderwijs. Heeft inzicht in de kerndoelen, examenprogramma's, referentieniveaus, eindtermen en kwalificatiedossiers en kan deze kennis inzetten om het eigen programma te evalueren.
- De student kent de rol en het belang van taalcoaches en taalbeleid.
- De student bezit kennis en begrip over opzet en implementatie van een taalbeleidsplan en over de middelen om hieraan invulling in een school te geven.
- De student kent vijf vuistregels die in het beroepsonderwijs worden gehanteerd als effectieve didactiek die leiden tot taalbewust beroepsonderwijs.
- De student begrijpt het belang van taalgericht vakonderwijs in de context van het beroepsonderwijs en weet welke mogelijkheden er zijn om de pijlers context, interactie en taalsteun te vertalen naar de praktijk.
- De student evalueert en combineert kennis en inzichten op het gebied van taalgericht lesgeven bij het schoolvak Nederlands en bij de beroepsgerichte vakken.
- De student heeft kennis van de referentieniveaus en kan vaststellen op welk niveau de leerling zit en is in staat om de leerling ondersteuning te bieden, om met name van 2F naar 3F te komen.
- De student heeft inzicht in de vormen van toetsing die binnen het mbo plaatsvinden en kan zich hierover een oordeel vormen.
- De student krijgt inzicht in spreekvaardigheidsstrategieën en spreekvaardigheidsanalyse binnen een functionele context in het beroepsonderwijs.
- De student kan een gefundeerde visie vormen over verschillende onderdelen binnen het mbo.

Inhoud

In het afgelopen decennium hebben er in het mbo grote veranderingen plaatsgevonden. Sinds 2010 zijn mbo-opleidingen gebaseerd op een competentiegerichte kwalificatiestructuur en sinds 2016 wordt er met een beroepsgerichte kwalificatiestructuur gewerkt. Voor elke opleiding is dit uitgewerkt in een kwalificatiedossier dat aangeeft welke kwalificatie-eisen gelden voor een bepaald beroep. Voor veel mbo's betekent dat een omslag in de manier van opleiden. Ook verandert de rol van het vak Nederlands en daarmee die van de docent Nederlands: waar bij sommige opleidingen bijna geen lessen Nederlands meer werden gegeven, ziet men nu op veel opleidingen het belang van Nederlands weer in. De (hernieuwde) aandacht voor taal heeft ook te maken met de invoering van uitstroomniveaus voor taal en de invoering van centrale examens voor taal en rekenen (vanaf 2013). Inmiddels wordt op scholen onderkend dat bij alle vakken en

leergebieden taal ook een belangrijk leerdoel is. Al deze veranderingen hebben tot gevolg dat er specifieke eisen gesteld zullen worden aan de docent Nederlands. Deze zal gevraagd kunnen worden om taalbeleid te formuleren en te implementeren en ook de rol van taalcoach te vervullen om de collega's van de zaakvakken te ondersteunen bij het taalgericht inrichten van hun lessen.

De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- de organisatie van een mbo-opleiding;
- het vak en beroep van een docent Nederlands/communicatie in het mbo;
- taalgericht vakonderwijs;
- de didactiek van taalbeheersing op het mbo en van de beroepsspecifieke gespreksvormen in het bijzonder;
- taalprofiel van de onderzochte opleiding (in samenhang met het kwalificatiedossier);
- de vier referentieniveaus taal;
- toetsing;
- taalbeleid en de rol van de taalcoach.

Relatie met Kennisbasis

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands.

Domein 1 Vakdidactiek

1.1 Professionele context

1.1.1 Kennis van en visie op het schoolvak Nederlands

1.1.2 Beroepsgroep

1.1.3 Taalbeleid

1.2 Taalontwikkelen lesgeven

1.2.1 Taalgericht vakonderwijs

1.2.2 Taalvaardigheidsniveaus

1.2.3 Woordenschatdidactiek

1.4 Didactiek van het schoolvak

1.4.1 Didactiek taalvaardigheid, taalbeschouwing en fictie

Werkwijze en organisatie

Deze cursus bestaat uit (maximaal) 8 colleges. Ter voorbereiding op de colleges lezen studenten de verplichte literatuur en tijdens de colleges wordt de literatuur besproken. Gedurende de cursus voeren de studenten een aantal opdrachten uit over de verschillende onderwerpen die aan de orde komen. De opdrachten hebben een onderzoeksmatig karakter. De studenten verdiepen zich in de rol van het vak Nederlands in een mbo-opleiding, ze bekijken hoe het vak plaats krijgt binnen het beroepsgericht opleiden en de didactiek die daarbij hoort. Daarnaast genereren studenten taalgerichte lesideeën voor het vak Nederlands, die ingezet kunnen worden op een mbo-opleiding, bijvoorbeeld gericht op het werken in simulatiebedrijven. Een actieve inbreng tijdens deze bijeenkomsten is onderdeel van de beoordeling.

Literatuur en leermiddelen

- Bolle, T. (2010). *Drieslag Taal. Praktijkboek Taalbeleid Nederlands in het mbo*. Procesmanagement MBO 2010.
- Hajer, M. & Meestringa, T. (2009). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. (2^e druk). Bussum: Coutinho.
- Procesmanagement MBO2010 (2008). *Taal is cruciaal. Taalontwikkeling het mbo – taalcoaches aan de slag in vakteams*.
- Verschillende losse artikelen.

Toetsing

Studenten schrijven als eindopdracht een visiestuk over het taalonderwijs (op het mbo).

Grammaticale analyse

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Grammaticale analyse
Engelse vertaling:	Grammar analysis
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 3
Ingangseisen:	Syntaxis 1 en 2 en Toegepaste syntaxis (of in overleg met de docent)
Aanwezigheidsplicht:	-

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Onderdeel van de leerlijn syntaxis, onderdeel van het domein Taalbeschouwing.

Syntaxis 1: jaar 1, periode 1.

Syntaxis 2, jaar 1, periode 2.

Toegepaste syntaxis: jaar 2, periode 2.

Grammaticale analyse: jaar 3, periode 1.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student beschikt over een grondige, praktische beheersing van de syntactische analyse van zowel enkelvoudige als samengestelde zinnen, alsmede van woordgroepen.
- De student demonstreert een grondige praktische vaardigheid in de benoeming en onderverdeling van de woordsoorten.

Inhoud

- Enkelvoudige zin: persoonsvorm, onderwerp, werkwoordelijke gezegde, naamwoordelijk gezegde, lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp, voorzetselvoorwerp, bijwoordelijke bepaling, bijvoeglijke bepaling, bepaling van gesteldheid, aangesproken persoon.
- Samengestelde zin: nevenschikking, samentrekking, onderschikking, beknopte bijzinnen, balansschikking, onderwerpszin, gezegdezin, lijdend voorwerpszin, meewerkend voorwerpszin, voorzetselvoorwerpszin, bijwoordelijke bijzin, bijvoeglijke bijzin, bijstelling.
- Woordsoorten: zelfstandig naamwoord, bijvoeglijk naamwoord, telwoord, werkwoord, lidwoord, voor-naamwoord, bijwoord, voorzetsel, voegwoord, tussenwerpsel.

Relatie met Kennisbasis

3.2.3 Zinnen, zinsvormig en zinsbetekenis: syntaxis en semantiek.

Werkwijze en organisatie

De module bestaat uit 8 werkcolleges (van elk 2 uur). Voor ieder college bestuderen de studenten de opgegeven theorie uit het studiemateriaal en maken zij de bijbehorende opdrachten. In de werkcolleges wordt aandacht besteed aan uitwerkingen, en wordt nieuw oefenmateriaal gepresenteerd, uitgewerkt en besproken. De module is zo opgezet dat de studenten de studiestof en verwerkingsopdrachten voor een groot deel zelfstandig kunnen doornemen en uitwerken. De analyse van de zinnen vindt plaats door middel van uitschrijving (volgens de traditionele grammatica en met behulp van ontleedtekens (volgens de systematiek van Paardekooper). Aangezien het principe van de toenemende complexiteit wordt gehanteerd, wordt met stof en oefenmateriaal ten opzichte van de modules Syntaxis uit jaar 1 zowel herhaling als verdieping en verrijking aangeboden.

Literatuur en leermiddelen

Klein, M./van den Toorn, M.C. (2011). *Praktische cursus zinsontleding* (7^e druk). Groningen. ISBN 9789001794866.

Toetsing

Schriftelijk tentamen, toetsing syntactische vaardigheid, zowel redekundig als taalkundig ontleden.

Historische letterkunde

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Historische letterkunde
Engelse vertaling:	Historical literature
SBU / EC:	140 SBU / 5 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1 en 2
Ingangseisen:	Moderne letterkunde
Aanwezigheidsplicht:	100% aanwezigheidsplicht bij de werkcolleges

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De cursus maakt deel uit van het domein letterkunde. Kennis en inzicht worden in het derde jaar verdiept (de student leest nu ook een aantal wetenschappelijke publicaties) en verbreed (de student maakt kennis met Nederlandse literatuur vanaf de Middeleeuwen).

Doelen en inhoud

Doelen

- De student leest een aantal canonieke werken uit de Nederlandse literatuur- en cultuur-geschiedenis.
- De student kan communiceren over de plaatsing van de gelezen werken in de grote literaire periodes van de literatuurgeschiedenis.
- De student maakt kennis met literatuurbeschouwing als teken van en reflectie op de historische context – dit vanuit de visie dat letterkunde geen op zichzelf staand verschijnsel is, maar deel uitmaakt van een groter verband, waarin tal van maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en culturele verschijnselen een rol spelen.

Inhoud

Als kapstok wordt de cultuurhistorische periode-indeling gehanteerd: Middeleeuwen, Renaissance, Verlichting, Romantiek en Fin-de-Siècle. Aan de hand van de kenmerken van deze periodes wordt de literatuur besproken. Om een paar voorbeelden te geven:

- De Middeleeuwse hoofsheid wordt aan de hand van de lyriek besproken.
- In de Renaissance komen emblematiek en sonnetten aan bod.
- In de Verlichting zien we nieuwe genres als moderne roman en imaginair reisverhaal.
- De Romantiek wordt getypeerd met de historische roman.
- De Tachtigers en het naturalisme komen in het Fin-de-Siècle aan bod.

Relatie met de oude Kennisbasis

De nadruk van deze cursus ligt op competentie 3: de vakinhoudelijk en vakdidactische competentie. Kennisbasis: 9.1, 9.2, 10.1; Domein Letterkunde.

Relatie met de nieuwe Kennisbasis

4.1 Literatuuranalyse

4.2 Literatuurgeschiedenis

Vanaf volgend studiejaar geldt de herijkte kennisbasis 2017 voor studenten vanaf cohort 2018-2019. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis en ook voor de LKT wordt tot 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

Werkwijze en organisatie

14 hoorcolleges vormen de basis van deze module. Hiernaast leest de student een lijst van 20 literaire werken die besproken worden in kleine werkgroepen van 6 tot 10 studenten. Deze groepen komen vanaf het achtste hoorcollege wekelijks bij elkaar. Zij bespreken per week drie literaire werken (ongeveer een halfuur per werk) aan de hand van een presentatie van een van de groepsleden, waarbij twee andere

groepsleden als referent optreden. Voor het werk in de werkgroepen is 100% (actieve) aanwezigheid vereist. Slechts bij hoge uitzondering (en na met redenen omklede afmelding vooraf) kan de docent afwezigheid toestaan. Dan is een vervangende opdracht verplicht.

Literatuur en leermiddelen

Jongenelen, B., (2021), *Basisboek Historische Letterkunde*, Groningen: Uitgeverij De Kleine Uil.

Toetsing

Mondeling tentamen over de collegestof en over de besproken literaire teksten uit de periode 1170-1905. Het resultaat van het tentamen wordt pas toegekend als volgens de eisen aan de werkgroepen is deelgenomen.

Wereldliteratuur

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Wereldliteratuur
Engelse vertaling:	World literature
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 3
Ingangseisen:	Moderne letterkunde, Historische letterkunde
Aanwezigheidsplicht:	80%

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De cursus plaatst de kennis die de student heeft van de Nederlandse literatuur in een breder, internationaal perspectief. De cursus biedt de student daartoe een overzicht van belangrijke stromingen uit de wereldliteratuur aan de hand van een geselecteerd aantal meesterwerken.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student bezit grondige kennis van de voornaamste stromingen en kennis plus inzicht m.b.t. een beperkt aantal teksten uit de wereldliteratuur.
- De student bezit enige kennis van de socioculturele context van de besproken teksten.
- De student is in staat zelfstandig belangrijke primaire werken te bestuderen, die in het licht van elkaar en van de opeenvolgende artistieke stromingen te interpreteren en hun belang te verklaren.
- De student heeft inzicht in het tot stand komen van literaire waardeoordelen.
- De student is in staat relaties tussen belangrijke literaire werken te benoemen.
- De studenten kan morele aspecten herkennen in de wereldliteratuur vanuit een deugdethische benadering.

Inhoud

In hoor- en werkcolleges komen achtereenvolgens capita selecta uit Klassieke Oudheid, Middel-eeuwen, Renaissance, Classicisme en Verlichting, Romantiek en Realisme, Naturalisme, Modernisme en Postmodernisme aan de orde.

Relatie met (oude) Kennisbasis

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands. Kennisbasis: 9.1, 9.2, 10.1, 10.2, 10.3; Domein Letterkunde en cultuureducatie.

Relatie met (nieuwe) Kennisbasis

4.1 Literatuuranalyse

4.2 Literatuurgeschiedenis

Vanaf volgend studiejaar geldt de herijkte kennisbasis 2017 voor studenten vanaf cohort 2018-2019. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis en ook voor de LKT wordt tot 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

Werkwijze en organisatie

Hoor- en werkcolleges; zelfstudie.

Literatuur en leermiddelen

- 'Lezen in het studiehuis: de mooiste boeken uit de wereldliteratuur', in: *Armada, tijdschrift voor wereldliteratuur* 2 (maart 1997) 6, pp. 3-101.
- A.G.H. Bachrach e.a.: *Moderne Encyclopedie van de Wereldliteratuur*, 10 delen (Haarlem enz. 1980-1984).
- S. Bakker e.a. (red.), *Nieuwe literatuurgeschiedenis. Overzicht van de Europese letteren, van Homerus tot heden*, 3 delen (Amsterdam 1994).
- Harold Bloom, *De kunst van het lezen* (Amsterdam 2001; oorspr. titel: *How to read and why* [2000]).
- Italo Calvino, 'Waarom lezen we de klassieken?', in: *Nexus* 28 (2002) pp. 99-105 (1991).
- Willem Kuipers, *ISBN van de wereldliteratuur* (Baarn 1997).
- Jos Schilleman e.a., *Eldorado. Internationale literatuur voor de tweede fase* (Amsterdam 1998).
- Jet & Pieter Steinz: *Steinz. Gids voor de wereldliteratuur* (Amsterdam 2015).

Toetsing

De student legt een literatuurlijst aan die voldoet aan de volgende voorwaarden:

- er staan minimaal vier primaire werken op;
- uit tenminste drie verschillende culturen/taalgebieden;
- en uit vier verschillende cultuurhistorische perioden.

Afronding: mondeling tentamen van twintig minuten over de vier gelezen werken en de collegestof.

Taalvaardigheid 4 Verdiepingsmodule taalvaardigheid

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Taalvaardigheid 4 Verdiepingsmodule taalvaardigheid
Engelse vertaling:	Language skills 4
SBU / EC:	112 SBU / 4 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1, 2, of periode 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus maakt deel uit van het domein Taalbeheersing, en is een uitwerking en verdieping van de leerlijnen leesvaardigheid, argumentatieve vaardigheden en schrijfvaardigheid. De studenten zijn aan de slag met hun eigen taalbeheersing op hbo-niveau. Op inhoudelijk gebied staat dit vak ook niet op zichzelf, het is gekoppeld aan vakken als: taalkunde, letterkunde en vakken op het gebied van onderwijsontwikkeling.

Doelen en inhoud

Doelen

De studenten:

- kennen de twee belangrijkste soorten essays: volgens Michel de Montaigne en volgens Francis Bacon;
- kunnen de geboden theorie over essays en schrijftechnieken toepassen;
- kunnen een essay kritisch beoordelen en analyseren;
- kunnen bronnen gebruiken en weergeven;
- kunnen foutloos (op het gebied van spelling, stijl, formulering et cetera) zelf een baconiaans en een montaignesk essay schrijven.

Inhoud

Deze cursus richt zich vooral op ontwikkeling van de schrijfvaardigheid en de ontwikkeling van denkvermogen en verbanden leggen tussen (deel)onderwerpen. Studenten krijgen een globaal overzicht van de ontwikkeling van essayistiek (in Nederland). De studenten lezen en analyseren vijf essays en schrijven er zelf twee: één montaignesk en één baconiaans essay. Het onderwerp van de eigen essays is taalkunde, letterkunde, taalbeheersing of onderwijsontwikkeling.

Relatie met Kennisbasis

Taalvaardigheid 4 sluit aan bij de diverse kernconcepten uit de kennisbasis.

Oude kennisbasis

2.7 Woordenschatdidactiek

(..)verschil tussen schooltaal- en vaktaalwoorden; incidenteel – intentioneel woordenschatonderwijs; strategieën voor het uitbreiden van woordenschat en idioomkennis.

3. Taalvaardigheid: leesvaardigheid

3.1 Teksten en tekstkenmerken

Archetypen: informerend, beschouwend, betogend, amuserend/ diverterend, overhalend; voor opleiding en beroep relevante tekstsoorten en hun typerende kenmerken, zoals handleiding, artikel, recept.

3.2 Leesproces en leesstrategieën

Proces van leren lezen vanaf het aanvankelijk lezen: technisch lezen, begrijpend lezen; relevante theorieën over het (fysieke) leesproces: het mentale lexicon, bouwstructuur van woorden, zinnen en teksten; leesstrategieën: vaststellen van leesdoel, kiezen van adequate strategie zoals oriënterend, globaal, intensief en kritisch lezen; herkenning van tekstverbanden en tekststructuren; verschil feiten en meningen; herkenning en waardering van argumentatiestructuren; metacognitieve strategieën: reflectie op de leestaak, sturing van aanpak; woordleerstrategieën met betrekking tot receptieve en productieve woordenschat, betekenisaspecten.

3.4 Bronnen

Gebruik van bronnen: gebruik van actuele, gevarieerde en betrouwbare bronnen; gebruik van handboeken, woordenboeken en naslagwerken, gebruik van internetbronnen, gebruik van mondelinge bronnen, regels voor bronvermelding, citeren en parafraseren, plagiaat; mediawijsheid: gebruik van databanken, zoekmethodes voor digitale media, aandacht voor hypertexten, manieren om de (on)betrouwbaarheid van digitale bronnen vast te stellen, privacywetgeving, herkennen van reclame en propaganda.

5.4 Presentatietechnieken

Vorbereidingsactiviteiten: doel en publiek vaststellen, materiaal verzamelen, brainstormen en inhoudelijk en vormelijk structureren; verbale en non-verbale technieken: waaronder stemgebruik, intonatie, lichaamshouding; structuur van de presentatie; spreeschema; gebruik van media, middelen om het publiek te betrekken en boeien.

6. Taalvaardigheid: schrijfvaardigheid

6.1 Tekstsoorten en -kenmerken

Archetypen: expressief, esthetisch, informerend, betogend, beschouwend, amuserend; verschillende schriftelijke tekstsoorten en hun typerende kenmerken: zoals brieven, advertenties, verslag, werkstuk, samenvatting, beschouwing, betoog, uiteenzetting.

6.2 Schrijfproces en schrijfstrategieën

Theorieën over het schrijfproces en schrijfvaardigheid; samenhang tussen tekstopbouw en structuur; strategieën bij het schrijven: zoals de oriëntatie op de taak, sturing van het proces (schrijfplan maken, informatie verwerven, verwerken en verstrekken), feedback op proces en product (inclusief herschrijven); stijkenmerken: zoals het verschil formeel – informeel taalgebruik, redundantie, beeldspraak, uitdrukkingen, zegswijzen en spreekwoorden; aandacht voor lay-out, interpunctie en tekstverzorging; inzicht in problemen bij de uitvoering van het schrijfproces; zoals een te geringe woordenschat, stijlproblemen, zinsbouwfouten, structureelproblemen; schrijfblokkades; compensatie-strategieën; dyslexie.

7.3 Spelling

Beginnelen van de Nederlandse spelling toepassen

8.4 Taalbeschouwingsdidactiek

Aanpak van taalbeschouwing in een methode: analyse van concrete taalsituaties; zinsanalyse in dienst van taalbeheersing en taalverzorging; meerduidige invulling van de term taalbeschouwing.

11. Professionele context

11.1 Beroepsgroep

Beroepsverenigingen: zoals Levende Talen, Stichting Lezen, vakcommunities, onderwijsvakbonden; kenniscentra en ondersteuning, zoals APS en KPC, congressen, zoals Dag van het Schoolvak Nederlands, competentieprofielen; kaders en regelingen: zoals richtlijnen ministerie, Raamwerk Nederlands, examenvoorschriften.

11.2 Onderzoek, vakliteratuur en internetsites

Recent onderzoek naar het schoolvak Nederlands, vakliteratuur: vaktijdschriften zoals Levende Talen, Jeugdliteratuur in praktijk, en voor het vak relevante actuele publicaties: actuele artikelen, boeken, rapporten en proefschriften op het gebied van de Neerlandistiek; relevante internetsites: zoals kennisnet, digi-school, toetswijzer, taalunie.

Vanaf studiejaar 18/19 geldt de herijkte kennisbasis 2017 voor studenten vanaf cohort 2018-2019. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis en ook voor de LKT wordt tot 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

Herijkte kennisbasis

2.1.1 *Teksten en tekstkenmerken*: Tekstbegrip, analyse en beoordeling van (argumentatieve) teksten; argumentatiestructuren; (digitale) geletterdheid; voor opleiding en beroep relevante tekstsoorten en –vormen en hun typerende kenmerken (vo/mbo).

2.1.2 *Leesproces en leesstrategieën*: Proces van leren lezen; relevante theorieën over het leesproces; theorieën over leesvaardigheid; leesstrategieën; verschil tussen feiten en meningen; tekstgerichte strategieën en metacognitieve strategieën; woordleerstrategieën (zie 1.2.3).

2.2.1 *Tekstsoorten en tekstkenmerken* Voor opleiding en beroep relevante schriftelijke (digitale) tekstsoorten en -vormen en hun typerende kenmerken.

2.2.2 *Schrijfproces en schrijfstrategieën*: Theorieën over het leren schrijven en over het schrijfproces; schrijfstrategieën; tekstopbouw; formuleren; stijkenmerken; problemen bij de uitvoering van het schrijfproces; compensatiestrategieën; argumentatievaardigheden.

2.2.3 *Tekstverzorging* Lay-out, interpunctie, spellingregels, grammaticale adequaatheid, woordkeus, publiekgerichtheid, tekstopbouw.

2.2.4 *Didactiek van schrijfvaardigheid*: Doelen van het schrijfonderwijs; samenhang schrijfvaardigheid en andere vaardigheden en kennisgebieden (als vervolgopleiding, beroepspraktijk); doorgaande leerlijn schrijfvaardigheid (vo/ mbo); zakelijk schrijven en creatief schrijven als zelfstandig onderdeel; reviseren en formatief beoordelen op basis van bijvoorbeeld schrijfkaders; observerend leren en peerfeedback geven; functioneel spellingonderwijs; ict bij het schrijven: stijl- en formuleerdidactiek; leren en denken door schrijven.

2.3.1 *Luister- en kijkvormen en –kenmerken*: Luister- en kijkvormen met hun typerende kenmerken voor het maatschappelijk functioneren en die voor de opleiding en het beroep relevant zijn. relatie tekst-beeld.

2.3.2 *Luister- en kijkproces en -strategieën* Theorieën over het luister- en kijkproces; strategieën; concentratie en geheugen; communicatieproces; non-verbaal gedrag; actieve luisterhouding.

2.4.1 *Gespreks- en spreekvormen*: Voor maatschappelijk functioneren-, opleidings- en beroepsrelevante spreek- en gespreksvormen, zoals een monoloog, dialoog, polyloog, discussie en debat en hun typerende kenmerken.

2.5.1 *Gebruik en beoordelen van bronnen*. Het zoeken naar en verzamelen van geschikte bronnen, het beoordelen van die bronnen op betrouwbaarheid en bruikbaarheid, het kritisch gebruiken van de bronnen, het op correcte wijze inzetten van en verwijzen naar bronnen.

Werkwijze en organisatie

Studenten analyseren een essay van een Nederlandse auteur aan de hand van een analyseoverzicht. Die analyses worden besproken in groepjes en/of klassikaal. Daarna worden er tijdens de colleges schrijfplannen besproken voor de eigen essays. Op die manier werkt de student aan een portfolio. De eerste versie van het oefenessay wordt via een peerassessment formatief getoetst. Op basis van de verkregen feedback schrijft de student de definitieve versie. Vervolgens bereidt hij het tentamenessay op vergelijkbare wijze voor. Als het dossier volledig is, dan heeft de student toegang tot het tentamen waarin hij het tentamenessay schrijft.

Literatuur en leermiddelen

- Een aantal essays uit: Joost Zwagerman, *De Nederlandse en Vlaamse literatuur vanaf 1880 in 200 essays*, Amsterdam 2008 (de docent bepaalt de keuze en stelt de teksten digitaal beschikbaar).
- P. Poelmans en O. Severijnen, *De APA-richtlijnen* Coutinho, Bussum, 2013.

Toetsing

Dossier en tentamen

In les 7 van de module levert de student zijn dossier in met daarin:

- Analyses van de opgegeven essays.
- Schrijfplan oefenessay met onderwerp, hoofdgedachte / -vraag of stelling, schrijfplan, bronnenlijst en feedback medestudenten.
- Eerste versie oefenessay (1750-2000 woorden).
- Peerbeoordeling oefenessay.
- Eindversie oefenessay.
- Feedback medestudent voorbereiding tentamenessay.
- Schrijfplan tentamenessay.

- Bronnen tentamenessay.
- Aantekeningen tentamenessay.

Als dit dossier met een voldoende wordt beoordeeld (uitwerking en diepgang) geeft dat toegang tot het tentamen. Het oefenessay mag beschouwd worden als formatieve proeftoets omdat het vergelijkbaar is met het tentamenessay en een ingangseis is voor het tentamen. Aan het einde van de module heeft de student in ieder geval één baconiaans en één montaignesk essay geschreven. De student kiest zelf de vorm van het oefenessay en bepaalt daarmee ook in welke vorm hij het tentamenessay schrijft.

Schriftelijk tentamen (digitaal)

De student krijgt bij aanvang van het tentamen zijn dossier terug en schrijft aan de hand van zijn eigen bronmateriaal een essay van ongeveer 1500 woorden waarin hij een maatschappelijk thema bespreekt vanuit drie boeken uit drie verschillende periodes (kies uit: middeleeuwen, renaissance, verlichting, romantiek en fin-de-siècle) die onderling samenhangen (hetzelfde thema, dezelfde soort hoofdpersoon, dezelfde opbouw, etc.). De beoordeling van het tentamenessay is normatief. De student moet een 5,5 halen om het vak af te kunnen sluiten.

Dramaproductie

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Dramaproductie
SBU / EC:	112 SBU / 4 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	100%

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De dramaproductie sluit aan bij de module Geschiedenis van het Drama. Diverse theoretische begrippen uit het toneel worden manifest tijdens de productie. Studenten ervaren zo hoe een toneeltekst werkt.

Doelen en inhoud

Doelen

De studenten maken onder begeleiding van een docent drama een toneelstuk. Het begint met dramatische oefeningen en discussie over welk tekst er gebruikt gaat worden en het eindigt met een korte openbare toneelvoorstelling.

Inhoud

De studenten weten na afloop hoe het voelt om met een toneeltekst bezig te zijn. Studenten kunnen onder woorden brengen welke toneelmatige effecten op het podium gebruikt kunnen worden. De studenten kunnen de vertaalslag onder woorden brengen van hoe een tekst op papier een spel op het toneel wordt.

Relatie met Kennisbasis

De cursus heeft betrekking op de punten 9.1, 9.2 en 10.1 van de kennisbasis.

Werkwijze en organisatie

Er wordt wekelijks gerepeteerd.

Literatuur en leermiddelen

De beslissing over welke tekst er ten uitvoer wordt gebracht gebeurt in overleg met de studenten.

Toetsing

Het proces en de uitvoering zijn beide belangrijk. Het cijfer zal op beide onderdelen gebaseerd zijn.

Vakdidactiek 3.1 Leesvaardigheid

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 3.1 Leesvaardigheid
Engelse vertaling:	Teaching methods 3.1
SBU / EC:	84 SBU / 3 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Aanwezigheid tijdens de lessen is sterk aanbevolen voor een goede studievoortgang. Opdrachten die bijdragen aan de verwerking van de stof kunnen deels tijdens de lessen worden uitgevoerd.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Vakdidactiek 3.1 is onderdeel van de leerlijn Vakdidactiek, die bestaat uit negen modules: de modules Vakdidactiek 1.1 t/m 1.4, 2.1, 2.2, 3.1 en 3.2 en VDO (Vakdidactisch ontwerpen). De leerlijn is onderdeel van het domein Vakdidactiek.

Doelen en inhoud

Doelen

De studenten:

- hebben inzicht in de mogelijkheden van het toepassen van de didactische strategieën bij leesvaardigheid;
- hebben inzicht in mogelijkheden om te differentiëren bij leesvaardigheid;
- hebben inzicht in de verschillen in de programma's basisvorming, vmbo-leerwegen en onderbouw havo-vwo met betrekking tot het domein leesvaardigheid;
- hebben inzicht in de mogelijkheden van motivatieverhogende (digitale) didactiek bij leesvaardigheid;
- hebben inzicht in de ontwikkelingen omtrent digitaal lezen;
- hebben inzicht in de mogelijkheden om lees- en schrijfonderwijs geïntegreerd aan te bieden;
- kunnen een lesmethode analyseren en vaststellen op welke wijze ze aanvullingen kunnen bieden vanuit recente onderzoeken en inzichten;
- kunnen de inzichten die in de cursus zijn opgedaan verwerken in een lessenserie;
- hebben inzicht in de mogelijkheden met betrekking tot toetsing van het domein leesvaardigheid.

Inhoud

In de cursus Vakdidactiek 3.1 wordt aandacht besteed aan het onderdeel **leesvaardigheid**. Hierbij komt ook de toetsing van leesvaardigheid (schriftelijke overhoringen, proefwerken) aan de orde.

Relatie met Kennisbasis

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands.

Deze module draagt bovendien bij aan de verwerving van de kennisbasis. Voor studenten vanaf cohort 2018-2019 geldt de herijkte kennisbasis 2017. Voor de ouderejaars geldt de oude kennisbasis en ook voor de LKT wordt tot 2020-2021 de oude kennisbasis gebruikt.

Verwijzing naar de herijkte kennisbasis 2017

Deze module draagt bij aan Domein 1 Vakdidactiek en Domein 2 Taalvaardigheid:

1.1.2 Professionele context – Beroepsgroep

1.2.2 Taalontwikkelen lesgeven – taalvaardigheidsniveaus

1.3.1 Taal en zorg – Dyslexie, laaggeletterdheid en lees- en spreek- en schrijfproblemen bij het schoolvak Nederlands

1.4.1 Didactiek van het schoolvak – Didactiek, taalvaardigheid, taalbeschouwing en fictie

2.1.2 Leesvaardigheid – Leesproces en leesstrategieën

2.1.3 Leesvaardigheid – Didactiek van leesvaardigheid

2.5.1 Documenteren – Gebruiken en beoordelen van bronnen

Verwijzing naar de oude kennisbasis

Dit vak draagt bij aan de verwerving van de kennisbasis Nederlands, met name 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 11.1, 11.2 en 11.3.

1. Vakdidactiek: het schoolvak Nederlands
  - 1.1 Onderwijsdoelen en leerlijnen
  - 1.2 Beginsituatie en aansluiting
  - 1.3 Onderwijsproces, leeractiviteiten, leermiddelen, werkvormen
  - 1.4 Toetsing en evaluatie

3. Taalvaardigheid: leesvaardigheid

- 3.1 Teksten en tekstkenmerken
- 3.2 Leesproces en leesstrategieën
- 3.3 Leesvaardigheidsdidactiek
- 3.4 Bronnen

- 11 Professionele context

- 11.1 Beroepsgroep
- 11.2 Onderzoek, vakliteratuur en internetsites
- 11.3 Geschiedenis van het schoolvak Nederlands

Werkwijze en organisatie

Deze cursus bestaat uit werkcolleges (van elk twee lesuren). Tijdens de colleges worden individueel of in groepjes verschillende opdrachten gemaakt, waardoor de studenten leren zelfstandiger te studeren, zelfverantwoordelijk te leren en in groepsverband samen te werken. Ze analyseren o.a. een lesmethode om te zien hoe de kerndoelen hierin aan bod komen en ze onderzoeken hoe, vooral het leesonderwijs, vorm heeft gekregen binnen de verschillende schooltypen.

Literatuur en leermiddelen

- Studiemateriaal en artikelen die tijdens de colleges worden behandeld.
- Bonset, H. e.a. (2015), *Nederlands in de onderbouw*. Bussum: Coutinho. Zesde druk. (ISBN 978 90 469 0446 6).

Toetsing

De studiepunten worden toegekend als:

- de voorbereidende opdrachten voldoende zijn uitgevoerd;
- het product met een voldoende is beoordeeld;
- de student kwalitatief voldoende aan de lessen heeft deelgenomen.

Vakdidactiek 3.2 Schrijfvaardigheid

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 3.2 Schrijfvaardigheid
Engelse vertaling:	Teaching methods 3.2
SBU / EC:	84 SBU / 3 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Aanwezigheid tijdens de lessen is sterk aanbevolen voor een goede studievoortgang. Dossieropdrachten en minilessen kunnen deels tijdens de lessen worden uitgevoerd.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Vakdidactiek 3.2 is (bijna) het laatste onderdeel van de leerlijn Vakdidactiek, die bestaat uit negen modules: de modules Vakdidactiek 1.1 t/m 1.4, 2.1, 2.2, 3.1 en 3.2 en VDO (vakdidactisch ontwerpen). De leerlijn is onderdeel van het domein Vakdidactiek.

Doelen en inhoud

Doelen

De studenten:

- hebben inzicht in de mogelijkheden van het toepassen van de didactische strategieën bij schrijfvaardigheid;
- hebben inzicht in recente (digitale) didactische ontwikkelingen van schrijfvaardigheidsonderwijs;
- hebben inzicht in mogelijkheden om te differentiëren bij schrijfvaardigheid;
- kunnen de inzichten die in deze cursus worden opgedaan verwerken in een workshop en deze in de vorm van een miniles toepassen;
- hebben inzicht in de verschillen in de programma's basisvorming, (v)mbo-leerwegen en onderbouw havo-vwo met betrekking tot het domein schrijfvaardigheid;
- kunnen lessen ontwerpen waarmee zij op verschillende manieren de drempels voor leerlingen bij schrijfvaardigheid verlagen;
- kunnen verschillende vakonderdelen van het schoolvak Nederlands met elkaar integreren;
- kunnen een beredeneerde wijze van toetsing vormgeven en verantwoorden (schriftelijke overhoringen, proefwerken, examens en eindtermen) van het domein schrijfvaardigheid;
- hebben inzicht in de problemen die leerlingen met technische schrijfvaardigheid kunnen ervaren (cognitieve overbelasting, motivatieproblemen, dyslexie en spellingproblemen).

Inhoud

In de cursus Vakdidactiek 3.2 wordt aandacht besteed aan het onderdeel **schrijfvaardigheid**. Hierbij komt ook de toetsing (schriftelijke overhoringen, proefwerken) aan de orde.

Relatie met Kennisbasis

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands. Verder draagt dit vak bij aan de verwerving van de kennisbasis Nederlands, met name 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 en 2.2.

Het vak draagt bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden van het schoolvak Nederlands. Verder draagt dit vak bij aan de verwerving van de kennisbasis Nederlands, met name 1.1, 1.2 en 1.4.

Domein 1 Vakdidactiek

Subdomein 1.1 Professionele context

1.1.1 Kennis van en visie op het schoolvak Nederlands

1.1.2 Beroepsgroep

Subdomein 1.2 Taalontwikkelen lesgeven
1.2.2 Taalvaardigheidsniveaus

Subdomein 1.4 Didactiek van het schoolvak
1.4.1 Didactiek, taalvaardigheid, taalbeschouwing en fictie

Domein 2 Taalvaardigheid
Subdomein 2.2 Schrijfvaardigheid en didactiek van schrijfvaardigheid
Subdomein 2.5 (Didactiek van) documenteren

Generieke Kennisbasis:
Domein A De school als leeromgeving
Domein C6 ICT-vaardigheden in de onderwijscontext

Werkwijze en organisatie

Deze cursus bestaat uit werkcolleges (van elk twee lessen). Tijdens de colleges worden individueel of in groepjes verschillende opdrachten gemaakt, waardoor de studenten leren zelfstandiger te studeren, zelfverantwoordelijk te leren en in groepsverband samen te werken. Ze ontwikkelen onder andere een workshop en ze onderzoeken hoe, vooral het schrijfonderwijs, vorm heeft gekregen binnen de verschillende schooltypen.

Literatuur en leermiddelen

- Studiemateriaal en artikelen die tijdens de colleges worden behandeld.
- Bonset, H. e.a. (2015), *Nederlands in de onderbouw*. Bussum: Coutinho. Zesde druk. (ISBN 9789046904466).

Toetsing

De studiepunten worden toegekend als:

- de student actief deelneemt aan de colleges en de workshop heeft verzorgd;
- het dossier met een voldoende beoordeeld is.

Verdiepingsmodules

Verdiepings Module Onderwijs Ontmoet Samenleving

Generieke verdieping

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Module	Onderwijs	Ontmoet	Samenleving
Code onderwijseenheid	Generieke verdieping			
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420 SBU/ 15 ECTS			
Studiejaar + periode	leerjaar 3, periode 4			
Ingangseisen	-			
Aanwezigheidsplicht	Er wordt gewerkt met een logboek waarin de student de gevraagde studiebelastinguren aannemelijk maakt.			

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De generieke verdiepingsModule Onderwijs Ontmoet Samenleving (MOOS) is een keuzemodule voor studenten in het derde leerjaar. De module is generiek en past bij onderwijspedagogiek.

Uitgangspunten:

In deze module werken studenten aan de voor hen betekenisvolle vragen waarbij de context onderwijs en samenleving in de volle breedte benut wordt.

De studenten werken toe naar een versteviging van hun zelfbewuste docenthouding en zijn in staat als beginnend beroepsbeoefenaar te functioneren in de samenleving en hun handelen kritisch te beschouwen en te verbeteren.

De vijf pijlers van FLOT die cruciale factoren zijn voor goed leraarschap worden vertaald in deze module.

Tijdens de module verbindt de student de drie invalshoeken van de triade: persoon, praktijk en theorie met elkaar om te komen tot een reflectieve onderzoekende houding.

Het programma van de module staat ten dienste van deze uitgangspunten.

Doelen en inhoud

Doelen

De student verdiept en verbreedt zijn pedagogisch didactisch handelingsrepertoire met de focus op concepten diversiteit, eigen-wijsheid, creativiteit, inclusie en ecologie.

De student ontwikkelt zich binnen de concepten in één of meer van de volgende thema's: Zorg, Krachtige leeromgeving, Gedrag Verstaan.

De student gaat de uitdaging aan om zijn grens op te zoeken, en zich te verdiepen in de theorie om daarmee zijn zelfbewuste docenthouding te verstevigen.

De ontwikkeling van de student is zichtbaar in zijn handelen en zijn reflecties daarop.

De student is zich bewust van de school als onderdeel van de samenleving en van zijn rol in de voorbereiding van de leerlingen op een toekomstige plek in de samenleving.

De student is zich bewust van de invloed van de omgeving van de school en kan op diverse manieren samenwerken met de samenleving om de school heen.

Inhoud

Voorbeelden bij verschillende thema's:

Zorg: Weet je de weg binnen de zorg in het kader van passend onderwijs? Interne zorg; Waar het gaat over de zorgleerling, ouderbetrokkenheid, mentoraat, interdisciplinair samenwerken, ZAT. De aansluiting en samenwerking met externe zorg, sociale kaart, (justitiële) jeugdzorg, signalering en handelen bij vermoedens van kindermishandeling.

Gedrag Verstaan: De toenemende verschillende onderwijsbehoeften van leerlingen vragen van de docent een uitbreiding van zijn handelingsvaardigheden. Hoe kunnen onderwijs en samenleving samen de jongeren krachtig begeleiden?

Gedrag Verstaan : Wat zijn de onderwijsbehoeften van leerlingen met ADHD, Autisme, ADD, ODD, dyslectie, dyscalculie, NLD, ...? Hoe vind deze leerling zijn weg in de maatschappij? Wat zijn visies op inclusie, wat is mijn visie en wat vraagt het van mij deze vorm te geven in de dagelijkse praktijk?

Krachtige leeromgeving:

Een kritische beschouwing van de inrichting van de eigen onderwijscontext ten aanzien van de ontwikkeling van de '21e-eeuwse vaardigheden'. Hoe ontwikkel je deze vaardigheden bij leerlingen, hoe ga je in op de diversiteit daarbinnen en wat zijn mijn eigen leraar vaardigheden daarin?

Gedrag Verstaan: Wat is het geheim van een goede leraar? (interviews en schoolbezoeken) Wat kom ik als leraar tegen in bijvoorbeeld een grote stadsschool? (onderzoek en schoolbezoek)

Relatie met Kennisbasis

In de pedagogische didactische verdiepingsmodule neemt de student deel aan themabijeenkomsten en verschillende workshops die door experts uit het instituut en het werkveld verzorgd worden, hij gaat aan de slag met vraagstukken uit de praktijk en opdrachten rondom actuele thema's, voert opdrachten uit in een praktijk, presenteert, neemt deel aan intervisiebijeenkomsten, inspiratie-bijeenkomsten, peercoaching, critical friend groepen.

De doelen en inhoud van de module zijn gerelateerd aan:

- Het didactisch concept FLOT: de Pijlers en de Plus
- De bekwaamheidseisen
- De Generieke Kennisbasis (GKB)

Werkwijze en organisatie

In de module 'Onderwijs ontmoet samenleving' gaat de student in groepjes projectmatig aan de slag op het raakvlak van onderwijs en samenleving.

De module bestaat uit centrale inspiratiebijeenkomsten en workshop en intervisiebijeenkomsten.

Tijdens de inspiratiebijeenkomsten en workshops maakt de student kennis met de thema's van de module : Zorg, Krachtige leeromgeving en Gedrag verstaan. Binnen deze thema's worden de concepten diversiteit, eigen-wijsheid, creativiteit, inclusie en ecologie uitgewerkt.

De student start met een project dat koppeld is aan één of meerdere thema's binnen de context onderwijs ontmoet samenleving. De ontmoeting van het onderwijs met de samenleving moet daadwerkelijk plaatsvinden.

De student werkt in themagroepen aan het project. In het project verbindt de student praktijk, theorie en persoon (triade). De student neemt initiatieven in het maken van contact en samenwerken met de praktijk. De praktijk is hier meer dan de school. Denk ook aan Jeugdhulpverlening, culturele instellingen, NGO's, bejaardenhuizen, gemeente.

De student zorgt voor een theoretische onderbouwing van zijn project.

De student houdt een logboek bij.

Literatuur en leermiddelen

Zie modulewijzer

Toetsing

De hele module wordt afgesloten als alle onderdelen minimaal voldoende zijn.

Alle onderdelen tellen even zwaar mee bij de beoordeling. Mocht de student een van de onderdelen met een onvoldoende afsluiten, dan is het mogelijk om dat onderdeel te herkansen.

Voor onderdelen en de rubric → zie modulewijzer

Aanvullende informatie

Module verantwoordelijken zijn: Annet Meinen en Marleen Koppers. Contactpersoon is Annet Meinen.

NB. In periode 4 van schooljaar 2020- 2021 wordt deze module uitgevoerd. De module wordt geëvalueerd. De opbrengsten van de evaluatie worden gebruikt om de module waar nodig aan te passen. De uiteindelijke versie van de module kan in 2021-2022 dus afwijken van bovenstaande informatie.

Verdiepingsmodule - Intercultureel leren

Algemeen

Naam module	Module Intercultureel Leren
Engelse vertaling	Module Intercultural Learning
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420 sbu/ 15 ECT
Studiejaar + periode	Jaar 3, periode 4

Inhoud en leerdoelen

Binnen verdiepingsmodule Intercultureel Leren heb je een keuze uit 3 onderdelen.

Onderdeel A: Een internationalisation@home programma binnen de TRION scholen in Eindhoven, Bladel en Helmond (ISE, Stedelijk college, Jan van Brabant en Pius)

Onderdeel B: Internationalisation Abroad: een buitenland verblijf.

Onderdeel C: Preparing for Culturally Responsive Teaching. Dit programma is tijds- en plaatsafhankelijk.

De drie onderdelen zijn allen gericht op het ontwikkelen van je interculturele en internationale competenties en hebben alle drie een eigen karakter en aanpak. Zo kun jij kiezen welke manier van interculturele en internationale competenties op doen, het beste bij jou past.

In overleg met de International Officer van je eigen opleiding kun je toestemming vragen om een combinatie van onderdelen te maken. Zo kan een deeltijd student bijvoorbeeld een korter buitenland verblijf (onderdeel B) of een 2-weken op een van de schooltypes uit onderdeel A combineren met onderdeel C.

Een eerste stap is het doornemen van deze modulewijzer. Je vindt hier een uitgebreide omschrijving van alle drie de onderdelen terug. Voor aanvullende informatie over inhouden verwijzen we je naar de [portal site](#).

Heb je een keuze gemaakt?

Schrijf je dan in voor de verdiepingsmodule Intercultureel Leren via de portal site.

Heb je gekozen voor onderdeel A? Dan neemt de coördinator van de module internationalisation@home t.z.t. contact met je op om je inschrijving te bevestigen. Voor onderdeel A zijn er een beperkt aantal plekken beschikbaar. Bij veel aanmeldingen kan er selectie plaatsvinden.

Heb je gekozen voor onderdeel B of C of wil je een combinatie van B en C aanvragen? Neem dan zelf contact op met de International Officer van jouw opleiding. De [IO's](#) vind je hier terug. Je legt aan de IO een Personal Development Plan voor waarin je aangeeft hoe je invulling wilt geven het onderdeel (of de onderdelen) waar jij voor hebt gekozen. Na goedkeuring van je Personal Development Plan kun je aan de slag.

Wil je een combinatie van onderdelen maken met onderdeel A ook contact op met de International Officer en met de coördinator van Internationalisation@home. Voor onderdeel A zijn er een beperkt aantal plekken beschikbaar. Bij veel aanmeldingen kan er selectie plaatsvinden. Als je toestemming hebt lever dan je Personal development plan in bij je International Officer.

Onderdeel A: Internationalisation@home

Intercultureel leren in (Inter)nationale contexten binnen Trion Opleidingschool

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Internationalisation@Home - Intercultureel leren in (Inter)nationale contexten binnen Trion Opleidingscholen
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420 SBU/ 15 EC
Studiejaar + periode	Jaar 3 periode 4

Inhoud en leerdoel

Hoe ga je om met een toenemende mate van (inter)culturele diversiteit in je klassen? Hoe gaat een school om met een (groot) aantal leerlingen of zelfs een bijna volledige leerling populatie die een andere taal dan Nederlands als hun moedertaal spreekt?

Internationalisering krijgt een steeds prominentere plaats in het Nederlandse onderwijs: denk aan scholen voor tweetalig onderwijs (TTO), Internationale scholen (IS) of scholen voor de eerste opvang van andersstaligen (EOA).

Tijdens deze module maak je samen met internationale studenten kennis met een drietal internationale onderwijscontexten binnen de Opleidingschool Trion. Je werkt samen als groep en krijgt de kans je te verdiepen in de visie van deze scholen op culturele diversiteit en het bijbehorende gedifferentieerde taalonderwijs, waarin de termen CLIL, doeltaal-voertaal en NT2 aan de orde van de dag zijn.

In iedere internationale schoolcontext wordt een blok van 2 of 3 weken aangeboden met een afwisselende interactieve workshops college door zowel inhoudelijke expert als praktijk experts. Je werkt daarnaast individueel en in groepsverband aan verschillende praktische opdrachten waarin je in zowel een observerende als uitvoerende rol actief bent en midden in de praktijk staat.

Doelen

Internationale Context en burgerschapsvorming

Als deelnemer aan deze module:

- maak je kennis met aspecten van culturele diversiteit, identiteit en interculturele communicatie;
- maak je kennis met drie internationale contexten binnen opleidingschool Trion:
  - Tweetalig onderwijs mavo/ havo/ vwo (TTO)
  - International School Eindhoven (ISE)
  - Eerste Opvang Anderstaligen (EOA) NT2
- observeer en onderzoek je de culturele- en politieke achtergronden en burgerschapsvorming binnen deze drie internationale contexten in de praktijk;
- leer je de plek van deze verschillende soorten onderwijs in onze samenleving beschrijven;
- verdiep je jezelf in cultuurverschillen en leer je hoe deze de onderwijscontext en -cultuur beïnvloedt.

Verkennen van de verschillende internationale doelgroepen

Als deelnemer aan deze module:

- krijg je de kans zowel leerlingen als docenten te spreken en te vragen naar hun ervaringen;
- doe je onderzoek naar (of ervaar je aan den lijve) de verschillende doelgroepen van de scholen.

Taalbeleid

Als deelnemer aan deze module:

- krijg je inzicht in de principes van CLIL, doeltaal-voertaal, taalgericht vakonderwijs, immersie en NT2 binnen verschillende onderwijscontexten;
- ga je op zoek naar de verschillen en overeenkomsten tussen deze vormen van taalonderwijs;
- Leer je de impact begrijpen van de meertaligheid van leerlingen in de lespraktijk “*Wat betekent deze meertaligheid voor jouw toekomstige werk als docent?*”.

Professionalisering van je eigen docentschap

- Als deelnemer aan deze module:

- maak je deel uit van een groep (internationale) studenten die zich gaan verdiepen in tal van onderwerpen rondom de thema's internationalisering CLIL en taalbeleid;
- werk je aan je eigen interculturele competenties als docent;
- pas je opgedane inzichten toe in de reguliere Nederlandse context;
- raak je bekend met de ICOMs, de internationale competenties die gehanteerd worden binnen internationaliseringsinitiatieven in hoger onderwijs opleidingen;
- krijg je de kans om je eigen Engelse taalvaardigheid te verbeteren.

Werkvormen en leeractiviteiten

Binnen iedere locatie van opleidingsschool Trion wordt een blok van 2 of 3 weken aangeboden met een tal van zowel inspirerende interactieve inhoudelijke workshops waarin je zowel observerend, uitvoerend en reflecterend aan de slag gaat. Tijdens deze module geldt een aanwezigheidsplicht van 100%, omdat je dagelijks op de verschillende locaties verwacht wordt.

Toetsing

Tijdens de module werk je aan een aantal opdrachten die je via een online platform inlevert. Voor iedere sub-context ontwikkel je een eindopdracht en aan het eind van de module volgt een collectieve eindopdracht waarbij je de opgedane inzichten presenteert. Je eindcijfer is het gemiddelde van de opdrachten.

Aanvullende informatie

Taal en professionele houding gedurende de module

Gezien het internationale karakter van deze module gebruik je, afhankelijk van de onderwijscontext, zowel Nederlands als Engels als voer- en doeltaal. Tevens maak je in je verslaglegging gebruik van naslagmateriaal in deze beide talen.

Alle producten die je in het Engels produceert worden nagekeken op inhoud en niet op taal: het niveau van je Engels wordt dan ook enkel formatief van feedback voorzien en je wordt hier niet op afgerekend. Omdat je als deelnemer aan deze module als gast, maar ook zeker als toekomstig collega gezien en behandeld wordt, wordt een professionele en proactieve houding van jou als collega in opleiding als vanzelfsprekend gezien.

Moduleverantwoordelijken:

Smulders, S. (FLOT) en Heunks, S. (Trion Opleidingsschool)

Onderdeel B: Internationalisering Buitenland

Algemeen

Naam Onderdeel	Buitenland verblijf
Engelse vertaling	Internationalisation Abroad
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	Standaard 15 ECT. Bij goedkeuring van combinatie tussen onderdeel B en C door International Officer geldt dat elke week buitenland verblijf telt voor 2 ECT.
Studiejaar + periode	Jaar 3, periode 4

Inhoud en leerdoelen

Voor de module Internationalisation Abroad regel je zelf een verblijf in het buitenland in overleg met de International Officer van je opleiding. Als je voor dit onderdeel de volledige 15 ECT wil inzetten, dan dien je minimaal 8 weken in het buitenland te verblijven. Je toont zelf aan in je aanvraag en in je 'personal development plan' hoe de activiteiten die je uitvoert tijdens je buitenlandverblijf bijdragen aan de ontwikkeling van jouw internationale en interculturele competenties (ICOMS). Een korte omschrijving van deze competenties kun je op de [portalsite](#) terug vinden. Daarnaast draagt je verblijf bij aan je bekwaamheidseven leraar vo/bve en/of de kennisbasis van jouw vakgebied.

Het doel van het buitenlandverblijf is om je bewust te worden van een andere cultuur en van je eigen cultuur in relatie tot deze andere cultuur. Tijdens je verblijf werk je voortdurend aan je eigen interculturele & internationale competenties (ICOMS) en communicatieve vaardigheden door om te gaan met deze verschillen. Je bent tijdens, en na afloop, van je verblijf in staat om te reflecteren op je ervaringen en je kunt de kennis die je hebt opgedaan vertalen naar het leraarschap.

Voor meer informatie omtrent de mogelijke invulling van de verdiepingsmodule internationalisering buitenland en de aanmeld procedure kun je kijken op de [portalsite](#).

N.B. Wil je i.v.m. studie of stage een semester naar het buitenland neem dan contact op met je International Officer om de mogelijkheden en de eventueel op te lopen studievertraging te bespreken. Er zijn strenge [deadlines](#) voor een Semester Abroad bij een partner universiteit. Hou hier rekening mee met je voorbereiding.

Werkvormen en leeractiviteiten

De werkvormen en leeractiviteiten stel je zelf vast in overleg met je International Officer in je 'personal development plan'. Hierbij kies je uit activiteiten uit de reader 'Internationalisation Abroad' die beschikbaar zijn gesteld op de portal site.

Toetsing

Tijdens je buitenlandverblijf houd je wekelijks een log bij dat wordt beoordeeld door je International Officer (formatief). Aan de hand van je 'personal development plan' stel je in overleg met je International Officer een portfolio samen met bewijs van de voortgang die je hebt gemaakt m.b.t. de doelen die je hebt gesteld in je 'personal development plan'. Je maakt hiervoor gebruik van activiteiten

uit de reader 'Internationalisation Abroad' die beschikbaar zijn gesteld op de portal site. Voor je portfolio schrijf je ook een kritische reflectie op je verblijf. Daarnaast neem je bij terugkomst deel aan een 'international fair' om de ervaring die je hebt opgedaan te delen met andere studenten. Alle documenten die je inlevert dienen in het Engels te worden geschreven indien de voertaal tijdens je buitenlandverblijf Engels is. Het Engels hoeft niet foutloos te zijn, maar wel van voldoende niveau dat de taal geen belemmering vormt voor het overbrengen van je boodschap.

De beoordelingsrubric vind je terug op de [portalsite](#).

Onderdeel C: Preparing for Culturally Responsive Teaching

Algemeen

Naam module	Preparing for Culturally Responsive Teaching
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	1 - 15 ECT (maatwerk programma)
Studiejaar + periode	3, periode 4 (Start datum kan aangepast worden in overleg met International Officer en SLB)

Inhoud en leerdoelen

Deze module biedt bouwstenen aan die je helpen in je ontwikkeling richting een cultureel responsieve docent. Voor cultureel responsieve docenten zijn de culturele eigenschappen, ervaringen en perspectieven van etnisch diverse leerlingen leidend voor het vormgeven aan effectief onderwijs voor alle leerlingen. Cultureel responsief lesgeven is gebaseerd op de aanname dat wanneer kennis en vaardigheden gelinkt worden aan de belevingswereld en het referentie kader van de leerlingen, dat leren dan meer betekenis krijgt, aantrekkelijker wordt voor leerlingen en tot meer diepgaand en gemakkelijker leren leidt. Cultureel responsief lesgeven vraagt om kennis over culturele diversiteit en de verwerving van gedetailleerde en feitelijke informatie over culturele bijzonderheden van specifieke etnische groepen. Vervolgens is het van belang dat docenten leren om deze nieuw opgedane kennis om te zetten in onderwijs en instructie. Deze module dient ervoor om je inzicht te geven in cultuur en culturele diversiteit binnen jouw onderwijs context en om vervolgens een (meer) cultureel relevante pedagogie te ontwikkelen. De module bestaat uit verschillende bouwstenen die te combineren zijn naar wens. Als leidraad voor deze module en bijbehorende activiteiten maken we gebruik van het "Framework of Teacher Competence for Diversity" (European Council 2010).

Table 1: Framework of teacher competences for diversity

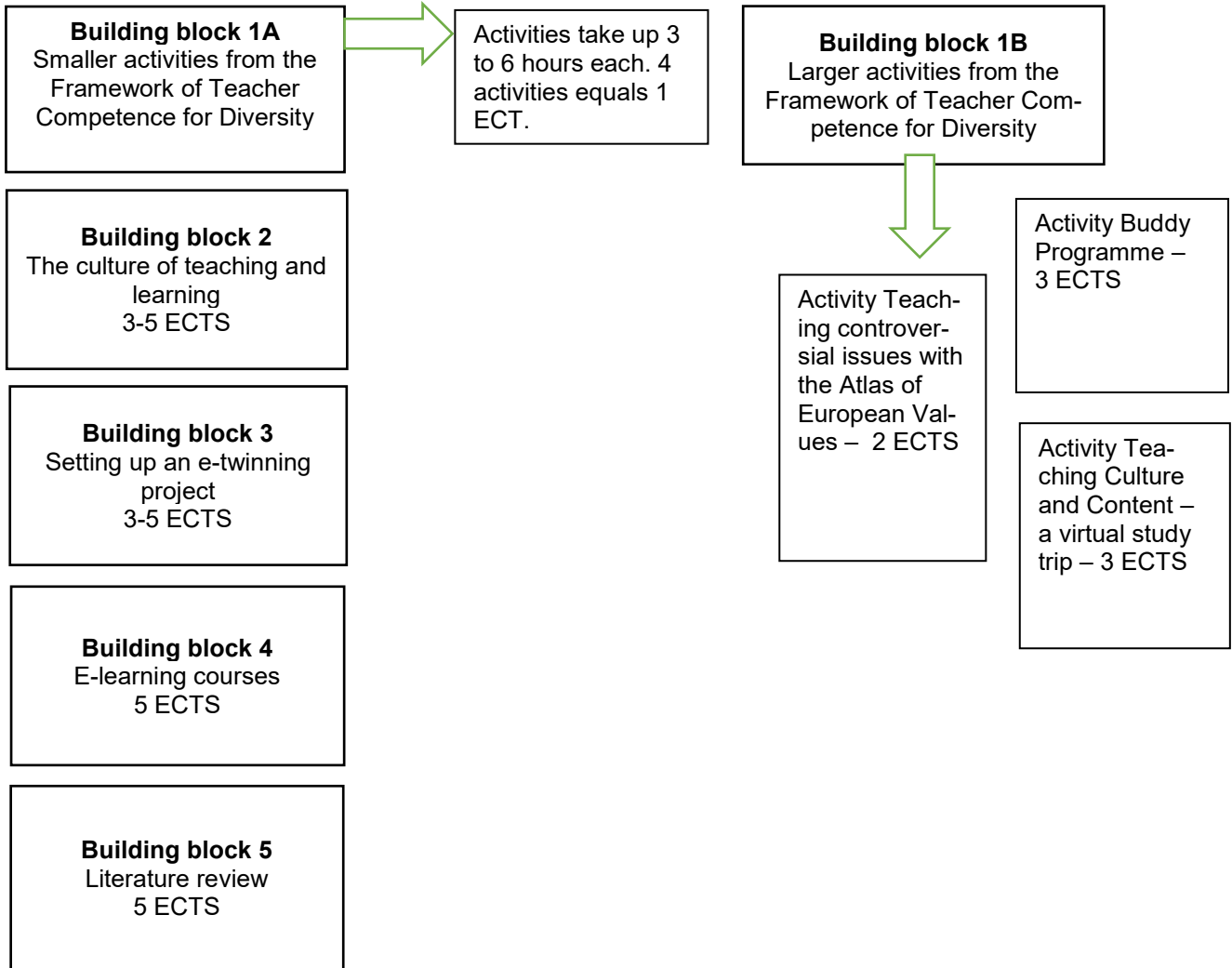
Knowledge and understanding	Communication and relationships	Management and teaching
Competence 1 Knowledge and understanding of the political, legal and structural context of socio-cultural diversity	Competence 7 Initiating and sustaining positive communication with pupils, parents and colleagues from different socio-cultural backgrounds	Competence 13 Addressing socio-cultural diversity in curriculum and institutional development
Competence 2 Knowledge about international frameworks and understanding of the key principles that relate to socio-cultural diversity education	Competence 8 Recognising and responding to the communicative and cultural aspects of languages used in school	Competence 14 Establishing a participatory, inclusive and safe learning environment
Competence 3 Knowledge about different dimensions of diversity eg ethnicity, gender, special needs and understanding their implications in school settings	Competence 9 Creating open-mindedness and respect in the school community	Competence 15 Selecting and modifying teaching methods for the learning needs of pupils
Competence 4 Knowledge of the range of teaching approaches, methods and materials for responding to diversity	Competence 10 Motivating and stimulating all pupils to learn individually and in co-operation with others	Competence 16 Critically evaluating diversity within teaching materials, eg textbooks, videos, media
Competence 5 Skills of inquiry into different socio-cultural issues	Competence 11 Involving all parents in school activities and collective decision-making	Competence 17 Using a variety of approaches to culturally sensitive teaching and assessment
Competence 6 Reflection on one's own identity and engagement with diversity	Competence 12 Dealing with conflicts and violence to prevent marginalization and school failure	Competence 18 Systematic reflection on and evaluation of own practice and its impact on students

Werkvormen en leeractiviteiten

Een belangrijk karaktereigenschap van deze module is zijn flexibiliteit. Door middel van bouwstenen stel je je eigen programma samen, naar gelang het aantal ECTS dat je dient te behalen. Alle activiteiten die deel uit maken van de verschillende bouwstenen zijn gelinkt aan competenties uit het "Framework of Teacher Competence for Diversity". Voor activiteiten verwijzen we je naar de [portal site](#). De reader op de portal site bevat een handig overzicht van alle activiteiten en bijbehorende doelen en aantal ECTS.

Je programma stel je vervolgens samen in je Personal Development Plan. In dit plan geef je aan van welke bouwstenen je gebruik wilt maken en kies je eventueel uit activiteiten binnen een bouwsteen. Je verantwoord in het Personal Development Plan je keuze en legt deze voor aan de International Officer van je opleiding ter goedkeuring. Bij goedkeuring begin je aan het samenstellen van een portfolio waarin je bewijzen verzameld die aantonen dat je de voorgestelde activiteiten hebt ondernomen.

BUILDING BLOCKS

Toetsing

Gebaseerd op je Personal Development Plan stel je een portfolio samen met bewijzen die aantonen dat je de activiteiten hebt uitgevoerd. Je dient je portfolio voor assessment in bij de International Officer van jouw vakgroep. Elke bouwsteen heeft een eigen checklist of rubric die gebruikt wordt in de formele assessment van die bouwsteen. Je dient elke bouwsteen met een voldoende af te ronden om de module "Preparing for Culturally Responsive Teaching" voldoende af te kunnen ronden. Wanneer je alle, door jou geselecteerde bouwstenen, succesvol hebt afgerond, worden de cijfers gemiddeld en ontvang je een eindcijfer voor de module "Preparing for Culturally Responsive Teaching".

Bouwstenen die met een onvoldoende worden beoordeeld door je International Officer, worden voorzien van feedback en feedforward en kunnen nog éénmaal ingeleverd worden. De deadline voor deze herkansing wordt gezet door de International Officer van je opleiding. Let op: Deelcijfers voor voldoende afgeronde bouwblokken vervallen na een jaar.

Verdiepingsmodule - Vakdidactiek Bèta+

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Verdiepingsmodule vakdidactiek Bèta +
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	15EC 420SBU
Studiejaar + periode	Studiejaar 3, periode 4
Aanwezigheidsplicht	Er is aanwezigheidsplicht voor sommige onderdelen.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De verdiepingsmodule vakdidactiek Beta+ is één van de verdiepingsmodules die in periode 4 van jaar 3 worden aangeboden en vormt een voorbereiding op de afstudeerfase.

Inleiding

De verdiepingsmodule Bèta+ staat in het thema van TEC for society. De afkorting TEC staat voor Technologie, Entrepreneurship en Creativity. Dit zijn Fontys brede thema's waarmee de hogeschool zich wil onderscheiden. De thema's binnen TEC zijn uitgesproken, onderscheidend en maatschappelijk relevant. Ze passen bij onze regio, die zich ten opzichte van de rest van Nederland onderscheidt op technologisch en creatief vlak. De regio's Midden- en Oost-Brabant (Brainport) groeien door het ondernemerschap dat de technologie en creativiteit omzet in toegevoegde waarde voor de maatschappij. Deze regio's liggen in het hart van het werkgebied van Fontys Hogescholen en daardoor extra relevant voor de studenten van Fontys.

FLOT leidt leerlingen op voor deze regio's met als doel middels het onderwijs aan onze leerlingen hen voor te bereiden op hun toekomst. Dat doen we door de leerlingen hun talenten in ondernemerschap, creativiteit en technology te laten ontwikkelen. Om dat goed te kunnen als leraren is het belangrijk dat ook wij onze blik verbreden op technologie, onze creativiteit verbinden met het docentschap en onze ondernemerschapscompetenties onderzoeken en verder ontwikkelen.

Als lerarenopleiding zien wij veel mogelijkheden binnen vakoverstijgend onderwijs om de TEC-thema's aan het onderwijs te verbinden. Daarom bieden we deze module vakoverstijgend aan en hopen dat het tot nieuwe verbindingen brengt tussen opleidingen en later in jouw werkende leven. Want ondernemerschap ontstaat bij het leggen van creatieve verbindingen tussen bestaande structuren. We hopen dat jullie elkaar gaan vinden en actief gaan samenwerken en hierbij alle technologische middelen voor inzet die je inspiratie en motivatie bieden!

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

Binnen deze verdiepingsmodule wordt er gewerkt aan drie leeruitkomsten (LUKs). Er is een leeruitkomst geschreven voor ieder TEC-thema. De verleiding bestaat misschien om deze leeruitkomsten als afzonderlijke onderdelen te behandelen, het is echter de uitdaging om deze leeruitkomsten zoveel mogelijk met elkaar te verbinden in de uitwerking van je eindproduct Technology: De student is in staat toegevoegde waarde te creëren met behulp van technologie in zijn onderwijs. De student kan de toegevoegde waarde van technologie in zijn onderwijs onderbouwen en verantwoorden. De student kan zijn proces van vernieuwing delen en is zich bewust hoe hij collega's hierbij kan betrekken, waarbij hij een voorbeeldrol kan pakken en hierop kan reflecteren.

Entrepreneurship: De student is in staat om toegevoegde waarde te creëren door de verbinding te leggen tussen verschillende partijen zoals bijvoorbeeld school, bedrijf of instelling. De student kan deze waarde duiden voor de samenwerkende partijen en is nieuwsgierig naar mogelijkheden voor ondernemerschap in de zelfgekozen onderwijscontext. Daarbij reflecteert de student op zijn ondernemerschapscompetenties met een passend reflectiekader.

Creativity: De student toont aan en verantwoordt zowel op het gebied van technology als op het gebied van ondernemerschap dat de creaties hoog scoren op originaliteit en op geschiktheid binnen de gegeven situatie. De student geeft hierbij inzicht in het ontwerpproces waarin fases van divergent en convergent

denken en andere creatieve denktechnieken gebruikt worden. De student reflecteert op zijn vaardigheden wat betreft creativiteit, hierheen geeft hij aan wat hij beheerst en waar ontwikkelruimte zit.

Relatie met afstudeerfase

De verdiepingsmodule is erop gericht om studenten voor te bereiden op de afstudeerfase. De openheid en vrijheid om via een dossier leeruitkomsten aan te tonen, zonder te specifieke opdracht, waarbij ze zelf initiatief moeten nemen en gerichte feedback ophalen, zijn eigenschappen die ze bij het afstuderen kunnen inzetten. Ook de inhoud van het dossier zou een basis kunnen zijn om VDO volgend jaar vorm te geven.

Werkwijze en organisatie

De studenten lopen minimaal twee dagen per week stage bij een bedrijf en/of een school, waarbij ze leerervaringen opdoen die ze kunnen gebruiken om de leeruitkomsten aan te tonen. De andere dagen zijn er docenten beschikbaar voor verschillende leerervaringen. Zo wordt er kennis overgedragen, feedback gegeven, wordt er aan procesbegeleiding gedaan en waar nodig gedurende de weken onderwijsaanbod georganiseerd. Dit is ook afhankelijk van de vragen die uit de groep studenten komen.

Literatuur en leermiddelen

De omschrijving van de literatuur en leermiddelen zullen in de bijeenkomsten worden verspreid. Er is geen verplichte literatuur.

Toetsing

Je levert een dossier in waarin je de drie leeruitkomsten aantoont. De precieze inhoud van dit dossier is vrij, de leeruitkomsten zijn hiervoor leidend. Er is een rubric beschikbaar op de samenwerkingssite, aan de hand daarvan zal je worden beoordeeld. Eerst wordt bepaald of de leeruitkomsten zijn aangetoond.

Als de leeruitkomsten zijn aangetoond, wordt aan de hand van de rubric het eindcijfer bepaald.

Als de leeruitkomsten niet zijn aangetoond, krijg je feedback en kun je het dossier nog een keer als herkansing inleveren.

Verdiepingsmodule - Vakdidactiek Gamma

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Vakdidactiek Gamma
Engelse vertaling	
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420/15
Studiejaar + periode	jaar 3, periode 4

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze module is één van de keuzeonderdelen aan het eind van de hoofdfase, toegankelijk voor voltijd studenten aardrijkskunde, geschiedenis, maatschappijleer, levensbeschouwing en (Algemene en Bedrijfs)economie. De module is een verrijking vanuit de eigen vakdidactiek en vakinhoud én vanuit de samenwerking met de andere gammavakken. Ze borduurt dan ook voort op zowel de vakspecifieke vakdidactische leerlijn als op de module 'mens-en-maatschappij'. Aangezien het vakdidactisch ontwerpen van onderwijs een rol speelt, vormt deze module de schakel tussen de vakdidactische programma's in de hoofdfase en het vakdidactisch ontwerpen in de afstudeerfase. Daarnaast wordt dieper ingegaan op relevante gamma-thema's, zodat ook de vakkennis verdiept raakt. Ten slotte wordt de student toegerust om in zijn toekomstige werkomgeving vakoverstijgend gamma-onderwijs mede vorm te geven, bijvoorbeeld vanuit het perspectief van toekomstgericht onderwijs.

Inhoud en doelen

Inhoud:

Alle gamma-schoolvakken spelen een rol in de voorbereiding van jonge mensen op hun persoonlijke toekomst en op hun rol als burger in de toekomstige samenleving. Zelfs als jouw schoolvak in principe het verleden bestudeert. Maar wat betekent dat nu precies? Hoe de toekomst eruit zal zien weten we niet. Maar we hebben allemaal wel beelden over de toekomst en overal wordt gewerkt 'aan de toekomst'. Welk gereedschap kunnen deze schoolvakken jonge mensen bieden om beter voorbereid te zijn op die toekomst en er over te kunnen nadenken? De wereld is complex: kan het combineren van verschillende perspectieven uit schoolvakken de leerling helpen om op een doordachte manier over de toekomst na te denken? Deze vragen staan centraal in de vakdidactische verdiepingsmodule voor de gammavakken. Er zijn van de ze verdiepingsmodule twee varianten: aardrijkskunde-geschiedenis-levensbeschouwing en economie-maatschappijleer.

Alle gamma-schoolvakken bestuderen deze thema's met een eigen begrippenapparaat en benaderingswijze (vocabulary en grammatica). Niet alleen in de vakwetenschappen zelf, maar ook in het onderwijs in het tweedegraads veld wint een interdisciplinaire denkwijze aan belang. Economie en maatschappijleer doen een poging actuele en/of toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen te beschrijven, verklaren en te duiden. Hierover moet je ook als kritisch burger een oordeel moet kunnen vellen, én dit moet kunnen leren aan zijn leerlingen. Hierbij is het beheersen van denkvaardigheden en helder taalgebruik essentieel. Dit is wat docenten van de gammavakken hun leerlingen moeten leren. Daarbij hoort ook zeker het beheersen van denkvaardigheden en het gebruik van heldere taal.

Daarom maakt de student in deze module kennis met de theorie achter en de praktische uitwerking van toekomstgericht onderwijs. In een eerste onderdeel zal dat vooral theoretisch van aard zijn, waarbij er steeds een verkenning van de praktijk wordt gemaakt. Het tweede, daaropvolgende deel, staat in het teken van de praktische vertaalslag, waarbij de studenten aardrijkskunde, geschiedenis en levensbeschouwing enerzijds en de studenten economie en maatschappijleer anderzijds concrete thema's zullen verkennen.

Alle studenten worden in deze module vertrouwd gemaakt met de perspectieven en methodieken van toekomstgericht onderwijs. De vakdidactische vraag naar het wat, waarom en hoe van het vakgebied staat daarbij centraal. Vragen die daarbij aan de orde komen zijn onder andere: 'Op welke wijze bereidt mijn vak leerlingen voor op de toekomst? En om wat voor soort toekomst gaat dat dan? Welke kennis en vaardigheden staan daarbij centraal? Op welke wijze is er in de doelen en methoden van mijn schoolvak al aandacht voor de toekomstdimensie van leerlingen en maatschappij?'.

Er zijn van de ze verdiepingsmodule dus twee varianten: aardrijkskunde-geschiedenis-levensbeschouwing, met als centrale thema erfgoed, en economie-maatschappijleer, met als centrale thema technologie. Hieronder beschrijven we kort wat deze twee varianten inhouden:

Voor studenten **geschiedenis, aardrijkskunde en levensbeschouwing** is gekozen voor het thema 'erfgoed'. Erfgoed is een dynamisch begrip, want wat wij vinden wat erfgoed is, behouden moet blijven of mag verdwijnen, verschilt per persoon, groep, samenleving maar ook per tijd. En wat voor soorten erfgoed zijn er dan? Hoe gaan wij om met steeds heftiger wordende discussies over het wel of niet behouden van erfgoed? Welke dilemma's kom je tegen? En welke andere groepen in de samenleving houden zich bezig met erfgoed?

Bij deze vragen spelen de begrippen tijd, ruimte en zingeving dus een belangrijke rol, kernbegrippen bij de vakken geschiedenis, aardrijkskunde en levensbeschouwing. Waarom vinden we iets 'erfgoed', waarom willen we het wel of niet bewaren, en hoe hergebruiken we erfgoed? Welke historische, religieuze en geografische betekenissen zijn er en hoe gebruiken we erfgoed in onze huidige en toekomstige leefomgeving? Erfgoed is een breed thema dat zich goed leent voor omgevingsonderwijs inclusief excursies en veldwerk, bovendien altijd 'lokaal' is maar tegelijkertijd overal te vinden (werelderfgoed).

Erfgoed is vaak – bewust of onbewust – deel van de leefwereld van mensen en draagt daardoor bij aan zijn identiteitsontwikkeling. In deze module exploreren we de mogelijkheden waarop je erfgoed in kunt zetten om verschillende doelgroepen in de samenleving kennis te laten maken met de historische ontwikkeling van hun leefomgeving en als leermiddel in je educatief materiaal om de lesstof tastbaar te maken. Daarbij wordt niet alleen aandacht besteed aan wat de meerwaarde is van het aanwezige erfgoed, maar ook bekeken met welke werkvormen en leeractiviteiten deze meerwaarde het best tot zijn recht komt. Verder stimuleren wij het ontwikkelen van een eigen visie op erfgoed, erfgoededucatie en de rol van erfgoed in het bespreken van controversiële thema's of dilemma's. Vakinhoud, de eigen leefomgeving, vakdidactiek en vakoverstijging komen in deze cursus zodoende betekenisvol samen.

Naast hoor- en werkcolleges, zal een groot deel van deze cursus buiten het instituut georganiseerd worden. Daarbij moet worden gedacht aan museumbezoek, landschapsexcursies, het bezoeken aan erfgoedinstellingen, archiefbezoek, rondleidingen door wijken, oral history, microgeschiedenis en archeologische projecten. Er wordt expliciet gewerkt vanuit een vakoverstijgende aanpak. Uiteindelijk leveren deze activiteiten een eigen onderzoek op, dat tevens wordt vertaald naar eigen, handzaam lesmateriaal.

Voor studenten **maatschappijleer en economie** staan hogere denkvaardigheden, taal en het lezen van technologie centraal. Gammadocenten willen leerlingen helpen de wereld om hen heen te begrijpen en hen helpen een oordeel te vormen. Het gaat er daarbij om dat je leerlingen leert hoe, in plaats van wat ze ergens over moeten denken of oordelen. Omdat die wereld zich in taal en verhalen presenteert, staan de in deze module centraal. Of het nu om het begrijpen van de gedachten van anderen gaat, of om het formuleren van je eigen gedachten: taal en (vak)begrippen zijn daarbij onontbeerlijk. Het analyseren van argumenten in de krant, de kracht van metaforen in woord en beeld, het kunnen doorprikken van mythen of vaag taalgebruik en het opsporen van impliciete aannames onder een verhaal zijn vaardigheden die daar bij van pas komen.

Ook de eigen lesmethode wordt daarbij betrokken: welke verhalen worden daar verteld, en op welke manier? Welke aspecten van een onderwerp blijven daar juist onderbelicht? Omdat iedere docent zelf ook weer gebruik maakt van verhalen in zijn lessen, wordt ook geleerd om zelf beter onderbouwde en meer complete verhalen te construeren. Speciale aandacht zal hierbij uitgaan voor de concept-contextbenadering, die in de vakdidactiek van zowel maatschappijleer als economie een prominente rol speelt. En, door het zelf ontwerpen van lesmateriaal, hoe je dat op jouw beurt jouw leerlingen weer kunt leren.

De laatste jaren is er in algemene zin veel over deze vaardigheden gepubliceerd. In deze module maakt de student daar kennis mee aan de hand van voor zowel de maatschappijleer- als economiedocent relevante thema's zoals welvaart & armoede, groei & ongelijkheid en markt & overheid. Onder leiding van de docent en samen met medestudenten, maar ook zelfstandig, zul je je buigen over teksten, media en bronnen rondom belangrijke gammathema's. Werkvormen als close-reading van een tekst en een excursie naar een museum maken daarom onderdeel uit van de module.

Bijzondere aandacht wordt daarbij geschonken aan technologische ontwikkelingen. Mensen maken steeds meer gebruik van technologische middelen (betaalpas, iPhones, zorgrobots). Dat die technieken

van invloed zijn op het gedrag van mensen staat vast. De meningen zijn verdeeld over de uitkomsten van de technologie waarmee we ons omringen. Is technologie altijd herkenbaar als zodanig, of is (sommige) technologie zo vanzelfsprekend geworden dat we er een blinde vlek voor hebben ontwikkeld en dus ook geen vragen meer stellen over de consequenties van het gebruik ervan? En hoe neem ik een eigen weloverwogen standpunt in bij zulke ontwikkelingen?

Doelen:

Generiek: Introductie in toekomstgericht onderwijs

De student...

- Kan in eigen woorden de achtergronden van toekomstgericht onderwijs uit leggen en aangeven welke kennis, vaardigheden en houdingsaspecten daarbij van belang zijn;
- Kan voor zijn eigen schoolvak deze kennis, vaardigheden en houdingsaspecten op hoofdlijnen beschrijven / benoemen en analyseren in welke mate deze in (een deel van) het huidige onderwijs (methoden, praktijk) zichtbaar zijn;
- Kan in een eigen redenering aangeven waar sterke en enkele verbeterpunten zitten in het toekomstgericht onderwijs in hun eigen schoolvak.

Variant: Toekomstgericht onderwijs bij aardrijkskunde, geschiedenis en levensbeschouwing over het thema erfgoed

De student...

- Kan in eigen woorden uitleggen wat onder (materieel en immaterieel) erfgoed wordt verstaan en welke erfgoedaanbieders er zijn in relatie tot onderwijs en samenleving;
- Kan op basis van literatuurstudie een eigen definitie van erfgoed en erfgoededucatie formuleren en aan de hand van argumenten onderbouwen.
- Kan in eigen woorden uitleggen hoe je zowel vanuit verschillende disciplines (geschiedenis, aardrijkskunde en levensbeschouwing) als vakoverstijgend naar erfgoed kunt kijken;
- Kan zelfstandig betekenis en waarde(ring) van erfgoed bepalen aan de hand van zowel bronnenstudie als veldwerk;
- Is in staat om erfgoed te gebruiken als casus in een ontwerp voor omgevingsonderwijs met een toekomstgerichte vraag, door gebruik te maken van (vakmatige) concepten en kennis, onderzoekend leren en het stimuleren van betrokkenheid;

Variant: Toekomstgericht onderwijs bij maatschappijleer en economie door kritisch en creatief te leren denken over gemeenschappelijke thema's

De student...

- Is in staat om op basis van kennis over hogere denkvaardigheden en aan de hand van denktechnieken informatie, redeneringen en argumentaties in verschillende soorten bronnen kritisch te analyseren;
- Kan vanuit verschillende disciplines (economie en maatschappijleer) toekomstrelevante vraagstukken analyseren en becomingentariëren;
- Is in staat om de rol van taal (vakconcepten, vaktaal in redeneringen en opdrachten te voorzien)
- Kan verschillende werkvormen/opdrachten ontwerpen waarbij leerlingen hogere denkvaardigheden (op kleine schaal) kunnen oefenen, rekening houdend met de rol van (vak)taal;
- Kan een oordeel vellen en onderbouwen over de werkzaamheid en wenselijkheid van sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen en technologieën.

Leeruitkomst Introductie in toekomstgericht onderwijs (5 EC)

Analyseren en evalueren van de achtergronden van kennis-, vaardigheden -en houdingsaspecten van toekomstgericht onderwijs, zowel op het niveau van doelstellingen als lespraktijk van het eigen en aanverwante schoolvak(ken), gebruik makend van relevante vakdidactische bronnen, ten behoeve van de leerling/student in het gammaonderwijs.

Leeruitkomst Toekomstgericht onderwijs bij aardrijkskunde, geschiedenis en levensbeschouwing over het thema erfgoed (10 EC)

Analyseren, ontwerpen en evalueren van vakoverstijgend omgevingsonderwijs rondom het thema 'erfgoed' met een toekomstdimensie, aan de hand van zowel bronnenstudie als veldwerk; gebruik makend van (vakmatige) concepten en kennis, onderzoekend leren en het stimuleren van betrokkenheid, ten behoeve van de leerling/student in het gammaonderwijs.

Leeruitkomst Toekomstgericht onderwijs bij maatschappijleer en economie door kritisch en creatief te leren denken over gemeenschappelijke thema's (10 EC)

Analyseren, ontwerpen en evalueren van toekomstrelevant vakoverstijgend onderwijs rondom het thema 'techniek', gebruik makend van kennis over hogere denkvaardigheden, kritisch denken, waardenonderwijs en taalgericht vakonderwijs aan de hand van de studie van verschillende soorten bronnen kritisch te analyseren, ten behoeve van de leerling/student in het gammaonderwijs.

Relatie met Kennisbasis:

Uit de generieke kennisbasis:

2. Didactiek en leren, en dan met name de volgende domeinen:

2.2 Leerdoelen en Instructiemodellen

2.3 Vormgeving van leerprocessen

2.4 Selectie en ontwerp van leermiddelen

9. Diversiteit en onderwijs

9.2 Burgerschapsvorming

De verdere relatie is afhankelijk van de eigen vakspecifieke en/ of vakspecifieke kennisbasis voor de betreffende schoolvakken.

Werkwijze en organisatie

Deze verschilt per varianten, en wordt aan het begin van de cursus medegedeeld

Literatuur en leermiddelen

- Béneker, T. (red.) (2018) Toekomstgericht onderwijs in de maatschappijvakken.
- Per onderdeel specifieke literatuur, wordt aan het begin van de colleges volledig gecommuniceerd, maar in ieder geval:
- (ECO/ML) Verbeek, P.-P. (2014). Op de vleugels van Icarus. Hoe politiek en moraal met elkaar meebewegen. Rotterdam: Lemniscaat.

Toetsing

Beroepsproduct

Verdiepingsmodule - Vakdidactiek Nederlands NT2

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Verdiepingsmodule Vakdidactiek Nederlands NT2
SBU / EC	420 SBU / 15 EC
Studiejaar + periode	Studiejaar 3, periode 4
Ingangseisen	De module 'NT2. De eerste opvang' (2 EC).
Aanwezigheidsplicht	We gaan uit van 100% aanwezigheid. Wanneer er sprake is van afwezigheid door overmacht, zoeken we naar vervangende leertaken.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De verdiepingsmodule Nederlands als tweede taal beslaat de laatste periode van de hoofdfase van de lerarenopleiding Nederlands en sluit aan bij wat studenten in de voorafgaande tijd hebben geleerd over taalverwerving en taalonderwijs. De module bereidt voor op een mogelijke LIO-stage in een Internationale Schakelklas of een andere NT2-opleiding.

Doelen en inhoud

NT2-bekwaamheid van docenten is nodig. Niet alleen binnen de Internationale Schakelklas (ISK) / Eerste Opvang Anderstaligen (EOA), maar ook bij het reguliere onderwijs is er vraag naar NT2-deskundigheid. We zien namelijk dat leerlingen die vanuit de ISK/ EOA het reguliere onderwijs instromen, nog midden in hun tweedetaalverwervingsproces zitten. In de ISK is een basis gelegd voor het Nederlands en binnen het regulier onderwijs kan én moet hun Nederlandse taalvaardigheid zich verder ontwikkelen; de leerling moet zich namelijk ook de inhoud van veel vakken eigen maken.

Deze module maakt gebruik van het **Competentieprofiel Docent NT2** als leidraad voor de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de student. In deze module verwerft de student meer theoretische vakken rondom NT2. Daarnaast ontwikkelt de student zich in het lesgeven aan NT2-leerders.

Deze module sluit aan bij wat studenten in de voorafgaande tijd hebben geleerd over taalverwerving en taalonderwijs. De module bereidt voor op een mogelijke LIO-stage in een Internationale Schakelklas of een andere stage binnen het NT2-onderwijs.

Leeruitkomsten

- De student demonstreert 'startbekwaam' te zijn voor het verzorgen van (online en offline) onderwijs in taalvaardigheid in het Nederlands aan jongeren en volwassenen voor wie het Nederlands een tweede taal is.
- De student demonstreert ten overstaan van terzake kundige vakgenoten beheersing op het niveau van een startbekwame docent van de competenties als 'taalgebruiker', 'taalbeschouwer', 'vaststeller van de beginsituatie' en 'begeleider van het (online en offline) leerproces' zoals die zijn beschreven in het Competentieprofiel van de docent NT2* van jongeren en volwassenen voor wie het Nederlands een tweede taal is.

https://bvnt2.org/app/uploads/2019/04/Competentieprofiel_maart_2019.pdf

Inhoud

In deze module komen de volgende vakinhoudelijke en vakdidactische thema's aan de orde:

1. Taalbeschouwing ten behoeve van het onderwijs NT2
2. Het vaststellen van de beginsituatie van NT2-leerders
3. Het begeleiden van het leerproces van NT2-leerders
4. Daarnaast komen algemenere onderwijskundige competenties aan de orde voor zover die specifiek zijn voor het onderwijs aan NT2-leerders.

Relatie met Kennisbasis

Dit vak draagt bij aan de verwerving van:

Domein 1 Vakdidactiek

- 1.1 Professionele context
- 1.2 Taalontwikkellend lesgeven
- 1.3 Taal en zorg

Domein 2 Taalvaardigheid

- 2.1 Leesvaardigheid
- 2.2 Schrijfvaardigheid
- 2.3 Luister- en kijkvaardigheid
- 2.4 Mondelinge taalvaardigheid en presenteren
- 2.5 Documenteren

Domein 3 Taalbeschouwing

- 3.1 Taal en communicatie
- 3.2 Taalsysteem
- 3.3 Taalverwerving
- 3.4 Talen en taalgemeenschap

Werkwijze en organisatie

Deze module bestaat uit twee onderdelen:

Gedurende acht weken volg je *onderwijs* bij FLOT. De lesdag begint met een bijeenkomst onder leiding van een docent. Daarna ga je aan de slag met de in de bijeenkomst uitgereikte opdracht(en).

In dezelfde acht weken ben je actief op een NT2-onderwijsinstelling (*werkplekieren*). Dit werkplekieren is op een ISK of een onderwijsinstelling die NT2-onderwijs verzorgt aan volwassenen. Samen met een medestudent word je gekoppeld aan één bekwame, gecertificeerde docent NT2. In overleg met de docent voer je een aantal opdrachten uit die je vanuit de opleiding krijgt opgedragen. De opdrachten zijn afgestemd op de praktijk van je werkplek en zijn gerelateerd aan de onderdelen van het portfolio '[Competent NT2-docent](#)' van de BVNT2.

Literatuur en leermiddelen

- Bart Bossers, Folkert Kuiken & Anne Vermeer (red.) (2015). *Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs*. Bussum, Coutinho.
- Het handboek wordt tijdens de module aangevuld met door de opleiders en door de studenten aan te leveren vakliteratuur.

Toetsing

Tijdens de module verzamel je de resultaten van de opdrachten in een portfolio. Dat portfolio is gebaseerd op het portfolio '[Competent NT2-docent](#)' van de BVNT2 en bestaat uit twee delen: een 'ontwikkelportfolio' en een 'showcase'. De beoordeling vindt plaats op grond van de inhoud van de showcase. In de showcase zijn in elk geval opgenomen:

- Reflecties op basis van een logboek dat tijdens de module wordt bijgehouden door de student.
- De uitwerkingen van de opdrachten die tijdens de lesdagen worden uitgevoerd.
- De complete uitwerkingen van de assessments 1, 2 en 3.

Jaar 4

Professioneel Handelen Afstudeerfase

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Professioneel Handelen Afstudeerfase
Engelse vertaling:	Professional Skills
EC:	25 EC
Studiejaar + periode:	Afstudeerfase
	VT: Periode 1 t/m 4 (1-2 dagen per week)

Leeruitkomsten Afstudeerfase

Gedurende de opleiding krijg je steeds meer verantwoordelijkheid als leraar in de school en in deze fase toon je dat je zelfstandig kunt lesgeven en functioneren binnen een school. De beroepstaken voor professioneel handelen worden hierbij steeds complexer. In deze afstudeerfase werkt je op school aan een drietal onderdelen die je in samenhang met elkaar kunt zien: PH, OPH en VDO.

Voor Professioneel Handelen werk je aan:

LUK 1

De student ontwerpt een onderwijsleertraject voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert deze uit, reflecteert, evalueert en rapporteert over het leerproces en leeropbrengsten van het onderwijsleertraject, waarin de leerling actief leergedrag laat zien, er rekening wordt gehouden met verschillen in eerbehoef-ten van leerlingen en actuele en betrouwbare bronnen worden ingezet voor het uitdiepen van een vakma-tig thema.

LUK 2

De student creëert een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen en levert hiermee een bijdrage aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. De student verantwoordt en legt uit zijn pedagogische omgang met zijn leerlingen en dat zijn onderwijs in pedagogi-sche zin van deze tijd blijft.

LUK 3

De student communiceert als een startbekwame leraar op een constructieve manier, die bijdraagt aan een doelgerichte werkrelatie, met erkenning van verschillende opvattingen en overtuigingen en andere culturele achtergronden van collega's, leerlingen, ouders en vertegenwoordigers van instellingen buiten de school.

LUK 4

De student laat zien te beschikken over een kritische-reflectieve en onderzoekende houding ten aanzien van het eigen onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen als professional in ver-schillende leersituaties in de beroepscontext onderbouwd vanuit verschillende (theoretische) bronnen. In een zelfbeoordeling betreft de student de feedback van anderen en analyseert op systematische, navolg-bare en resultaatgerichte wijze zijn praktijksituatie.

NB. De student communiceert schriftelijk in helder en correct Nederlands op niveau 4F als docent in het tweedegraads gebied.

Toetsing

Leerwegaafhankelijke toets

De student maakt een portfolio met daarin bewijslast om de leeruitkomsten aan te tonen.

Op basis van het portfolio wordt een eindgesprek georganiseerd tussen student, instituutsopleider (IO), werkplekbegeleider (WPB) en/of schoolopleider (SO). De werkplekbegeleider/schoolopleider heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De instituutsopleider is examinator en beoordeelt. De eindbeoordeling vindt plaats op grond van de lesbezoeken (of video's), de tussenevaluatie, het stageportfolio en het eind-gesprek.

Onderwijsaanbod

De student wordt begeleid door de werkplekbegeleider (en schoolopleider) op de school. Samen met de school wordt gekeken welke activiteiten de student gaat ondernemen. De leeruitkomsten en het ontwikkelplan dat de student zelf maakt zijn hierin leidend.

Opleidingsscholen en aanvullende informatie

Veel studenten starten het werkplekleren op een opleidingsschool. Op opleidingsscholen vormen alle studenten samen een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide opleider in de school, samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie. Studenten volgen een geheel geïntegreerd programma. De student wordt opgenomen in het team en in de cultuur van het onderwijs op die school. Er is veel ruimte voor co-creatie, ook samen leren met zittende leraren. . Op academische opleidingsscholen doen de studenten daarnaast onderzoek in het kader van een schoolontwikkelingsvraag.

Voor meer informatie over het werkplekleren en de stages kun je hier terecht: <https://connect.fontys.nl/instituten/flot/Stage/Paginas/Home.aspx>

Algemene Professionele Vorming 14: Onderwijspedagogisch handelen

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Algemene Professionele Vorming 14: Onderwijspedagogisch handelen
Engelse vertaling:	General Professional Training 14
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	420 SBU / 15 EC's
Studiejaar + periode	Jaar 4, periode 1-4
Ingangseisen	Zie artikel 17 lid 3 in het OER
Aanwezigheidsplicht	n.v.t.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Onderwijspedagogisch handelen vormt de afronding van het programma van Algemene Professionele Vorming (APV) in het curriculum.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

1. De student beargumenteert de keuze van zijn onderwijspedagogisch vraagstuk gericht op het afstemmen op de behoeften van lerenden en maakt hierbij gebruik van een variatie van input van betrokkenen uit de eigen onderwijspraktijk en (inter)nationale onderwijspedagogische theorieën en methodieken.
2. De student geeft het proces weer waarin interventies zijn ontworpen, uitgevoerd en geëvalueerd om zijn pedagogisch handelen door te ontwikkelen gericht op zijn gekozen onderwijspedagogisch vraagstuk. Hij beschouwt gemaakte keuzes kritisch, verzamelt informatie en feedback van betrokkenen binnen en buiten de eigen onderwijspraktijk en maakt gebruik van (inter)nationale onderwijspedagogische theorieën en methodieken. Het proces en de opgedane inzichten zijn inzichtelijk en op een systematische manier navolgbaar gemaakt voor derden.
3. De student beschrijft wat de interventies en daarmee opgedane inzichten betekenen voor de visie op zijn onderwijspedagogisch handelen.

Inhoud

Het gekozen *onderwijspedagogisch* vraagstuk dient relevant te zijn voor de ontwikkeling van het onderwijspedagogisch handelen van de student en gericht op het afstemmen op de behoeften van de lerenden. Het onderwerp betreft een vraag uit de eigen praktijk, iets wat haar/hem bezighoudt, iets waar het schuurt, iets wat hem raakt.

Relatie met Kennisbasis

De leeruitkomsten en inhoud van de onderwijseenheid zijn gerelateerd aan:

- a) *Bekwaamheidseisen zoals verankerd in de Wet BIO*
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-onderwijs/bekwaamheidseisen-leraren>
- b) *FLOT Visie op praktijkonderzoek*
- c) *NLQF niveau 6* <https://www.nlqf.nl/nlqf-niveaus>
- d) *Kennisbases tweedegraads lerarenopleidingen* <https://10voordeleraar.nl/publicaties>

Werkwijze en organisatie

Tijdens de afstudeerfase neemt de student deel aan een PLG (leergemeenschap) en wordt begeleid door een procesbegeleider.

Literatuur en leermiddelen

De student dient zelfstandig passend bij het gekozen vraagstuk literatuur te zoeken en verwerken.

Toetsing

De eindbeoordeling van de gehele onderwijseenheid zal plaatsvinden op basis van een portfolio-assessment.

Het portfolio bestaat uit een verantwoording. Hierin worden de leeruitkomsten aangetoond. Daarnaast wordt het portfolio aangevuld met bewijzen ter ondersteuning van de aan te tonen leeruitkomsten.

De beoordeling kent twee fasen:

1. Ontvankelijkheidstoetsing door de beoordelaars.
2. De inhoudelijke beoordeling door de beoordelaars.

Vakdidactisch Ontwerpen

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Vakdidactisch ontwerpen
Engelse vertaling	Didactic design
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	14 of 15 (afhankelijk van opleiding)
Studiejaar + periode	Jaar 4, periode 1-4
Ingangseisen	Zie artikel 17 lid 3 in het OER
Aanwezigheidsplicht	nvt

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Vakdidactisch ontwerpen vormt de afronding van de inhoud van het vakdidactische programma binnen de lerarenopleiding.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

1. De student beargumenteert de keuze van zijn vakdidactisch vraagstuk om het vakinhoudelijk leren van lerenden te bevorderen en maakt hierbij gebruik van een variatie van input van betrokkenen uit de eigen onderwijspraktijk en (inter)nationale vakdidactische theorieën en methodieken.

2. De student geeft het doorlopen ontwerpproces weer waarin prototypen zijn ontworpen, uitgeprobeerd en geëvalueerd gericht op zijn gekozen vakdidactisch vraagstuk. Hij beschouwt gemaakte keuzes kritisch, verzamelt feedback van betrokkenen binnen en buiten de eigen onderwijspraktijk en maakt gebruik van (inter)nationale vakdidactische theorieën en methodieken. Het proces en de opgedane inzichten zijn inzichtelijk en op een systematische manier navolgbaar gemaakt voor derden.

3. De student beschrijft wat het ontwerpproces en daarmee opgedane inzichten betekenen voor de visie op zijn vakdidactisch handelen.

Inhoud

Het *vakdidactisch vraagstuk* dient relevant te zijn voor het vakinhoudelijk leren van leerlingen. Het vraagstuk kan gaan over het leren van (aspecten) binnen het afzonderlijke schoolvak of vakgebied. Het kan ook gaan over een vakoverstijgend maatschappelijk vraagstuk, waar het schoolvak deel van uitmaakt.

Relatie met Kennisbasis

De leeruitkomsten en inhoud van de onderwijseenheid zijn gerelateerd aan:

a) *Bekwaamheidseisen zoals verankerd in de Wet BIO*

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-onderwijs/bekwaamheidseisen-leraren>

b) *FLOT Visie op praktijkonderzoek*

c) *NLQF niveau 6* <https://www.nlqf.nl/nlqf-niveaus>

d) *Kennisbases tweedegraads lerarenopleidingen* <https://10voordeleraar.nl/publicaties>

Werkwijze en organisatie

Tijdens de afstudeerfase neemt de student deel aan een PLG (leergemeenschap) en wordt begeleid door een procesbegeleider.

Literatuur en leermiddelen

De student dient zelfstandig passend bij het gekozen vraagstuk literatuur te zoeken en verwerken.

Toetsing

De eindbeoordeling van de gehele onderwijseenheid zal plaatsvinden op basis van een portfolio-assessment.

Het portfolio bestaat uit een verantwoording. Hierin worden de leeruitkomsten aangetoond. Daarnaast wordt het portfolio aangevuld met bewijzen ter ondersteuning van de aan te tonen leeruitkomsten.

De beoordeling kent twee fasen:

1. Ontvankelijkheidstoetsing door de beoordelaars.
2. De inhoudelijke beoordeling door de beoordelaars.